

सुखे जीववानी कळा

आगमोद्धारक दिवगत आचार्य
श्री सागरानन्दसूरीश्वरजी महाराज

अने

व्याख्यान-वाचस्पति आचार्य
श्री विजयरामचंद्रसूरीश्वरजी महाराज
साहेबे उतावेळी

नवेंबर १९५१]

[किंमत १॥ रुपियो

प्रकाशक
शा रतनचंद्र शंकरलाल
१२४६ भवानी पेठ, पूना २

मुद्रक
एम् गी आगरवाल
चनता प्रि प्रेस, लि ८१७ शुभचार पेठ, (गाहावना), पूना २

— प्रास्ताविक निवेदन —

जैन समाजमा स्य आचार्य श्री सागरानन्दसूरीश्वरजी अने आचार्य श्री विजयरामचन्द्रसूरीश्वरजी महाराज साहबनु स्थान तेमनामा अनेक गुणो छता प्रवचनकार तरीके अनेक वदेवामा वधु पत्रु न गणाय, आ वातनी सानीती अने छे के वसोथी तेमना व्याख्यातो सतत प्रगट थाय छे, जन रुचिपूर्वक वचाय छे, जेठुज नहि पण बहु लाकप्रिय बन्या छे घगा नो तो अमना व्याख्यातो सामळी के वाची वाचीने व्याख्याना आपता थया छ वनेना शैली जुनी होय ते स्वाभाविक छे परतु आ जडवादना जमा नामा भव्य आत्माओ धर्मने पामो अे सद्देशु धने उपकारिआना होनार्थी शैलीभेद छता व्याख्यातो तमानी उत्तमठाना लीधे जै, अचिनोने जत्यत आदरपात्र बन्या अने बा उ आचार्य श्री विजयरामचन्द्रसूरीश्वरजीना छपायगा आ जादेर व्याख्यातो सामळवा माटे तो कलाका पहेला हॉलमा जग्या रोका लेना लाकोनी दोढधाम शर थाय छे, सामळवा माटे थोताओनी पणपटी थाय छे तेमज अमना जादेर व्याख्यानना अगे “ सदेश ” (अमदावाद) ना तत्री श्री नदलालभाई बोडीवाला धावण वद ११ ना अकमा छसे छे के —

‘ अमे अमारा वाचनेने याद आपवा मागीए छीजे के, मुनिजीना व्याख्यातो तेमज लेखो (के ज छपाइ रह्या छ) कातिकारी अने जाधु निक विचारथेगी धरावता होई मानव हृदयना तार सगसगानी मूके तेना होय छे, पटी ते मानवी गमे ते धर्मनो होय ’

‘ गुजरात समाचार ’ (अमदावाद) ना तत्रीश्री पण जग्या छे के—
‘ आगे पण रावेता मुजव प्रेमाभाइ हॉल खीचोखीच भरई गयो हतो, ८॥

वागे प्रवचन हतु, परतु आठ वाग्यामा ता हॉल विकार भराइ गयो हतो,
अन माटा आठ वागता पदेछा हॉलना नीनेना दरवाजा बध करमा पन्था
हना” ता २७-८-५१

तमन ह्य आ देवता छपायेन्। वाग्दानोमाय अनेक स्थले पहिला
छपावली बातो ज छपाय छे, एता वाग्दाना पुस्तको तरत बन्दाइ जाय छे
ए जागमना अखड अभ्यासा आगमवाचनानादातानी अजोड रिद्धता, प्रभर
तर्कशक्ति, अने देशनामानी उपमा के दृष्टान्तानी विपुलताने आभारी छे

बने प्रातिभासम्पन्न अने धाताओ उपर सचाट छाप पाही शके एवा
समय विद्वान् अनक मुनिपुगवोना अधिपति, अने आचार्यपदने शोभाते एवा,
एटहु ज नही तो शासननी प्रभावना करनारा गणाय बनेमा वैशिष्ट्य भिन्न
भिन्न छे तेनु प्रथम् दिद्वशन न करता सामान्यतया अने सशुक्त उल्लेख करवो
योग्य मान्या छे, जेधी परस्पर वैमनस्य धरातारा बनेना शिष्यो अने सेकडो
मर्नाने पोताना पृथ्य मनाता आचार्यनु आ लेखणी अवमान मवानु मानी
लेगानो अवकाश न रहे बने प्रत्ये माटी परमपूज्यमाय छे, काइने ओटा
मनातानो हरादा नथी माटे कोइए दूधमाथी पोरा कात्यानो व्यर्थ अने
स्वपरहितघातक उद्यम न करवो एधी मारी नम्र विनति छे बने दशना
कारोना व्याख्यानो जिनेश्वरोना बचनोने बाधक नहि ज होय, एता आ
व्याख्यानोमा कइक असंगत विपरीत के अघुइ जगाय तो ते दोव बने
परमोपकारीओनो नहि, पण वाग्दानो लयी लेगारानो के जमारो जाणवो
तनी तेमन छापता बइ भूला रही होय ते माटे अने क्षमा मागीए छीए,

आ व्याख्यानो गुणवागरजी तरफधी सळन्ही नोधमाथी तारखी लई
छपाया छे जाहेर वाग्दानो अमनवादन 'सदेश' अने 'गुजरात
समाचार'ना तथीना सौत्थणी तेमना अको उपरधी छाप्या छे माटे तेमनो

આ ગદ્યા-ચાર્યાનો અર્થિ સૂચનરૂપે ઘટલે બહુજ સન્નેષમા છાપ્યા ડે તેથી ઘણે ટેકાણે ઇકવ રિપય ઇવધારો નહી ત્રગાય, પણ મદત્યના રથૂવ રિપયોની ટુકમા સૂટક નાંધ જગાને, માટે ઘાચકોણ તેનો ટ-ટો જથ ઘન-ઘવાનો પ્રયન ન કરવો, સ્વદન કે રિપરીત ઝર્થ ઘારીણ તો આતમના પણ દેરક વાસ્યનો કરી શકાય છે

આ વ્યાખ્યાનો છનાઘરા વિગેરે શાનકાય માટે શેઠ તારાચદ ગમના નીની પેત્રીના માલિક શ્રી હમરાજી તારાચદજીણ રૂ ૪૨૫ આપી પોતાની ઉદારતાનો પરિચય ઝાપ્યો છે તે માટે તેમને ઘવગાદ આપના પૂરક તેમનો આભાર માત્રુ છુ

જા અને હવે પઠી પ્રસિદ્ધ ઘનારા આચારાગ, મૂયમઢાગ, ઘોડગજા વ્યાખ્યાનો અને લેલોના પુસ્તકોની ઘધી ડુપજ શાનસ્વાતામા રવચારાના છે, તેનો ઘધો ઘહીવટ પૂના (મવાની પેઠ) ઘાઢા શેઠ મોટાની હગનાયજી અને શેઠ બેતાજી ઘાકઢ્યાની કરે છે અન તેનો રિગતઝાર હિસાબ પણ તેનો ઘહાર ઘાઢથે

—પ્રકાગક

ષ ૨૦૦૮ વારતક શુદ ૮ મગઢવાર

વાગે પ્રવચન હતુ, પરંતુ આઠ વાગ્યામા તા હોલ ચિત્કાર મરાઈ ગયો હતો, જેને સાચા આઠ વાગના પહેલા હોલના નીચેના દરવાજા બંધ કરના પત્ર્યા હતા” તા ૨૭-૮-૫૧

તેમજ આ આ દેવના ઉવાચેણ “ચાર્યાનોમાય અનેક ક્ષયે પહેલા છવાયેલી ગાતો જ છવાય છે, છતા ચાર્યાના પુસ્તકો તરત વેચાઈ જાય છે એ જાગમના અલ્પ અભ્યાસ આગમવાચાદાતાની અનોદ વિદ્વતા, પ્રભુ સ્વશક્તિ, અને દેશનામાની ઉપમા ક દ્રષ્ટાતોની ત્રિપુલતાને આભારી છે

બંને પ્રતિમાસમ્બલ અને ધોનાનો ઉપર સન્નીટ છાપ પાઠી શકે યવા સમર્થ વિદ્વા જાક મુનિપુગવોના અધિપતિ, અને આચાર્યપદને શોભાવે યવા, યદુલુ ન નહીં તા શાસનની પ્રભાવના કરનારા ગણાય વનેમા વૈશિષ્ટ્ય મિત્ર મિત્ર છે તેનુ પ્રયત્ન દિદ્દર્શન ન કરતા સામાન્યતા અત્રે સવુત્ત ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય માન્યા છે વેધી પરસ્પર વૈમનસ્ય ધરાવનારા વનેના શિષ્યો અને સંકડો મનેને પોતાના વૃજ્ય મનાતા આચાર્યનુ આ લેલથી અપમાન થયાનુ માની લેનાનો અવકાશ ન રહે વને પ્રત્યે મારો પરમપૂજ્યમાવ છે, વોઈને ઓછા મનાવનારો હરાદો નથી માટે કોઈદૂધ દૂધમાથી વોરા કાળાનો વ્યર્થ અને સ્વપરાહિતધાતક ઉચ્ચ ન કરવો યવી મારી નદ્ય વિનતિ છે વને દેશના કારોના ચાર્યાનો જિનેશ્વરોના વચનોને વાધક નહિ જ હોય, છતા આ વ્યાખ્યાનોમા કદક અસંગત વિપરીત કે અપુરુ જગાય તો તે વોવ વને પરમાપકારીઓનો નહિ, પણ ચાર્યાનો લરી લેનારાનો વે અમારો જાણવો તની તેમજ છાપના વદ મૂલો રહી હોય તે માટે અમે ક્ષમા માગીદ છીદ

આ વ્યાખ્યાનો ગુણસાગરની તરફથી મહેલી નોંધમાથી તારથી રઈ છવાય્યા છે જાહેર વ્યાખ્યાનો અમદારાદના ‘સદેશ’ અને ‘ગુજરાત સમાચાર’ના તપ્તીના સૌજન્યથી તેમના અકો ઉપરથી છાપ્યા છે માટે તેમનો આભાર માનુ છુ

आ बधा ब्याखानो अहिं सूचनरूपे एटले बहुत सनेपमा छाप्या ठे तेथी घणे त्रेकाण एकन विषय एरुधारो नही जगाय, पण महत्त्वना स्थूल विषयोनी दृक्कमा तूटक नोध जगाणे, माटे वाचकोए तेनो उटो अथ घण उवानो प्रयत्न न करवो, स्वडन के विपरीत अर्थ धारिए तो आगमना पण देरक वाचनो करी दाकाय ठे

आ ब्याखानो छपावरा विगेरे ज्ञानकार्य माटे शेठ ताराचंद गमना जीनी पत्नीना मालिक श्री हतराजजी ताराचंदनीए रु ४२५ आपी पोतानी उदारतानो परिचय जाप्यो ठे ते माटे तेमने ध ययाद आपवा पूरक तेमनो आभार मानु दु

जा अने हवे पठा प्रसिद्ध थनारा आचाराग, सूखगडाग, षोडशका व्याख्यानो अने लेखोना पुस्तकोनी बधी रूपज ज्ञानखातामा खर्चोमानी छे, तेनो बधो घहीबट पूना (भयानी पेठ) वाळा शेठ मोठानी रुगनायजी अने शेठ जेताजी सांकळानी करे ठे अन तेनो विगतगार हिसार पण तेजो बहार पाइथे

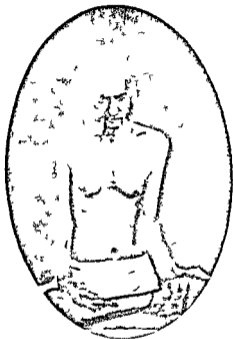
—प्रकाशक

स २००८ कार्तिक शुद्ध ८ मंगळवार

અનુક્રમણિકા

	પૃ
૧ ન બોલાવે તોય તારકો ઢૂલતાને તારેજ	૧, ૫, ૧૩
૨ વધાજ મૌકે જાય તો ?	૨
૩ भाईचारो केवो शोष	૩
૪ છિદ્ર જોનારા 'કાયટિયા' જેવા	૪
૫ મવિત્ત-યતા	૬
૬ મના લેતાય સસારનો વિચાર	૮
૭ તમને પાપમા અનુમોદનારા	૯
૮ મનના ડગાડાઓ	૧૦
૯ સસાર તજવાની ભાવના વિનાના વચ્ચના દરિદ્રી છે	૧૭
૧૦ પ્રમુખાઈ કેવી કરાય ?	૧૪
૧૧ સ્વાદમાટે કરાતા પાપો	૧૬, ૧૩
૧૨ હૃદિયોની આધીનતા	૧૮
૧૩ શરીરનું સ્વરૂપ	૨૦
૧૪ થીતરાગની મૂર્તિ અને અજ્ઞનો	૨૧, ૨૯, ૩૭
૧૫ આગમો ક્યારે અને કેમ દરખાયા	૨૬
૧૬ જનાના મુગ્ધ ધર્મમા પલટો ?	૨૮, ૩૨
૧૭ માતરાનો વિચાર	૨૮
૧૮ જ્ઞનો મુઠ્ઠીમર જ કેમ ?	૩૧
૧૯ જિનપૂજા ત્યાગ માટે છે	૩૪
૨૦ ધર્મ કરતા વિદ્વો બાવે	૩૪
૨૧ જિનેશ્વર અને અન્ય દેવો	૩૫, ૩૬
૨૨ થીતરાગ અને મુગટાદિ	૩૮

४१	मौखनो राग	७३, ७६
५०	देव केषा जोईअे ?	७८, ८२, ८५
५१	जन्ममरण	८०
५२	रागद्वेष	८३
५३	गुरु केवा होय ?	८७
५४	सेवा सु ?	९०
५५	भगतरनो हेतु शो ?	९३
५६	दगरय, राम आदि रामायणना पात्रानु निरीक्षण	९७
५७	आजे टिकीठ पण मपत भेळयवानी दानत	१०३
५८	धामु वेची होय	११६
५९	भाइ ए भागीदार	११६

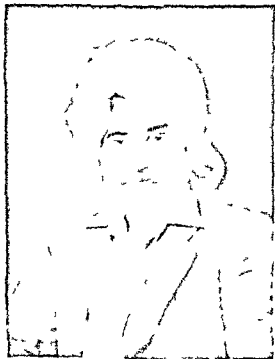

गासनगोपलम्भ जागमादाङ्क परमपुत्र स्वगत
आचायदेव श्री मागरानन्दमुरीश्वरनी महाराज सहिव
नम स १९३१ स्वगाराहण स २००६
आशाद वद १० मुरत.
कपडवज

ग्रासनप्रभावक व्याख्यानवाचस्पति परमपूज्यगद्
जाचायदेव श्री विनयरामचंद्रमूर्तिश्वर्जी मगरान साह्य

ज्ञानखातामा रु ४२९ आपनार

ॐ दानरीर श्रीमान शठ धमराजजी ॐ

(शठ तारायन्त रामनाजीनी पन्नास माणिक)

गळगना यशारी, रविवार पड, पुना २

ॐ अहम्

आगमोद्धारक स्वर्गस्थ आचार्यश्री

सागरानन्दसूरीश्वरजी महाराज साहेबना

व्याख्यानो

शास्त्रकार महाराज भय जीवोना उपकार अये धर्मोपदेश देता थका फरमावे छे के जगत्ना जीवमानने मुल वहातु अने टु प अळलामगु छे इत्तरोमाय आत्मन्त् सभूततु कसु तेनो " हु धरायो माटे कोइ भूख्योज नथी, हु रोगी के निरोगी माटे बधा तेना, हु घनात्त माटे बधा धनादध, हु रक माटे बधा रक " आम अनध न थाय माटे श्री हेमचन्द्राचार्य महाराजे ए अर्थमा उमेरु के " सुखदु ते प्रियाप्रिये "

न बोलावे तोय तारतो हुस्ताने तारेज-

मारु चोरायु एम जीव परियाद करतो नथी असील न कहे अने वकील बोले ते तु काम लागे ? कोर्ट पण प्रतिज्ञापुवक असील नहे ताज सामळे जीव तो पीतानु केवळज्ञानादिक धन हरायु, अमुके रक्षदाव्यो, कर्मराजाणे पशायो वगेरे कहेतो नया छता " तुम रखडो ओ, तमारु केवळज्ञानादिक धन हरायु छे अथवा जीवो अनादिकाळभा ररडे छे कोरे शास्त्रकारो शा माटे कहे छ ? चाने पीतानी दिगतिनु के दधानु भान नथी, माटे बालेज शानो ? छता पाणीमा रहेओ माणस बोलावे के न बोलावे तोय काठे रहेला " अज्ञानी

અનિચાય પરજ તેને બચાવવાની છે એમ દુનિયા માને છે ને ? કે દૂવતો
 ધૂમ મારે તોજ બચાવવાનું માન્યું છે ? મને કોઈ બચાવે એવોય વિચાર તેને
 અદ્ય્યો હોવ કે ન આચ્યો હોય, પોતે જીવતો છે કે મર્યો છે અનુચ તેને
 ખાન નથી, એટલે ગમે તે પ્રયત્ને પણ બચાવવોજ જોડાએ સહુ “ મેં અમુકને
 દૂવતો દેખ્યો, છતાં પણ તેને કાદ ધૂમ પાઢી નહી, બચવાની મદદ માગી
 નહિ માટે મેં કાઢ્યો નહિ ” એવું કહેનારન તમે કેવો ગણો ? તેમ તમામ
 જીવો સંસારરૂપી દસ્થિયામાં ડૂબી રહ્યા છે, અને તે વિચારાએની પોતાની દશાનું
 લેશમાન ખાન નથી, તેઓ પોતાને તારવાનું કહે કે ન કહે તો પણ તેને
 તારવા તારકોએ કટિબદ્ધ થવુંજ જોડાએ, એઓ “ આત્મવત્સલ્યમૂતેષુ ” ની
 ભાવનાથી એ રીતે બચાવવાનો પ્રયત્ન ન કરે તઓને શાસ્ત્રકારો સમક્ષિતી
 ગણવાની ના કહે છે તારકોને કહેલા કદી ન કરેલી સ્વરેતરી અપૂર્વ ઘૂહ
 રચના કરી, માટે તેઓના કાયમી પરાજિત આત્માનો વિજય થયો, કર્મનો
 સેવક હતો તે સ્વામી થયો મોહ અને જીવ બને સમરાગગમા શામલાભે
 સહવા તેમા સંસાર છે ત્યાં મુખી કદી જીવ જો કદી કર્મ સંસારનું છે
 પ્રશ્ન—વધાન માટે જાય તો ?

સમાધાન— ટાકળી ઉપરના પાળાથી દરિયો ચાલી થવાની
 કલ્પનાય ન આપે કે ઘડાથી પાળી મરતાય જે વાઢી ન થાય,
 તે આમ ચાલી યાય ? તેમજ જનત નિગોદમાંથી એક નિગોડ, અને
 તનોય અનતમો ભાગ ન દૂરી મોરે ગયો છે ટાકળી ના છેડાનું પાળી ઓ
 દરિયા વચ્ચેનું આતર વધારે કે આ ? એક દરદાન વ્યાધિ ઘવી છે કે ગરમ
 આયો તો છોડી પડે, ઠંડુ આપો તો વાયુ યાય, તેમ મિષ્ટાન્નાને શાહનું
 એકાત ક્ષિતકર ઘચન સંસાર રાહી યરાની વીક ડપજાવે છે પણ કલ્પના
 સ્વાનર માનો કે સંસાર ચાલી થયો તો કદ વધો ? ચોરે ગતિમાના તમામ
 જીવો મોષ્ટ જાય અને સંસાર રાહી ચાલુ રહે તો તેની તેન અદ્યચગ શી ?
 વધા મોષ્ટે જાય તો જેકલા પડી જરાનો ડર છે ? વધામા પોતાનો
 સમાવેશ કરવામાં કદ વધો છે ? સહુ આલુ જગત મોષ્ટે જાય તો
 આનંદનો વિષય છે તો પડી સંસાર રાહી થઈ નહી એમ કેમ ગોલાય છે ?

એવું કાર્કશ તાકતા રહેવું એજ એમનું કામ સ્મશાનના ગીધો માસની પેશીઓ જોવા માટે ઝુલે આકાશમા ઝુલે જ્યારે એવા ગીધઘાઓ દેરાધર ઉપાશ્રયમા ચક્રો મારવામા ચૂકતા નયા “ કાદ કર્મનો ફૂટેલો મલે ”, એજ તેમની દ્રષ્ટિ હોય છે, એમ માસની પેશી માટે કે તરત ગીધહુ નીચે ડતરે અને ચાલ મારે

આ તો “ વિષ ” અને તેને વધારાય પડી કઈ વાકી રહે ?

પુત્રલ્યનદ (વિષયો) માટેન સસારમા રમી રહેલાઓ, રાત્રીમાત્રી રહે છાઓ, પાપ-નૃત્ય કરનારાઓ પરાપકારનો પડદો આગલ ધરિને કહે છે કે “ અમે તો સાધુઓ માટે સસારમા રહ્યા ડિપ, ખમી હોઈએ ને તમને વસ્ત્ર પાત્રાદિ મલે ” આનુ જ નામ વિષને વધારવું “ વિષ ” અને તેને વધારાય વહી કઈ વાકી રહે ? ઘરાઓ જાગી યાદ રાલે કે ચાહાવાલ્યા વિના બીજેથી મોચરી ન લેવાનો અમારે પ્રતિવધ નથી પોતાની વાલ્સી ઉપાડવા બીજાની ઝોકર અવસ્થા વાયમ ઇચ્છે એના જેવો ડમવસ્ત્ર શેઈ કોણ છે ? ઘવી રીતે “ ધારકો હશે તો દાન દશે માટે સાધુ ન યાય અને ધાવક રહે તો ડીઠ ” એમ માનનારાઓને કેવા ગણવા ?

સમાકિતી ચદન જેવા, મિથ્યાત્વી ત્રિષ જેવા—

ચદન નજીકવાલ્યાને સુગધ આપે, દૂર રહેલાને તો આપે કે ન પણ આપે તેમ સમાકિતી મહે વધાને તારવાનો પ્રયત્ન ન કરે પણ માનના તો ઘવીજ હોય, અને પોતાના કુટુબને તાપા વિના તેને ચેન નવ પડે તૃષ્ટિ જગત્ના જીવોને તારવાની પણ પ્રવૃષ્ટિ તો કુટુબને તારવાની પોતાના કુટુબમાં સમ્ય વલ્વ વેલાને તેઓ ચદન જેવા, કસ્તુરી વેવા, અને મિથ્યાત્વ વેલાને તે અમિ જેવા, ત્રિષ જેવા જાગવા હૂષતાને કાઠે ઉમેલો તારે ઘમાજ ઘની શોમા, ઘલ કર્ત્વ્ય ત્યા ઘમ ન વહેવાય કે ‘ હૂષતાએ મને વ્યા મદદ કરવાનુ કે વચાવવાનુ કશુ છે ? વાલ સાત વરસનો છોકરો ડુઢાતો હોય ત્યારે ઘ ન

मुदर, पण भाईपणानो "चारो" थइ जाय एवा स्वप्ना न होय तोज-
भाईचारो कोने न गमे ? मैरी भावना तो गुणदर्शनमा मुख्य छे समक-
तीनी मुख्य भावना "मा कार्यतोऽपि पापानि" आ प्रथम पगधियु,
अने दुष्कर्मा योगे के दुर्नना उसर्गपी कदी कोईए पाप करी लीधु होय
तो पण ते दु री न थजो जा बीछ पगधियु

“कायटियाना” चोपडामा मरेलानी अने गोरना चोपडामा
जन्मेलानी नोंध होय—

“गुनेगार सजापान” जा मान्यताथी समकित छेछे छे, मित्रता दूर छे तमारा
पेटमा दुखायो उपटयो होय, वाद आरती होय, शरीरमा सगका मारता
होय, अने तमे राडराड करता हो ते बसते बाबूला बेडेलो मनुष्य जो एम बदे
के 'ठीक थाय छे, इजी पधारे थडु जोइये' ता जेने तमे सज्जन गगो
ररा ? "छोको तरक्षयाथी पाप तोडा, दु री तो न ज थजो, अने मुचि
पामो" आ अतिम ध्येयस्व भावना कायटिया जेवा शिवया
भिलापीवाने रुच नहि पण रूचे छे कायटियाना चोपडामा मरेलानी नोंध,
तेम भनाभिन्दीओना हैयामा पतितोनी गणनी, स्थित क स्थिरनी नदि
जन्मेलानी नोंध तो जोडी के गोरदे त्या जमाक्षर त्या मळे सारा घरने
मनुष्य मरे तो बफरो सारो यवाथी कायटियाने थडु आनद फोइ धमथी
पवित्त न थाय तो थारा कायटियोओ लमणे हाय दइने उदास रहेन्नाराओ
जेवा उदासी होय, अने फोइ पापवशात् धर्मथी पतित थाय तो आरा
कायटियाने त्या वात्रा वागे, कायटियाओना मनना गामना कोण माडु,
कोने क्षर, थोनी घडी व घडी गगाय छ, बस, जात्र रठण ऊठे त्यानी
ऊरे त्या मुथी एना अव्यवथाय एज धर्मस्थानमा कायटिया च्वा जागे
चार तरफ कागडानी नचरे जोख चरे जाओना थोना उल्टानी परटावीन
पण रूचे के वपाय छिद्र छ ? साधु के धर्मोना उत्र गंतवु के छिद्र वपाव

अबु काइक ताकता रहेषु एज एमनु काम स्मशानता गाथा मासनी
पेशी-ओ जोवा माट उचे आकाशमां ऊढं ज्यारे एवा गीपडाओ देरापर
उपाध्यमां चकरो मारवानां चूडता नयी " कौइ कमनो पूटेओ मळे " एज
तेमनी दृष्टि होय छे, जेम मासनी पेशी भाळे के तरत गीपडु नीचे उतरे अने
चाच मोरे

आ ता " विप " अने तेने उधाराय पट्टी रुइ बाका रहे ?

पुद्गलानद (विपयो) माटेन छकारमा रमी रहेओओ, राचीमारी रहे
लाओ, पाप-नृय करनाराओ परा-कारनो पडदो बागळ धरीने कह छे
के " अमे तो साधुओ माटे छकारमा रखा डिष्ट, अने होइ-न ने तमने चक्र
पात्रादि मळे " आनु ज नाम रिने यभारु " विर " अने तेने उधाराय
पट्टी कह बाकी रहे ? एताआ जागी याद रागे के चालाराटा विना बीजेपी
गोचरी न हेवानो अमारे प्रतिपक्ष नयी पोतानी पालसी उपाधवा बीजानी
नोकर अवस्था कायम इच्छ जेना जेयो कमग्रन्त शेड कोय छे ! एरी रीते
" धारको इध तो दान दगे माटे साउ न याय अने थावरु रहे तो टीक "
जेम माननाराओ केवा गयवा ?

समाफिती चदन जेवा, मिथ्यात्वी विप जेवा—

चदन नजीकवाळाने सुगध अने, दूर रहेलाने तो आपे के न पय आपे
तेम समझिती भले बधाने वारवानो प्रयत्न न करे पय भावना तो एवीज
होय, अने पोताना पुटुबने ताया विना तेने धेन नम पडे गृत्ति जगत्ना
जीवोने वारवानी पय प्रवृत्ति तो पुटुबने वारवानी पोताना कुदुपमां सम्य
स्त्व फेलावे तेओ चदन जेवा, कस्तुरी जेवा, अने मिथ्यात्व फेलावे त
अभि जेवा, विप जेवा जागवा डूबताने काठे उभेलो वारे एनाज एनी शोभा,
एज कतव्य त्या एम न कहेवाय के ' डूबताने मने स्यां मदद करवववके
बचाववानु कह्यु छे ? पाच सात बरसनो छोडरो टुटातो होय

कहे तोप पोलीस तो एने बचावेज गुनेगारने पकडे अने पोते परियादी बनेने । तेम मिथ्यात्व (अज्ञान के विपरीत ज्ञान) रूपी मदिरामा चकचूर बनेलाओ पोता ।। व्यवस्था हजु न करी शके तेथी शु जैन दर्शनना पोलीसो पोतानी परज न बजावे । खूनना केसमा जेनु खून ययु ते मरी जवाथी परियादी न थइ शके ने । अनी परियाद पोलीसज करे ने । जेनु खून थाय छे तेने ओगे कहेवाय के “ ए तो आयुष्यना क्षये मर्यो, इ-यप्राण रहित थयो ” ज्यारे मिथ्यात्वी तो भावप्राणथी रहित एटले सैन दर्शननो पोलीसरूपी समक्ती परियादी बनेज जनु नुकसान थइ रहु छे एते तो ए दशानु मानज नथी, एटले ए तो परियाद करे एम छेज म्या ? एना सबधमा तो बीजा जाण कारेज परियादी बनवानु रहु ने । एमने प्रण बीजाओ कहे के “ भाइओ तमे लुटाइ रखा छो, घाळ दिरसे तमाइ साचु धन तमारी उधाडी आखे हराय अने हणाय छे, तेथी अनादिथी रखडी रखा छो, माटे जरा समजो, अने जातनो बचाव करो ! ” अज्जननी परज छे के अज्ञानीने तेनी दशानु मान करावे धीरे धारे देनु कापनार देवादार सारो, पण थोड थोड लेणु वसुत्र करी मूटी खतम धरनार लेणदार ता रराव

भलु थजो भवितव्यतानु—

अज्ञानथी ६९ कोडाकोडी सागरोपम अने ज्ञानथी १ कोडाकोडी सागरोपम स्थिति तूटे अज्ञान के अशक्तिना साथे पाप न करवाथी एकेन्द्रिय के विकेन्द्रियने नरक नहि “ मोक्ष छे, मेळववो छे ” ए विचार, अने कर्मनु, जीवन के मोक्षनु स्वरूप ६९ को मा नथी जग्यायु माटे यथाप्रवृत्ति एटले अज्ञानप्रवृत्ति, अने यथाप्रवृत्तिकरणने जनाभोगकरण के अनुपयोग मानिजे छिजे प्रथिभेद एज सम्यस्त्य, दुनियादारीनी आसी बाजीनो पल्लो प्रियमस्थान अने आराध्य देव, गुरु, धर्म दुनिया वेठ लागे तोज सम्यस्त्य अज्ञानता एकवार नभे “ एतेदु छता न छोडु ” ए कदाग्रह न नभे ज्ञान मेळववानी जरूर छे, पण तेनो जथ ए नथी के ज्ञान वगर धर्म,

ક્રિયાદિ પુણ્યનુ કામ ન કરતુ માવસ્તવ (ચારિત્ર)થી અતર્નુહૂતનાં મોહ છે
 મોહ પામવો એકવાર સહેલો, પણ અવ્યવહારરાશિમાથી વ્યવહારરાશિમા
 આવતુ મુશ્કેલ મનુષ્યણુ મળ્યા પછા તો મુક્તિની સાધન સામગ્રી મેલવવી
 સ્વાધીન હોવાથી સહેલુ વ્યવહારરાશિમાથી એક જીવ મુક્તે જાય ત્યારે
 અવ્યવહારરાશિમાથી વ્યવહારરાશિમા એક જાવ આવ “ સિદ્ધતિ૦ ”
 (વિશેષગવતા ગા ૭૦) રાજી વધી ગતિઆમા જવન્ય અન ઉત્કૃષ્ટ પદો છે,
 પણ અવ્યવહારરાશિને અગે તવા પદો નથી જેમ સવાયસિદ્ધનુ આયુ જવ
 ન્ય કે ઉત્કૃષ્ટ નથા, પણ એકજ રૂર સાગરોપમતુ હોય છે સૂક્ષ્મ માદર
 કમવગમા આ નિયમિત જ્ઞાનાયો અને એકંદ્રિયાદિ સવન તેનુ પ્રદ્યન કરવાતુ
 હોવાથી જાવ વધુ ઓઝા આવે તો વગમા પ્રદ્યન કરવાતુ નિયમિત ન જ
 બને વગમાના હિસાબે પણ માનતુ પડશે કે વ્યવહારરાશિથી ન જીવ મોહે
 મયો તેની વગમા-જો છૂટી પટ્ટી, તેટલાનાં પ્રદ્યન કરનારા જીવા અવ્યવહાર
 રાશિમાયો વ્યવહારરાશિમા આગી શકે તે પાછા અવ્યવહારમા જાય તોય તે
 નિગોદનો ન ગમાય જઈ અવ્યવહારરાશિમા ર્મનેની નિતરા સિવાય જવાયન
 નહિ મવિતવ્યતા પણ તે જાવના કમવધોદયોદીરણાદિને અનુસરીનેજ તેને
 ઠુચે ઠાવે કમદ્વારા મવિતવ્યતા એ કામ કરે છે મવિતવ્યતાને સાધન કમ
 અવ્યવહારરાશિમા ધણુ તોડે અને યોદ્ધ વાધે તોજ અર્હિ જાવ કોઈ જીવો
 વાધતી વચતે થાદા ઉત્સાહવાલ્લા અને ઊંઢવાની વચતે ધયા ઉત્સાહવાલ્લા
 હોય તે જીવો અવ્યવહારરાશિમાથી વહાર આવી શક નારકીના જીવોને
 પણ એમજ બને જેટલે મિધ્યાદટ્ટિ જીવો ધણુ વાધે અને યોદ્ધ ઊંઢે એ
 પ્રાયિક વચન છે, સવયા નથી કારણ ઠુચે આવનારા મિધ્યાલ્લી અવવાદ
 સ્મ છે, નહિ તો આપને અનાદિના મિધ્યાલ્લી મટી સમકિતી થયા જ કેમ ?
 નારકીના મિધ્યાલ્લી જીવો તો તે ગતિમાથી નીકલ્લતન નહિ, અને આપને પણ
 ધર્મજ ન પામત મવિતવ્યતા અલ્પ રઘ અને વદુ નિતરા કરાવો વહાર લાવે,
 યાવત્ મનુષ્યમર, ઉચ્ચમ કુલ્લ, આર્ય દેશ, દેવ, ગુરુ, ધર્મના સયોગો મલ્લેથી
 આવે છે

आपणे गरसिया के राजा ?

धर्मरूपी घोडानी जरूर क्षायिक भाव मुधी (धरना धारणा मुधी), नहि के केवलज्ञान पछी यदन, पूजन आदि करवाना के तपस्या करवानी होय. निवाणकाळे तीर्थकरो तप करे छे ते भस्मोच्छेद माटे एटलेज गौतमने भगवाने कृष्ण के " कवळीनी अशातना न कर ! " १५०० तापसेने पारणु करता अने ५०० ने अरिहतनु समोसरण जोइ केवलज्ञान ययु हतु धर्म घोडो जेटलो तेज तटलाज जल्दी धरे (मोक्षे) पहोँचाय, एटलुज नहि तो अटवीमाय वाघ आदियी रक्षण करे आ दान, दीयल, तप, भाव ए चारपगो घोडो जो टट्ट मळ ता आपठमा लावे " वाघ ए आळमु जानवर छे " चादे, मागस जइ जइने क्या जानो छ ! " एम जाळमु बनी मुपुत्तिमा पडयो रहेनारा छे एटलामा घोडो तेज हाय तान बचाव, नहि तो वाघना मोदामा ! वाघ एक हाथे पकडे छे, पडी त जोता नयी के मेँ आ मनुष्य, पत्रु, पत्नीन के कोने पकडयो छे तेना नियम हाय के जे आये ते स्वाहा वाघने सारासारनो विचार नहि, तेम कमने पण " जा विचारो दु खी के रोगी छे अने बधु द्या माटे रोगी के गरीब बनावु ! " ए विचार नहि, वाघनी जेम कम पण कचडी नारो छे जे जीवो १ थी ५ इद्रियो मुधीना पोताना खपरमा आवे छे तेने एके क्षपाटे चळरे चढायी दे छे छापराना नळियाने विचारणा नथी के मारा नीचे कोण आवे छे, तेम कर्मनेय कशो विचार नथी गरसियाओ बापनी जावरु उपर दूयी मरनारा, बापे घोडो राख्यो होय तो पोते पण राखे पण ते घोडो हाय मरवानी आळसे जीपतो कोई भाईबद, दोस्तशर पूछे के " दरवार ! राखी राखीने ते अन्नो घोडो छु राख्या ! एकाद तेजी घोडो लो ! " तो दरवार कहे, " बापु, तेनी हो के अतजी होय तेमा तु ययु ! आ फेडु राख्यु छे एटले गाडी घोडावाळा तो कहेवाईने ! " तये ना दरवार जेना गाडी घोडा-माला न यजे ! खाली धर्मी गणायरा माटे धर्मरूपी पांगळो घोडो राख्यो

तो ते घोडो तमने अरुण्य (महा अटवी) माथी केवी रीते सरळी शक्ये ? तेनामा एवो ताकद नयी घमने घोडा तरीके आपणे मानता होइजे तो अे अटलो तेन होणे जोइजे के जेम घोडो आपणने बीने गाम प्होंचाडी शके, तस ते पण क्षायिक भाव आरळ जल्दी प्होंचाडी दे काछियो टट्टू लेवा जाय ते पहेला पोतानी कोपळी सामेन जोइ विचारे छे के " मारा कादा, बटाटानी किंमत ऊपची ते किंमतना प्रमाणमा टट्टू लेवो छे," पण राजामहाराजाने पाडो लेवो होय तो तेनी जात तपासी तेनी किंमत टरावे आपणे केवा टट्टूना खरीदनार छिए ते जुओ ! आपणे वतो खयानो विचार करिजे, तेमा सौधी पहेला ए वात तो पूरपूरी खबरदारीपी विचारिजे टिजे के आम सोगन लेवामा मारा शरीरने परिचारन के वेपारधधाने हानि तो आवनी नया ने ! जेनो अथ अे के, आपणे पण वेळा काछियानी माफरुज वमरूपी घोडालु मूख्य समजनारा छिजे, पण राजाभोनी माफरु घोडाना परीशक नथी काछियो घोडानी जात नथी चोतो, काम जुअे छे आपणे पण शहेरी धानक के आगेवान गणावदा या कुलाचारे धर्म करिजे छिजे जेनो अथ ए के, आपणे पण घोडाने बदले टट्टून लेनारा छिजे, परतु मोड माटेज धर्म कर नाराओ वस्तु (धर्म) नु मूल्य जोइ तने लेनारा गणाय छे हिसाव गणी गणीने के साटु खरीदन घम करनारा न होय तेज तेजी घोडो खरीदनारा छे साचा धर्मीनी भावना तो "धर्म मोक्षने पमाडे छे, तेथीज ऊचामा ऊचो धर्म छड " एज होय छे पडी ते धर्म पचपरमधीना जारघनात्मक होय तोय क्षायिक भावना मदिर सुधी प्होंचाडनारो बने छे, छे पडी एनी चर नथी देवगुवादिनी आराधनावाळो धायोपशमिक धर्म, क्षायिक भावनी प्राप्ति सुधीन, अने ते माटेज होय छे तेम न करनारा जीवन वेडपी नाखे छे गुह्येरो धायिक भावमा जनारा, अने साथे सुमुशुजाने पण लह जनारा छे

चांदराभाभीनी लीलाओ—

तमारी तळाइ (पयारी) पाडोशीना कदाच उपयोगमा न आववा छ्वा

ते तमने अनुमोदना आपवा मदी पडे छे क " वाह ! आ :
 बनावी हो ! तळाइनु फापड बापड छार छे, टकाउ छ, देसा
 लागे छ करावी मूळो ने बीनी पण एकाद बे ! " हवे जु
 देवा नहि, देवा नहि, पोताने कर उपयोग नहि, ने तळाइ :
 स्वानो नथी, छता " सारी छे हो ! करावो ने बेचार ! " :
 छे, दुनियादारीना कायमा तमने मदद करनारा सख्या
 पापकार्यमा जोहअ अटली मदद के उचेजन आपनारा :
 हजारो मळे, पण तमने तेना चोपा भागगीय मदद मोक्ष
 स्वामा मळवानी कराय आशा नथी एना पायमा प्रस्तावना
 के कोइन दीक्षानो उपदेश के सजागो मळवी आप्या !
 जोड्या ! शास्त्रना प्रमावना वेटळी करी, के करवा प्रेया !
 तमारी पीठ बाबडे, तेमा तमने आगळ घडारे क तमारी मुः
 करनारा गण्या गांव्याब ! तेमाय घना तो बोळवा पूरती
 यताववावाळा हशे तमारा कामनी तात्विक किमत जाणी तमारा
 सहानुभूति दर्शावनारा घणाज थोडा ! एक तो आ आत्मा
 पणे ज कर्मराजाना चकरे चढलो छे, कर्मना उदयथी पापप्र
 छे, तेमाय तेने टको आपनारा मळे त्यारे तेनी दशा वादराने
 जेव्हीज माय के बीजी काह ! एक तो वादरो रमभावेज च
 नवरा बेसी रहेवानु गमे नहि तेमाय तमे तने पचाडु भरी हा
 अटले वादराभाईनी लीलानुं पूळवु ज गु ! तेम आ मनस्वी
 घडीमा पैसा माटे, तो घडीमा मित्रना भला माटे के शत्रुने गर
 दोबद होय छे तेमा लोको सकारनी लालचे चदावनारा, तेने
 स्वी दाह पाजे छे स्वाभाविक धमाधम अने धिगामल्ली करवा
 वाळा वादराना हाथमा केरीनो गुमगो आवी गयो तो तीह ह
 भाईनी लीला, कूदाकूद ! तम पुण्योदये उकाट करवा

कूदाकूद दारू पीज अेटले न्यान साथे वधे, अने बाँटा करडे वो तनें
 कूदाकूद चक्रवृद्धि न्यानना हिसाबेज आगळ वधे छे, तेनो कूदको
 जाकाधने चढवानोज बाकी रहे छे आ मनरूपी माकड्ड विपत्रकपायरूप
 रंगभूमि ऊपर कूदका भारवा खड्ड ययेउ तेने निरोगी शरीर
 चळवान् छोहा, पैसो, स्त्री, मित्रो के धारला सजोगो मळे एटले
 एना नाचगाननी लीळानु शु पूछु ! आ दशा एकत्र मन्ना
 नथा एक्के भव एवा नथा के ज्या आटला कूदाकूद न हाय अरे,
 तमे सामान्य बगळे बधावो तो पण तमारा आडोगी पाडोशी अभिमान-
 पूर्वक तमने कहनारा मळश, तमारा बगअना एकाद बाहुजेया पवनना
 क्षपाटा आवता ह्ये त्यार ते बाजुनी जाळी तोडा तम त्या भीत चगावा
 देशो ता पण तमने सज्ञानभूत आपनारा मळा जशे के 'वाह शेठ !
 माग्गाला तो खरा हो ! तमारा बापा विचारा बगलो 'बाहुबाधु'
 करता रही गया, बगले राधी न क्षम्या पण तम ता बापदादानी मरजा
 पार पाडी खरी !" केम जाणे बगलो बाधवामान जिंदगीनु साथक थई
 जनु होय ! बगलामा आवता ह्याना क्षपाटा बध करेलाय जोड तमारा
 वस्त्राण करेसे के "वाह वाह शेठ ! आ ठीक करुं हो ! साळा चोवीसे
 कळाक पवनना क्षपाटा आव्यान करे, यत्ते कोहन शरदी थाव तो !
 पण हवे तमारे धरमा बाधोज नहि " उ महिना पडी एज दिवाळ
 तोडावी बारी मूकावो तोय तमारी प्रश्र्णान यजाना ने "हवे रग राख्यो
 शेठ ! आ दिवाळया पवन पेराइ रहेतो हतो अन अजवाडु पण आवतु
 न होतु हवे तो तमारे चाखावे कळाक परपराट करता पण आव्यान
 परवानो हो ! जाणे माथराननी टेकरी !" अन तमे पण तमारी जाया
 प्रश्र्ठा सामळीने राचवाज मडी पडो छोने ! आनु आनु राचवानु श्रवारमा
 रसडता आत्माने क्या भवमा नयी मळ्यु ! क्या भवमा मनमा
 विषयोने लामे निपमता नयी भई, अने क्या

तमने अनुमोदना आपवा मही पहे छे के “ वाह ! आ ठीक थ्यु, सारी
 क्वावी हो ! तडाइनु कापड बापड साह छं, टकाउ छे, देखावर्मा पण सारी’
 लगे छे करावी मूत्रो ने बीनी पण एकाद बे ! ” हवे जुजो तो ररा !
 लेवा नहि, देवा नहि, पोताने कह उपयोग नहि, ने तळाइ उपर पाते कदी
 सूत्रानो नथी, छत्ता “ सारी छे हो ! करावो ने बेचार ! ” घणाय कहेनारा
 छे, दुनियादारीना कायमा तमने मदद करनारा सख्यानघ नीकळ्छे
 पापकायमा जोइअ अटली मदद के उचेजन आपनारा थगर थोलाव्ये
 हजारो मळे, पण तगवे तेना चौथा भागनीम मदद मोक्ष मार्गे प्रवर्ता-
 ववामा मळवानी जराय आधा नथी एवा पापमा प्रवृत्तावनाराओने पूछे
 के काइन दीक्षानो उपदेश के सजोगो मेळवी आप्पा ? आराधनामा
 जोड्या ? शाखनना प्रभावना केटली करी, के करवा प्रेया ? मोक्षमार्गमा
 तमारी पीठ यावडे, तेमा तमने जागळ वगरे के तमारी मुक्केलिओ दूर
 करनारा गण्या गाव्याज ! तेमाय घणा तो बोलवा पूरतीज सदानुभूति
 बताववावाळा ह्ये तमारा कामनी तात्त्विक किंमत जाणी तमारा तरफ सक्रिय
 सदानुभूति दसावनारा धगाज थोडा ! एक तो आ आत्मा स्वाभाविक
 पणे ज कर्मराजाना चक्रे चढले छे, कर्मना उदयथी पापप्रवृत्तिमा पडेल्ले
 छे, तेमाय तेने टेको आपनारा मळे त्यार तनी दशा वादराने दारु पावा
 जेखीज याय के बीजी काइ ? एरु तो वादरो स्वभावेज चचळ, अटले
 नवरा बेधी रहवानु गने नहि तेमाय तमे तने पनातु भरी दारु पाइ दो
 अटले वादराभाइनी लालतुं पृष्ठु ज तु ? तेम आ मनस्वी वादर पण
 घडीमा दैवा माटे, तो घडीमा मिश्रना भल माटे के शत्रुने गरदन मारवा
 दोष्टु हाय छे तेमा लंको सघारनी लालच चढावनारा, तेने सदानुभूति-
 स्पी दारु पाये छे स्वाभाविक धनाधम अने धिगामल्ली करवाना स्वभाव-
 वाळा वादराना हायमा केरीनो गुमलो आरी गयो तो जोइ ह्यो वादरा-
 भारनी लीला, कूदाकूद ! तेम पुण्योदये एकाद नावड जावी जाय, पाछो
 सीधो पडो जाय तो जोइ ह्यो मननीपग कूदाकूद केरी याय छे ते ! वादरानो

कूदाकूद दाहू पाँज अटले ब्याज साये वधे, अने बाँछा करछे तो तने
 कूदाकूद चक्रवृद्धि ब्याजना हिशानेज भागळ वधे छे, तेनो कूदको
 आकाशने चढवानोज बाकी रहे छे आ मनरूपी माकड विषयकवायरूप
 रगभूमि ऊपर कूदका मारवा खड्ड मयेडु तेने निरोगी शरीर
 बळवान् लाहो, पैसो, खी, मित्रो के धारला सजोगो मळे एटले
 एना नाचगाननी लालानु शु पूछु ! आ दशा एकज मवनी
 नया एकके भव एवा नथी के ज्या आटली कूदाकूद न हाय अरे,
 तमे सामान्य बगले बधावो ता पण तमारा आडोशी पाडोशी अभिमान-
 पूर्वक तमने कहनारा मळश, तमारा बगलाना एकाद बाहुभेयो पवनना
 क्षपाटा जम्बटा हशे त्यार ते बाहुनी जाळी तोडा तम त्या भीत चणारी
 देशो वा पण तमने सदानुभूति आपनारा मळा जशे के 'वाह शेठ !
 भाग्यशाळा वा सरा हो ! तमारा बापा विचारा बगले 'बांधुबांधु'
 करता रही गया, बगले बाधो न शक्या पण तम तो बापदादानी मरजा
 पार पाडी खरी ! " केम जाणे बगले बाधवामान निंदगीनु सायक यह
 जतु होय ! जगलामा आवता हवाना क्षपाटा बध करेलाय जोइ तमारा
 बख्ताण करशे के " वाह वाह शेठ ! आ ठीक कर्यु हो ! साळा चौदीछे
 कलाक पवनना क्षपाटा आव्याज करे, वरते कोदन शरदी थाय तो !
 पण हने तमारे घरना बाधोज नहि " उ महिना पछी एज दिमाळ
 तोडावी वारी मूकावो दोय तमारी प्रशसाज धरानी के " हने रग राख्यो
 शेठ ! आ दिमाळथा पवन पराह रहेतो इतो अन अजवाळु पण आवतु
 न होउ हव तो तमारे चापासे कळक फरफराट करता पवन आव्याज
 परवानो हो ! जाण माथेराननी टेकरी ! " अने तमे पण तमारी वारी
 प्रशसा सामळाने राचनाज मडी पडो छोने ! आनु आनु राचवानु सत्तारभा
 रखडता आत्माने क्या भवमा नथी मळ्यु ! क्या
 विषयाने लखे - अने क्या भवमा

शब्दनी मारामारी छे एक शब्द पण जागळ पाळ्ळ न करी सकाय त्यां आता
 पान्यनो कडदो करो ते केम पाल्ले ? आपी स्थितिमां अेक पक्षमां आव्येन
 छूटको आ शासनमा रही सखार पण खरो अने त्याणेय खरो एम दहि
 दुधमा पग राखो ए तराय न पाल्ले देव, गुरु, धर्मनी आराधनात्र
 चारणहार छे एकला देवनीय भक्ति शु कामनी ? भगवान् महावीर एकला
 देव, ए तो एक पत्थरनो कटको छे, अथवा तेओ विद्यमान होय तो
 मासना एक लोचा जेवा छे तेथी बहु द्रव्यदृष्टिजे तेमनी कइ किंस्त
 नथी तमे भगवान्नी पूजा के पगची करो त्यारे, “हु मासना लोचो
 चापु नु” एवा भावना राखो तो तेथी पूजासेवानु पळ कइ मेळवी
 शकता नथी, परतु देव वीतराग सर्वशुपगाना गुणोवाळा (मासना लोचा-
 रहला) आत्माने हु पूतु छु ए भावनाथी पूजो, अर्थात् तमे पोतान
 अत करणमा देवत्वने स्थिर करी पूजा सेवां करो तो देरपणाने के वीतराग
 पणाने पामी सकाय अजैनो अनादिकाळथी रराड्या छता टोंग तरीवे
 पण अरिहतनी जेम प्रशात मुद्रा बनावी शकता नथी भगवाने आत्मान
 दमी पोतानु जीवन ए आकारमा पूर्ण कर्तुं, माटे ते आकारना धारक
 आत्माने घन्य हो एम मानतु पडे उ, अने एतु जीवन जीवगानो मार्ग
 बताव्यो ए पण स्पष्टत्र छे, माटे तेमने वदन करिए, पृजिभे तारक मानिअ
 एम न होय तो ‘ कू ’ अन ‘ गु ’ मा परक रह जा नहि देवपणु एटले
 छु ए न जाणता कराती प्रभुपूजा पत्थरपूजा छे त्यागने तत्त्व मानी
 तेना प्रवर्तकने देव मानो, तौज देरपणानी मा यता सार्थक आषळो
 लाकडी ठोकतो ठोकतो जतो होय त्या तेना पग तळे आवला हीराने पण
 काकरा मानी जागळ चान्हे तम धर्माधर्मने आपणे तेना सत्य स्वल्पमां न
 समतिने अन तीर्थकरनी जाण्टा पाळिए तो ते आषळाने हीगे मळ्या
 छेडु छे मुषम (हीरो) मळवा उता आपणे आषळा जेनात्र जास खुन्नी
 होय तो हीरो मळ जा जिदगीने परवी द गुरुना निब्य पानां दनी

सेवा पण सर्वथा अथक्षीन अ छे इन्द्रियोनी गुलामीमा पडेताओ ए तत्त्व-
त्रयीनी आराधना न करी शके.

चत्रीश घटखोर खांडणिया अने लुर्ला बेन—

आपण घर (शरीर) अशुचि छे अशुचि उपर बघायु अने अशुचि
वस्तुभोयी बघायुं छे कोळियो हाथमाज सारो देखाय, मोतामा चग-
खना माडो छे, के तने व्हेअतपी चायवा अने चाटवा माडो छे ते
बलते तमारा मोटा आगळ-आरसो मूक्यो होय तो ते गळा नीचे न अतरे,
तरत उलटी थाय ए गदा देहथी आपणे हाणिए भ्हाणिए छिजे घणा
यत्रो अशुचिने स्व-छ, साफ बनाय छे पण आ शरीर शयतान तो एवु के
शुचिने पण अशुचि बनावे छे, दूधपाकना तावढामा तमारा मोटामाथी एक
टपकु जेएए पण एक पट्टु जेभाराओ त बघा दूधपाकनो त्यागज करे
चूकना जेक टीपाने मुधारवाना शक्ति दूधपाकना नथी, पण दूधपाकने
बगाटा दगानी शक्ति छे एएए ज नहि, पण एक टापु आपणा धुकनु
नाम्बी आपणेय ते दूधपाकने नथी पीता के कोहने आपता हालमा सो गुरोपरमा
थती नाणेने आगळानो स्पश पण थग देता नथी, अने तैवु माल उपर
रुप पण उ तात्वय के, आ दह दिव्य छे, पवित्र छ, देहथी सर्व साध्य
पण न सवथा अधिक उपयोगी छे एय देहने गने तेम बलाधनाराओ
अने तमना पुरुदेनो जेरा शुरोपनाथिओ पण आ देहने अशुचिभूत मान छे
मुएर झाडने णी पाआ, जे गटु गतर नासो तोय ते पाणीनु परिणाम
मुदर पळो थाय उ, पण जा शरीर पाणीने पणानना स्पमा, इस्तूरी वेणु
रादि मिश्रित दूधपाकने निष्ठाना स्पमा केल्यानी दे छे फूलनी माळ घडी
मान गदाता स्पमा फेरनी नाख छे जायी अपवित्रमा अपवित्र वस्तु ऊपर
आसा जगतनु मद्भाग छे, अने ए शरीरना एक अ इन्द्रियोनी तययभोग
हजारो जीवोनी कश्चरभाण काडी नाख छे स्वर्गजन्य सुरतना माटज
गादळ, उमडा, कपडा, तळाई, बिरिडिगो, परता वगेरे वापरता हजारोज

नहि असख्यातनी आपणे कलेआम करिए ऽए. जीम लेवी जीवती साकण तो जा सवारमा मळवी मुस्कल छे जाखी दुनियने बेजार करी रही छे आने राजी राखवा तो गाय आदि गरीबोना गळा कापरा सचा शोधी काढया छे आ बघु दलाल्णने आभारी छे एने लीधे तो सविच अचित्तनो विचार नयी आवतो बटाफानी कातरी अने फादाना भजिया पण चढावी जवाय छे आम घम अने भव हाँस शरीरने रागपूर्वक पीपण आपिअँ ऽए

अनतकायमां जीवो केटला ? एक सोयना अप्रभाग उपर अनत एन्ले मोजे गवेल, तता, अने तवाना सब, देव, नारक, तिवेच, एकेंद्रिय, वेद द्रिय, तेइद्रिय, अउरिंद्रिय, पचिंद्रिय सुधीना बधा जीवा करता सोयनी अणी उपरना जीवो बधी जाय जीभने चटाको पडवाथी अनतकायमा जीव मानवानु घणाजोना जीव ऊपर आये उ माट शका करे छे के आटला बधा ते केम रहेता ह्ये ? आ मीलना भूगळामा रहेली यत्रीश बडखोर साइगियानी लाढकी बेन उली बेन आ यातना सामे गहु शका उठावराने छे के “ अरे ! अनतकायमा जीवो ए ते कह्यने ! ” आ शकानु कारण अनतकाय चीबोने चावी राशनी चटाको पडेलो छे जेपारी एवो छे के तेने घराकनी बहु परवा नथी घराक पण बेवो छे के तेने जे मळे ते लइ लेरा तैयार छे, पण आ बने समजी जाय ता दलाल्णनी मजाह मरी जाय, माट तज दूदाकूद करे छे जेपारी शायमा लूरो लूको रोटलो लइ बेछे ताय घराकने तेने त्या जपानी ना नथी आ घराक एवो छे के दाळ, भात, रोटली, छाक जादि बघु पचावी दे छे हाथ पण एम नथी अहेता के भागामा बटाफानी कातरी होय तोज हु ऊचो नीचो थाउ, अपे भागामानो रोराक मोढामा मूकु पेट बढी एम नथी कहेनु के कठोळना वानीना होय सोन हु पचावु, नहि तो पचाववानी बाधा ! दात बढी एम नथी कहना के लीला बाध मळे तोज अम साइगिया, नहि तो नहि अ बधाओ पोतपोतानु काम करे छ, कोइने एइ राधो नथी, परतु जा जीभने चरको पडेतो शायभी नउनवी चीबो चाटया चोइजे छे तने मचूरी करी

करी याकी जाओ, हाथ रखी रखी दीला थाय, पग मजूरी करी करीने
 रुयडी पड़े तौय तेनु जीभने कइ नथी एने तो गमे ते याय पण गम्मत बोइये
 गम्मत ह्यो तोत्र ते पोते ठरये अने तमने ठरवा देये, नहि तो ए डाक्य
 एनी छे के न पोते ठरे के ठरवा द. बीजा दलाहो तो धारेडी रुक्य पोता
 पाते थइ गर के नीरात घाळे छे पण आने तमे जेम जेम आपो तेम तम
 तेनी भुख उभतीज जाय, सतोष कदी नथी सेंकडो बरत घीमा लसकततो
 शीरो छापो ह्यो पण तमारी जीभ उदाने माटे कदी पीवाळी बनी ! गोळना
 झाडवा पण धारधार सापना ह्यो पण तेथी उदाने माटे आ मीठी बना !
 त्वार विचार करा के आ केटला धीए चीकणी अने केटला गाळे मीठी
 थाय ! केटनु त्वाधे धराय ! पेटने रोटलो जाया ता त लहने विचार पचा-
 ववा मई जाय छे, परतु ते रोटलो हाथ पासेथी लइ पट्टमा पहोंचाइवा
 माटे आ जीभो भीडु, मरुतु, शाक, चटणी, भजिया, भथागा, पानइ
 विगेरे दलाली तरीके जोइये छे जाटला धी गोळ गवा छता थना लक-
 पमा जरा सरतोय परत नथी, आ कवी प्रामाणिकता ! उता एवी ठगारी
 दलाल उतर तमने जमीति जायती नथी, अने तमे तेना माटे आ गळिया
 करी करी दोडी मरो छे जा बाइ एनी शेतान के तनाथी साइ तो थलु ज
 नथी, पण कोइ स्यळ पथरो मारवाना होय तो त्वा वा सीथी जातळ !
 तेथी ज अनतक्यामार्त जीव छे के नहि एयो सकास्नी पथरो वेंकती रह छे,
 अने तमे पण दलालगना एग गुलाम बनेला छे के एनी सामे बळवो करी
 शकता नथी, तेथीज तेना तथा पयगामो मानवामा आनद मानो छे
 तमारी जीमन पतरवेलिया सावानी इच्छा थाय, चपाना फूँ एखरानी
 इच्छा थाय, सुदर मानन सामळवानी इच्छा थाय, क मुरळी तज्जाइने
 एतानी इच्छा थतान जा शराना उगर पगारना गुलाम आत्मापम दोइये
 सामाधिकमा भोयने पण भार न लागे एग पगले चालनारी हरे धपाय
 बंध दोइये कोथळी लइ पातरा त्वी पतरवेलिया कपारी त्वाधे पडी
 लायो मोन मागरे, मडी मोलता विनना जाइ कान अने

आपसे, जने छेवटे चामडीने रागी राखवा राखमां गधेदानी जेम मुवाळी
 लळाइमा आळोट्टो केवी छे गुलामी ! इद्रियो करतां महान् उतां
 आत्मा तेना आधीन छे उतां दळाळ्य बाइ यन्चे पस्को
 करे छे के " आत्मा कइ कोहनो गुलाम नपी, ए स्वातम्य
 प्रिय छे " आत्माने आधीन इद्रियो होय तो जीमदारा भजियां
 आदि खावानी इच्छा याय के तरतत्र निश्चय करी छे के " एक
 वर्ष सुधी इद्रियोनी जावी आशाजो न पूरवी, " जने ते निश्चय इद्रियने
 तेनो विषय न आपदाद्वारा ननावी शको आत्मानु मान तो काढी
 जुओ ! तमने आ जप्ततरो करता ऊप न आव जने ते विषयो भोग
 यवानी ताळावेली याय तो गुलामी स्वष्ट छे तमारी स्वतत्र दावानी बाग
 पौकळ छे, बठेल बायडी जेरी छे बठेल बायडी एवी जोरावर के दख नर-
 दोने ठेकाणे पाडे प्यारे धनी बिचारो राखडो अन तहन अग्रच आ व-
 टेलने जरा ओछु पडे एटलें गरीव गाय जेवा विचारा धनीने मार मारी
 अधमजो करी नारो धनीए विचारुं के आम तो मारी जावह जाय छे,
 एटले तणे एक तरकीब गोठरी धनियागी धमाधम माडे अटले धनी
 पाडोशी सामळे तेम थूम मारे के " छे राइ लेती जा, " आडोशी
 पाडोशीजो सामळी प्रगणा करे के " सालो मादो मादो पण जवरो तो
 खरो हो ? राइने केवी ठनाय करे छ ! वळी पोते बहार निकळे अटले पाछो
 बहापण करे, " बायगी जातनी अशराफ खरी हो ! गमें तेटली माह जु !
 पण चां के चून करे, कहेता धनेज हुकम पाळरा तैयार ! आ बभी महा-
 दुरी वचननी यह, पण खरी रिधति शु ते तो भाइधीज मनमां जाणे
 छे जे प्रमाणें तमारेय जात्मा गुलाम राखवो होय भने " आ बदा कइ
 कोईना गुलाम रहे तेमाना नया पण स्वतत्र छे, " जेवी ब्यारनी बकाच
 मारवी होय तो भले मारा, ' भे तो इद्रियो जीती लीधी छे " आबो
 पाको राखने होय तो भले राखो, पण खरा राते तो इद्रियोज तमने
 दोखे छे भने तमे दोरा ती छे ते तमारी दासी तो त्यारज के तमने जे

વલુ વધુ ગમેં કે જે ઉપર પ્રેમ હોય તે વસ્તુને તમારે છાવા કરવાની વ્યવસ્થા કરો વલુ પચાણુ આમ હોય તો ઢીક થાય, વપુ બરા વાંગુ હોય તો ટેલ આવે, આ ગામન બીલી વાર ગવાય તો મજા આવે, આરી દશા હોય અને કરો કે “ શ્રિયોના આપીન દુ નધા ” તો તે શરિયામ જુઠાણુ છે એક તો શ્રિયોના ગુલામ ઝોજ, અને માલિક દુ જરો વાજો દમ કરો છો, વધી વદ તે તમારી ઢાલી બની જવાની નથી તમારી શિવસ્તુખા વોશ જાની ઠાલાવલી અને તમના કેટલી એ તો જુઓ, એ વિચારો (શુઠાઓ) આ ગુલામ જનો છો, એ વાલનાની વાલ્લ દાઢાદાઢ કરી નૂકો છો સોંપની બની ઉપર જોરદામાના એક દીવાનોવ પ્રકાશ રહે, અને દાઢ, સીંગા છાસા દીવાનો પ્રકાશ વય રહે, છો બચ્પી એરા બાત બંધો કમ ન રહી શકે ! છતાં આ શુધી દલાતો વોતાના સ્વાદ વોશજા તમને ઉચ્ચી બરાબના અને તમારી વાલે નોટી વલિલાત કરાવી કે “ બક સોંપની બની ઉપર બનતા જીવો કેમ રહી શકે ? ” આ દગલબાજ શ્રિયોને વટાકાની કાઠરી, ચક્રિયાં, કાદા, ગાઢર આદ વાલવા છે આ જવાનો વટાકો બેન બયો જાગી ગયો છે કે, એ બનનજાવ જીવોત કરવી સાધા વિના તો જાલુ ગાંધી તેથી તે તમારી વાલયી નોટી, વાલ લોટી વલિલાત કરાવી થી કિન્દરની વાલીશવ અગૂત પ્રવારનાં વપરા વેકોવ છે શારી શીધી રહેને વલ આ કમવસ્ત માનરા દેવી નથી, જાગી સદ છે કે ગુલામ ટિબે, બાની ગુલામીયોત શરીર વોધુ છે

સસારવર્ગાવામા શરીર મુલમુલાદર્શી છે—

આ શરીર એટલે વળવળતી મોલ, અને જાવી મહામયાનક મીલના જાવને કમનર્શી વ વળટી શરીર એટલે પ્રોંટ ઉપર નજાગા મુજબ અગાડ માઈ મરી વાપતુ વર શરતો બચકર, વોગ શાગો જાશે પ્રોંટ લ્ય ! વન જીવે આ શરીર પ્રોંટ નીધો, વુણ્ણ માઈ વરેળ આપ્યું “ દેવ અવર્મા વાલ વલ આઠા માંગશીલ, વન બહી વાલ વલ વધુ રહેવા દે ’ કરો તા ન રહેવા દે

लाखों रुपिया, मणोबध सोनु के लावलकर होय तोय छोडीने जतु प
 जे शरीर माटे तमे मूडी खोई देतु कर्षु चावध, निरवध, अनतकाय
 विचार जेना माटे करता नथी ते शरीर क्षणभंगुर छता तमारो तेना ऊ
 विश्वास-भरोसो छे, पण याद राखजो के आ सोदामा तमे पुरेपूरा ठगा
 छो, मोटी भूल करी रक्षा छो, माटे देहतु स्वरूप समजो ! उपवनोमा मन
 रजनार्थ होय तेम आ सधारबणीचामा जा देह भुलभुलामणी छे तेमा
 मुझाओ ! परोपकार के तप करतां शरीरने दु ख याय छे, ज्यारे शरीरद्वारा
 कराता व्यभिचारथी भयकर रोगो याय छे बरधोडमं हजारो खर्चो, पण
 देहमोहथी मुटतमा नथी खर्चता, भुलभुलामणीमा पढा रात्रिमोजननु पाप कर-
 ताय अचकाता नथी, अने बळी आगळ करो छो दलीलो ! आ युगमा दलाल
 अने दलील जे बेए मळी आत्माना सत्यानाशनो धोरी रस्तोज तैयार
 कयो छे अथकारना लीधेज रात्रिमोजननो निषेध होत तो ते केवळि-
 योन न होत तेजो अकारमाय लोकाळोकने जुजे छे “ शरीरमाच
 सतु धर्मसाधनम् ” अथवा तो “ बेपारे बसती लक्ष्मी ” लक्ष्मी न मळे
 तो बेपारनी विमत फूगी बदामनी, तेम धन न सधातो होय तो शरीरनीय
 शरीररूपी दुकान द्वारा धर्मरूपी धन (नफो) बध याय तो आ दुकान बव
 रखी सारी छे, जरनी छे, अर्थात् जनशन करतु अनिवाय छे

दीक्षामाटे सतति पदा न कराय—

अमे दीक्षा दृष्ट, दीक्षा देवानी अमारी परज छे, अने ते आकाशमांथी
 पडेलाने नहि, पण खीजे जन्म आपेलानेज आरिजे छिये, छता दीक्षा माटे
 सतति पेदा करो जेतु जा शासन नहि कहे, पण प्रद्वर्षनाच गुणगान करे
 छे केवळीने पण जाहार अनियार्थ होवा उता ते लेयो, भोजन करतु अ
 धर्म छे, अरया तमना माटे बनारी जापनामा कर्मोनी निजरा छे जेम तो
 जेन शाखा नथी रूद्ध तो पडी जातकालना चीवावलाओ साबुओ पासेयी
 “ सधारनी जरियातो पोसवी वस्तु जो जादरनामा पुण्य छे ” जेतु केशव-

झाववा मागे तो ते आ शासनमां केम नभे ! आडु तेज साधुओ वहे के जे साचिया, नशीब फूट्या, आळमु होय के रळी खावानी-मागीने पण खावानी दानतज आ पवित्र धमण साधुसस्थामा गुपगुप भुस्या होय शानियो तो पोताने अनिवाय आवश्यक होय तेने पण पुष्य वहेता नयी, तो पडी तमोर जरूरी होय तेने पापरूप होय तो पाप केम न कहे ! कपमदेव भगवाननी आरा जगत्ना जीवनरूप अग्निनी व्यवस्थाने पण धर्म नयी कस्यो, पण पापरूप कही छे कपमदेव भगवान अटले आ महान् शासनाना सोयी प्रथम तीर्थ-कर, अने श्री हेमचंद्राचाय अटल ते पडीना अेक आचाय, तेओअे प्रहृत्तिने पापरूप स्पष्ट बताववानी हिंमत करी, अ थई शके आ शासनमांज !

भगवाननी कथनी अने करणी नूती छता उद्देश एरज—

जे वृक्षना मूळ सशक्त अने योग्य तेनाज पळो सारा, तेम धम अने गुहना आधारभूत जे देवतत्त्व जेनो निगय पहेला जरूरी छे अे गुद हसे तो मुगुरु अने मुधम पामी शकाय प्रभुनी प्रतिमा जोड पाय के " आह ! भगवानना मुख ऊपर केनी शासता अने सौम्यता पयरायेली छे ! खरखर, मारो जाल्मा आवी दसा क्यारे पामरो ! " हने घारो के आ प्रतिमाजोनी जोडे तेमनी राणीने कमी राखी तेमना हाथमा हथियारो के वाहन ऊपर बेटेला चीतरिए तो तेवी प्रतिमा जोई आपणने केना रिचारो वावे ! आदस सदा चाडु स्थितिपी वु थेठ, ऊचा प्रकारनो होय छे स्त्री, जेकरा, शस्त्र, वाहन तो तमारी पाछे छेज, तेनी पाळळ भटकनारा, गाढातूर बनी पर नारा, शस्त्रना खणखणाटयी शत्रुजोने जीती लेनारा जीवो कइ वातमा तमारापी थेठ होय अने गथाय ! तेम सरागी देगेनी श्रद्धि, स्त्री, धन आदि आपणा करता अनेक गणी छे, माटे ते आदस मानवो पण मूखता छे कारण, आदर्श अविच्छ होवो जोहए, ज्यारे कादि तो नाशवत छे माटे स्पष्ट अेज छे के मेळवेलानो त्याग अेज छेही स्थिति होवापी जे न्यागपी परिपूर्ण अेवा भगवानज आदस जोई शके साथे यशोदा के सुम-

जा होय तो त्यागलो आदश भूलाई तेरी मु'दर खिओ अने भोगोपभोगी
छनवानी इच्छा जागे त्यां तमे तमारी न्यूनता पण जोह, नहिं छको, माटे
जा कुदेवो ते

प्रश्न—तीर्थकरोने पण खियो तो इतीने ?'

समाधान—वात खरी, पण तने तेओजे तरवानु साधन न्ही
मायु, खोटी मानी इती, अने त्याग कर्षो हतो, अेटले भगवानना छपादि,
प्रीपुत्रादि अवस्थाने आपणे सारी बर्षा मानता, त्याग पछीनी दशानेज
सारी मानिजे छिए तेमनी बर्षा प्रशुचओ अनुकरणीय नयी तेओजे पण
त्याग पछीनी प्रशुचिभोज सारा मनानी छे तारकोनु चरित्र अनुकरणीय
खर, पण कर्मनी क्षयोपशमदशाना भाव होय त्याग

प्रश्न—कर्मोदयनी दशामा तेमना हाथ थयेळा कार्याने के दशाने
आ शासने कदी अनुकरणीय कछा नरी, तो पछी तीर्थकर करे
केक अने भाखे केम जीवून ?

उत्तर—अन्य देवोनी कथनी अने करणीनी भिगताने दावरा "छीछी"
ना पडदा राख्या छे, आ शासनमा तेम नथा, कयनी अने करणी
अभिन्न छे (जे जागळ कड़ेयाचे)

प्रश्न—अभिन्न छे ता करणीय करी तेओ बंसी रेहवु हवु, तेने जोई
जगत अनुसरव, कयनीने जूदा रूये शा माटे कदी ? तेमनु वर्तनत्र धर्म

उत्तर— भगवाने ताधिक अने क्षायोपगामिक भावे जे कर्षु ते
सर्व धर्म छेज, तेथी कइ कयनीनी गरूर के अवकाश नमी जेम
नहिं हव चाळे तेम कागडा नज चाली शके, माटे हसनो धर्म
छे के कागडा माटे चालवाना माग वतावरो हव भगवाननो
मार्ग, त्ति आपणे प्रहण कदापि नज करी शकिये, माटे उपदेशनी तेओने
बहुर जणाइ, अने, तेज मार्ग जाणगेने धीमे धीमे अनुसरवानो छे भगवानु.

જે જેટલા ઉત્કૃષ્ટ મનનાં માનેલાં જીવો છે કે તેઓ જેમ કરે છે તેમ ક્યાંએ
 કાર્યન ભરમાં વર્તી શક્યા નહિ, ઘડતા નથી અને ઘડવાતાં પણ નથી.
 માટે શાસ્ત્રીઓનાં ઉપ્યાર માટે મગવાને ધર્મ કપન કરવો વચ્ચે માનના-
 નનાં જ્યાં કામોનુ પૂરેપૂરું અનુકરણ કરે તે જાણ, િદ્યા પણ ક્રમા-
 ક્રમાજ કાપી જે વધી વિગેરે શાહ જીવાથી યદુ ગુણે પશ્ચાદી યાજીને પણ
 નાઇ તેમના અનુવાર્તી ન ગગર ધાચોવચનિક માવ પૂરકના તેમના
 કાવનુ અનુકરણ એ ધર્મ વાલો, પણ તેો જદ વધા આપી શકે? માટેજ
 શાસ્ત્રીઓનાં દિવાર્યે ધમાશાઓ કરા વેચક, અને ઘાતો ચનિકને વાલો ઓ
 ઘાતે ઘાલો જાતો તેમનુ અનુકરણ કરજાતો! ત્યાં મુખી આનારગ તેમની
 આજ્ઞાજ, કરમી નહીં ઘાતકારાને ઘાથુને રા! પ્રદર મુલાની આજ્ઞા
 આવી છે, પણ શોદ પુણ્યઘાલો ઘાતકારા તેમનીય નિદ્રા ન કર તે ઘાતક-
 આનો ધાવ કર્યો નર મગવાર થદી પ્રદરગી નિદ્રા વગા ધાતો ઘાથા ઘાગ
 ઘાતો કરી ઘડતા તેજ અઘાતોને ઘાતિ મઠનાનો મગવાને માગ કરનામ્નો
 છે, ઘાદ શાસ્ત્રવાનુ કે કપની અને કરનીમાં મુલાનો મેર હોતો નથી
 મેનઘાસ્થાક ઘાદઘાદિ પુરામોથી ઉત્તરી ઘાલો કરવાની તેમની કપનીયા
 કદી નર હોય

અમૈનોનો નવો મુદ્દો—

શ્રી ક્રિનેશ્વર દર્શને જાનને વીરયાગ શ્વસ્વ દેશિમે ડિને તેઓ અનંત
 વચના સ્વામી છે, મોવાલિસાત્રી વીજા માતે માવ લો વરનઘાલિવ, કે પ્રે
 આવગાથી નથી સ્વાર્થી તેનુ કારણ છુ પ્રે દેવન્યમ્ન વિતાવે તાવ મગ-
 વાનની મૂર્તિનાં કસ્થાનુક નિહ, ઘાંતિ અને જાનદ વાવચામાં ધાવ્યા છે,
 અને તે ઘાંતિ કે આનદ પણ ઘાનીદઘાનાજ, ઉઘસ્થાવસ્થાના નદે ઘો
 મગવાનત જાકાર અને દહના સત્વાલ્લીજ મૂર્તિ બનાવવાનો ઉદ્દેશ હોત લો
 મગજને મઠવાનુ સ્તનગન કરુ તે વસ્તની વગ તેમની મુદ્રા આપડીજ રહે,
 તે વડી ઘા માટે માતાનુ સ્તનગન કરતા મગવાની પ્રતિષ્ઠાઓ

आवी नहीं ! कारण अट्टलुज के वीतरागतानु ध्येय होवाभी वीतराग अव-
 स्यामानी घात मुद्राज स्वीकारवामा आवी छे, जेना दर्शनभी आपणे वीतराग-
 तना ध्येयमा दृढ यई शक्तिअे अने तेमना जेवा उपसर्गों हसते मोदे सहन
 करिजे मूर्तिमा वीतरागताना माधन राख्या होत, तो अजेनो जेवीज आपणी
 पण दशा यात जजेनो ईश्वरमाथी अवतार, ज्यारे आपणे अवतारमाथी ईश्वर
 मानिअे छिये जापणे भगवानने जमयीज मन पयव के वेचळणान नहीं
 मानता, पण त्याग आदरी ध्यान, तप घडे कैवल्यप्राप्ति मानी छे तात्पर्य
 अे छे के—मलिनता के जहानता पहेला (जन्मयी), पडी निर्मळता अने
 शान-योतिनो प्रकाश अजेनोना आदर्श मलितानोज सिद्ध थाय छे तथो
 पोताना ईश्वरने निरजन निराकार शुद्ध बुद्ध अने ज्योतिरूप माने छे, तो प्रश्न अे
 थाय छे के जेमनी मूर्ति कई अने शी रीते हाई शके ? अर्थात् मूर्ति नज
 होइ शके ईश्वरमाथी अवतार जेठले ईश्वरत्व (शुद्धता) पहेला अने पडी
 मनुष्यत्व (मीळनता) जेवी अन मान्यता छे

प्रश्न— जेनोय सिद्धने निरजन निराकार मानी तेमनी मूर्ति केम
 बनावी गुके ?

उत्तर— जनो सिद्धनी प्रतिमाओ बनावे ते सिद्धावस्थानी नहि,
 पण जे दहे सिद्ध थाय ते मनुष्य देहनीज, अने तेथीज जमारे
 मूर्ति बनावी शक्या तीर्थकरोनी पण मूर्ति मनुष्य देहनीज, अने अयस्था पण
 निर्वाण वरततनी तीर्थकरो वेचळीपणामा ऊभा रद बेसे, चाले, देव
 छदामा शरीर पण लाडु करे, ऊपे पण नहि, समोसरणमा पर्यकाठने नहीं
 वेधता, पण खुरसी ऊपर बेसी पण नीचे मूर्तिअे तेवा आसने बेसे छे,
 अने पण पादपीठ ऊपर थापीने निराजमान थाय छे आम लुदी लुदी
 दशा हृदा लुदा समये धारण करे छे भगवाननी जे प्रतिमा बनाववामां
 आवे छे, ते नहीं देशनानी अयस्था के विहार वरततनी, पण
 भगवान् सिद्ध थवाना होय ते अयस्थानाव मूर्ति होय छे आपणी मूर्ति-

औना देव प्रकृती छे इ कालोसभमे अने र पस्वकासनमे आ देव
 आसने तीर्थङ्गरो मोडे जाय, प्यार बीजा बीजा कह फा आकारे
 मोड जाय भावकावना कटपक डालपाय, हाथुओ होड करी
 तीर्थङ्गना आकारे काउसग कला देछे छे कना प्रथमा देवीने
 काउसग करपा कछु छे । आ तो पाम्बसो प्रमादब छे डाल प, बसो,
 तीर्थङ्गना करको केना जेतां पुष्प हा नथीन, महान माय छे मनुष्या
 आधको माट पन जब आशा छे भावे ता तीर्थङ्गरीना आकारे काउसग
 करवो छे, भन तेनी एहीओ पढारही छे आना मन्वाननी मूर्तिओ
 काकार जसथानी छे जेभो (अङ्गनी) परमधरने निराकार माने त
 ओने मूर्ति बनावसो नवकाउन नथी, साकार अवरथना मन्दिनाब
 होव तेनी रामहृषणी मूर्तिओ करे छे, पशु तथा उम्बधी पया देवा,
 बीजा बाहु अङ्गनीना उम्बधारस्यमां रामहृषादिने मानवाना पा निय
 छे " तनो इतरगक्य होराथी मूर्ति बनायो छे " अम करी बनाव
 करी जो राका पाय के खीउत्र गरिह देवानी मूर्तिओ करवी पही छे,
 तेना आदछे छे । आ प्रभ पूजाब तओ गुचरादानां पही जाय छे भाव
 जानां चालती मूर्तिवना अने तऽ मन्व जोह अङ्गनीभ नमे कुशे ठठाम्भो
 के, " धारवानु हस्त्र देवतु, विचारतु अ तो कल्पनाती याव छे, ते पेर
 बेठे पन बनी सक " आपी दलीड करी जेनाने मदिरेमां जगां वाळ्वानो
 (अटकारवानो) अने दक्षिमा उपरती तपनी धन्ना ओडी करवानो तागडी
 रम्भो, पन तेमऽ टट्टू आगळ चान्दु नहि तिन मदिरे जगां ज्ञाना,
 त्पारे तेमने पन मदिरो सक कया, मूर्तिओ देवाडी, ने तओभे बावही
 छकरा अने हाथिभाणे पन गाठपी दीपा अने धमने रामे धमनी दुवान
 सु नि मूफी दीपी, छातां साको न भोळराया, हाकोने पुस्तु करी
 के " राख बावहिओ जोवा अमारो त मदिरे भावनी
 अमारो स्तो वनाय

“ आगमोर्मा पाठांतरो जोइए ” केइतु ए महामूर्खाई छे—

चोवीछे मगवाने ज कइते तेज आगमोर्मा ललायु छे ते पण गिन्याउ
 शिष्यनी धारणा घटवा लागी, स्मरणशक्ति ओछी यह, त्यारे देवर्दिगर्णी
 बलभीपुरमा लखवानु शरु कर्यु, ते वरते पुमतो अने कुमतवादिओ प
 बलभीपुरमा जीवता अने जागता हता जे शत्रुओनी बचमाज जैनागमोर्मा
 दस्तावेज तैयार यथो हतो, आग दस्तावेजोनी सत्यतामा त शी खामी होई
 शके छे ? बधा आगमो ललाया बलभीपुरमा, छतां कोइ आगममा सोरठी
 छाया के देवर्दिगर्णीनी पातानी के गुरुनी यात क्याय नथी जे याद हतु
 ते लपता गया तमां फेरफार कर्या होत तो तेमना अहपगानी छाया तेमां
 जरूर आनीज होत भीजु कह नहि तो स्वगुरु गौरव बधारनाइ तां तेमां
 जरूर कहक ललायु होत परतु तेरो उद्वेग क्याय नथी आचकाल गुरु-
 परत्वेनी साची भक्ति ओछी यह छे, तो पण प्रथ प्रकाशको प्रथमा स्वगु-
 र्नी दगलावध उबीजो, अणपटती खातिओ, वधारे पढती रिशदावलीनी
 हार माळाओ भक्तिना न्हाने जाडे जाय छे जे भक्ति केइवाता होय
 तो देवर्दिगर्णीजे अेडु एक पण कार्य करानु आज मुधी फोई सशोधरोअे
 शोधी काइथु नथी देवर्दिगर्णीने स्मरण हतु तेज लपवानु हतु, तेमा
 काइना पुसडवानी वस्तु तेमने करवानीज न्होती, अने तेम करवा अवकाश
 पण न्होतो तेओअे गुपनुप रूणामा बेसी आगमो घसझ्या होता बलभी-
 पुरखाते जैन धमओनी महासभा मळी हती, जेमा ५८० धमग महाराजाओ
 विद्यमान हता अेमने मान्य राखेला विचारोज आगमोर्मा ललाया हता-
 लखवाभाय अमुफज लखवु अने अमुफ प्रकारेज लखवु जेवो ज्या कहर
 नियम होय त्या केटलाको जम माने छे के “ अमुफ स्थले पाठांतर
 जोइअे इत्यादि शब्दा केइसा जे महामूर्खाईज छे सर्वशोअे जे विद्वानोनी
 शास्त्री करी हती तेज आज चाख्यु जाये छे भरतीनपनो सभव सरलो
 पण नथी, त्यां कोई जेम धारे के “ अरे ! आ रँक हूदी पढथे तो ” ?

आवी धक्का करनाआओने तो बेसवानु पण स्यान नज होइ शके. आत्माना प्रदेयो पहलानी जेम आजे पण मानिजे छिजे, तो पछी, “ धाख्खना आम होउ जोइअे, अने तेम होउ जाइजे ” बिगरे धक्का करनाआओने पूछिये के तनने अबो कयो जवरदस्त पुरायो क्या मळ्यो छ के जे ऊसरयी तमे आम कही शको ? भदामा तेने फेरफार न होय तथाओने क्रियामा फेरफार होइ शकतो नथी. ध्येय न रखे तो तन कोई पण जातनी पचावज नहि ध्येय अने भदा सलामत होय तो अणमान पण रिचारामा के क्रियामा परफार सभवेज नहि. केटलाको बडो दी ताना दिवसे उपवास आबेल करगनु माने छे, तेनाय परस्पर फेर नथी तत्त्वना फेर न होय तो मतभेदने स्यानन रहेतु नथी आपणा गच्छोमा तत्त्वथी फेरफार होबायी तेमा सत्व क्या उ,ते विचारतु जरुरतु छे दुटियाओ मूर्ति अने देहराने आप्रय माने छ तथा तेओ मगवानना सिद्धातो अने मान्यताथी लुदा पड्या माटे प्रभुना शासनथी विपरात छे केहनु पडनु तओ मदिरने आसबनु कारण माने छे, ज्यारे आपजे तेने निजरातु कारण मानिजे छिअे अहिं तात्त्विक मान्यतामात्र तफावत पडनाथी तेमने सम्पत्त्य नथी एम धमणोने केहनु पडनु छ जे स्ये तत्त्व होय ते स्येज तत्त्वने मान त्गारत तेने सम्पद्दशन मनाय आउ बहु भदाहुने समजावी शक्याय, पछी ते शकाशील होय तोय चाले पण जेवा भदाशन होइ धाख्खोने विचारवाना श्रुतिवाळा नथी तेवाओने समजायगनु स्थानत्र नथी धर्मनो प्रचार करवो, पभमा भदा दृढ करवी अमा जराय मतभेद नथी जे कह मतभेद छे ते धर्ममा डूटडाट मूकवाना बावतमा छे, द्रय, क्षेत्र, अने काळना अनुसार धर्ममा मतभेदा पड्या छे

तीर्थकरोए धम उनाव्यो नथी पण उताव्यो छे—

धर्म तीर्थकरोने नवो बनाव्या नथी, पण दृश्य के अदृश्य वस्तुआनो स्वभावज तेमने बताव्यो छे तीर्थकरोना पहिलाय पुण्य वा वाप तो लागत तीर्थकरोअे तो उताव्या के जथाव्या जेटहुज

आस उचाडे छे त्वारे प्रकाशने देखे छे, परतु तेनो अर्थ अर्बो नथी के ते आस नथी उचाडतो ते पहेला प्रकाश न्होतो, के प्रकाश बरतु देखाडवानु कामज करता होतो तीर्थकरो प्रकाशने स्थाने छे, पा धर्मना उत्पादक नथी धर्ममा फेरफार केवो होय ?—

धम अे जगतनो स्वभाव छे, ते कह छोडी काटेली नवलकथा नथी के तमा तीर्थकरो पण फेरफार करी शके दर्पणमा पदाथ जेवो होय तेवोज देखाय, तेम जगतनो जे स्वभाव छ तेवोज स्पष्ट रीते जैनशासनमा कहेलो छे अेटछुन आपणा जाधीन छे के आपण द्रव्यादिकने आश्री भेमा फेरफार करी शकिय आ वधु धर्म देखाडवाना माटे छे पण पल्टाववाना माट नथीज

जेसु न मानीअे तो सुगलिया ने जानरोनो आचार पण धम मानो पडे तमे जाणो छो के पहेला साधु धर्म माटे चार व्रतो हता, पाछळथी पाण चारना वरते अब्रहानी के स्त्रीविहारनी छूट हती अेम तो नहिज पण आवश्यकता न हती, ब सु जेसु के केटलाजेक दमिओ व्रत नियमोमाथी शब्दछळ करीने वारीओ गोधी काटवा लाग्या हता, ते वरते धर्मनी पवित्र ताने निष्कलकिनी राखना माटे चारनो खुलासो स्पष्ट करवामा आव्यो हतो, तेथी महावीर महाराजाअे धममा फेरफार क्यो अेम मानवानु नथी, लोकनी मनोवृत्ति बगडवाथी शब्दछळ करी पापने पोपवा लाग्या ते माटज चारना पाच महाव्रतोमा पट्टो क्यो ने धर्ममा सुधारो क्यो कहेवाय, पण फेरफार न ज कहेवाय

नातरानी छूट—

शना—ते वखते स्त्रियो अने पुरुषो ब्रह्मचर्य न पाळी शकवाथी चारना पाच क्यो, तेम जाजे पण स्त्रियो ब्रह्मचर्य पाळी शकती नथी तेमने पण नातरानी जातराअे चढवानी छूट आपो !

समाधान— भगवाने करेला सुपारामां आश्रव रोकवानो मुहो ! अने तेना पोपकज सुधारो क्यो हतो, अने थडु पण

श्रीरामे जेवुन मूळ उद्देशपालन न भाव जेवो सुधारो कोजी काळें
 यई शकवानो नयीच ब्रह्मचर्य पालननो उद्देश होवायी काळ-उग्रनो निषेध
 करवो जे सुधारो जे, ज्यारे पुनल्लभ जे ब्रह्मचर्यधी विरपीत होवायी ते सुधारो
 नधी लोकाने पुत्रुद्धि यई जेधी गुन्हो पोसाय नहि ते मोटे भगवाने गु'हो
 न यगा देवो जे आश्रयणी सुधारो कर्यो हतो जे रीतनु परिवर्तन
 जे धमनो के कायदानो सुधारो थयो गगाय, परंतु तेधी जेम नयी
 उरतु के मूठधम जयगा कायदो बदलाजी गयो, प्रथम तीर्थंकर धर्मत मतोने
 लगता नियम हस्तामा आब्यो यज्ञ तेमाधी सुधारो काडी नाखवामा आव्यो,
 उळी पजी सुधारो दाखल यथा आनो अर्थ जे उ के द्रव्य-क्षेत्र काळ-भाव
 प्रमाणे फेरफार ता करवामा आवेच, पण ते फेरफार परिवर्तन नधी,
 सुधारोच उ, अने ते मूळ ध्येयने कायम राखीनेच अमलमा जाव जे आदर्श-
 नी जात्मान जर उने जे आपण जाणना आत्माना उतारवा मागिजे छिजे,
 तेज जादय जाणना देवोभाय होवो जोभिजे आगणे ब्रह्मचर्यनो जादय
 राखी तेना दृढीकरण माट मदिरे जोभिजे छिए मदिरेमा घुसी गयेला
 देना पोतज बेरीने साथे राखी हायमा हथियार लहने ऊभा हाय तो जे देव
 पावे तमे तमारा आदर्शनो केची रीते मेळ वेसावा शका त विचारो ! जेरा
 शिष्यरू तेरा शिष्य, अने जेरा देव तका धमगुहओ होय, अने तेमना उप
 देश पण तेवोच !

त तीर्थंकर जे आचरे तज उपदेश अने धर्म पण तज, गुरु अन धमनो
 आधार देव ऊपर देव त्यागा, तेजाना धमप्रचारको त्यागी, अने तेजोना
 पगळ चलना भिच्छनारा ता त्यागनाच आदर्शनाळा, जेटळ गुहना वर्तन
 मुनच उपदेश पण त्यागनोच राणा प्रताप के उग्रपति शिवाजानो पाठ भजय
 नारा तेरा पुणेगाळी राता होता नरी, उता नेश तो पूनाशाहा पायदा
 विगरे तमनोच राखे, पण युगाविषय यश हटन ऊपर न ग आवता, ज्यारे
 जेना तो पोताना देवोनी यशरनी जाणइ पण वातराग तेरो करी न शक्या,

सेयी जे स्पष्ट छे के तेओ देवता जे शु चीज छे ते समजी पण नथी सक्या,
 तीर्थकरोनो आकार मनुष्यनां ज्येयनु चिन्ह होउ जोभिये, देवोमां गुणो
 अनुकरण करवा नैवा होवा जोभिये, तीज तेमना शिष्यो जे मागे जाय
 अने भागने धर्म रणी शके अर्थात् धर्म जने धर्मनी सब प्रवृत्तियोनी
 आधार देवोज छे, माटे जष्टकोमा पहेतु अष्टक महादवनु कष्ट गुणो जे
 प्रकारना होय छे, साधक दशाना अने सिद्ध दशाना नेपोछियननो वेश
 भजपनार तेनी गदी कियाओनु अनुकरण करते नथी नेपोछियन राजद्वारी
 जीवनमा बहार पढ्यो त्यार तने साधक दशानी प्राप्ति थकी, तेम तीर्थ
 कर पण साधु थवा त्यारे साधक दशामा प्रवस्था इता, ज्यारे देवत्व
 सिद्ध थयु त्यारे तेपा गुणो बताववा जोभिये जे सिद्धपणु सकारने
 उपकारक छेज माटे नैन शास्त्रोए जेमनाज देवत्वनां वराण कर्या छे
 हजारो लाखोनु पाणी करी लेबोरेटी अने ओपारो थडे हने सिद्ध थयु के
 चनस्थितिमा तीर्थ छे, पण भगवान् पासे तेहु कइ न होवा छता तेमां तेवोए
 जीव कइया उ पाणीमा निमित्त अने उपादान बने कारण वायुज छे जे
 वात परीससो वद पहेला भगवाने जाहेर करी इती छ तीविकायने माननी
 ओनोज अर्थ चिनेबर देवने मानया जिनेधरने माननारनी पहेली परज
 जे छे के " तेजाजे आली चिदगी मुधी अनुभवेतु जीवा मांदरे आवयानी
 जरूर नथी, अमारो रो जात्मवल्पाणनी दिशाजे जनु छे ते दिशा अमने
 जैन मदिरोमाज मळी छक छे " आम स्पष्ट कहीने जैन मदिरोमा जवानु
 चादूच राख्यु, त्यारे जैन शासनना समिजान रोप थयो अने बोलवानु
 चातु करी दीधु क " हस्तिना ताड्यमानाऽपि न गच्छेजैनमदिरम् " हवे
 दिवारो के तेमने मदिर मूर्ति ता राखवा छे पण जिन मदिरे जना अटका
 ववा छे, पण जेम तो कोई नहि कइ के वायडिओ राखवी अन गमे
 तम करीने रायडिओ लइ आववी जे धम उ माटेज जिन मदिरे भक्तोनी
 भीड थथवा लागी हरिभार्मी करनारे पेला करता सारो माल राखवा
 जोभिये, जेम कइवानु न होव के " सामी दुकाने माल लेवा न जाओ "

अज्ञानोने ही प्राप्ती करयी हती हो आत्मकस्यागना धापनो पणु देगा करवा हता, पण अहिं दानतनी हारामतोरी छे आत्मकस्यापनी धामप्रीत्य माळ नथी अने पराकने छोडवो गथी, धेवाओने सोपेनी पुकाने सिक्के टिंगल करणु पडे छे " जैन मदिरे न बनु " ते केहवापीय छोडो न अटकवा त्त्यारे भय बहाप्यो के " हस्तिना साज्ज्यमानोऽपि " जेमना देव छोटा, नूर्तिमां रण्ठी तेमने ते सरा उरापवा भरसक प्रथम फरजोत्र पडे तेमने पुष्टिओ के येत्या मदिरेना क पूतमदिरेनो निरिष वोम्य गमाय, पण जैनमदिरेमां गु दीदु के नेथी निरिष कथे छे । त्त्यारे तेभो चूप थाय छे । करवा गया जिनमूर्तिनी नकल पण यथी उल्की जतर । असहसां सुखकहाय हतो तेथी नकल करवां चद्रनो नहि, पण जघास बतावु नीतिशास्त्र तो बर छ के, ब्रह्मचर्य पाळु छे तेने अमया सत्यास पाळनापाळने कौनी प्रतिमा निहाळती हाराम छे आरीते तो सत्याधी के मज्जबापी माटे र्नी प्रतिमाना दर्शन हाराम ठर छ ।

प्रश्न — जैनशास्त्र आणु पवित्र अने शुक्तिपुङ्क छे तो वेना अनु यापिओ मुझीभर केम ।

— र — तमे लडाभीर्मा जता गथी, पण देश माट हटताराओने कल्याण जा, भेथी स्पष्ट थाय छे के महान् कामाने समझनारा बहु भोडा जने मनमाने अमलमां नूकनारा तो तेपीय भवि भोछा जेनोनु ध्येय र्नामभर घतवु छ, ध्येयज त्यागनु अन घतन मया उदाहरणु होव तो तु । बल हती, पण अहिं तो ध्या उमता, जेटले भेवां उग्र कर्मकाण्ठा पालधे म डाज होवने । मरजी मुनब बपानी गूट होव तो दुलाचारे धर्म यवापी वना अज्ञान तरफ घुक्नारातर लाला । ज्ञानदशा स्वाभा थिक गथी, पण अज्ञान दशा छे माटे अज्ञान जगत् अज्ञान तरफ खेडी सके छे छे धमका म्या गूटछाट पोत्रानु दोडु धधारवा मूकवागी होय छे, पण ज धम आत्म-कस्यागता रस्ता माने मनाये छे ते सिद्धातर्मा पुटछाट मूधी हकेव नहि अल त, सपूरा त्यागन न अनुसरेवु होव तो गयासत्य त्याग करता वनु अने पूण त्यागनु ध्येय राखवु जेट

जमानानुसार धर्ममा पल्टो शक्य नथी—

जमानाने अनुसार धर्माचरण बदलाया करे छे अम मानिए तो १७ कोडा० सागरोपम मुषी धर्मनो विच्छेद मानीज न शक्य, समयानुसार वर्तनु अज जो धम होय तो धर्मनो विच्छेद ययो ते वस्ततनु पण धर्मरूप ब्र मनाय ! कारण के ते वस्तते पण मनुष्यो बदलायेला समय प्रमाणे तो वर्तताइ हता ! जो धम वस्तुरूपेज होय ता तेमां नूकती टूटछाटो कृत्रिम होय धर्मनेत्र जो स्वरूप मानता हो तो तेमा छूट-छाट के हेचगाने स्थान नथी, टूटछाटनु स्थान लेवा-देवानी चीजमाज सपमी शक, वस्तुरूपे होय तेमां नहि आ जगतमा बहन बेटीनी छूट-छाट चाले, पण माताव हुनी छूटछाट चालती नथी बहन-पेटी मागवा लागो तमारे बारणे आवे पण मावहुनी मागणी करे तो ? लाठीज उठले के बीज कइ ? जगतमा व्यवहारमा पण मुद्दामा-खिद्दातमां टूटछाट नथी तो धर्ममां तो होयक न्याथी ? जे लोको टूटछाटना बहाने जाग्याथी जूदी रीते नते छे तओ धमशास्त्र छे ! तेमन सत्य स्रष्टु नथी, माटे तीर्थकरनी जाग्यान प्रमाण तीर्थकर पण खोटो जाग्याने कोइ खोटो विचार शास्त्रमा प्रवर्ताविवाना नथी कारण आ शासन जे तीर्थकरोना पण बाबनु नथी, हिंसाने धम तरीके चलाववानी कोई तीर्थकरनी पण ताकाद नथी जे खास यद राखजो ! तीर्थ-कर धम नतावे, पण सर्जायता नथी जेथी बध अने जेथी निजरा तेज कारणोने तार्थकरे बताव्या छे धमनी आनी स्थिति सनातन छे, मात्र तीर्थकरो स्थिति दर्शाववानु काय करे छे त्वा धर्ममा पल्टो होय जे सत्य नथी तेमा छूटछाट हाय जे असभाव्य छे छे जीवनि-कायने मानमान जोभिजे पोतानु सोनु सवासो रुषिया तालो जने छेयानु चार जाने तोलो जेरा कपारी नेरी आपणी स्थिति धत्री छे पृथ्वि-काय जीरो बाहु चसटो मीटु लभिअ के पाणी बाहु लभिजे अमा केटला जीरोनो सहार वाय छे ! जवज्यातनो पण सहारनी किमत केटली मानी छे !

जीवने सत्कारना पूरतीज, यहु नहि आ चार आगळ जीभन मजा करवावना भीटू-नरपु-साह-साहु-तीवु पुय जोभिभे, बेना छार पूर करवा केव्हातो छहार शय छे अ जायानु नयी कथा जीव समान मानवा हो वो मरवाना जोवानामोना निदध बनीने पाउ करे सता ।

शुक्ता—जा बजु एम छे वो जावशा माटे भात्मपात करवो पढे

समाधान—तमारे मनघन करपु जोभिभे, तमे धर्ममा पेरघार करी नहि उकी, धर्म उद्याना माटे एक स्वस्ववाळो छे अने ग्हेवनो, जांगोनी जेम अचिचळ छे जाभा उपर माछिनी तमारी पेटानी छतां भांगरा समारत समबन्नी सातर आगळनाछळ आनी शकती नपी तमारी अगवउ समारतने सभाळती नपी तेम धम पण भात्मवत् पर जीवोने तदनार दाळ-मात शक खानी शके ! पोताना एक देवा सागर दीवाना हजारानु मुकधान करनारने केवा गयो ! वो पळो तमे पोताना सांगिक सतोप सातर बीग अर्धव्य जावोना शदार करनारने एन केवो गयतात माना ! मजुघन मरतां तमे एक लाल सावाना मेलां अण एक बन्नी त्रिदगी भे बेनापी गमे त एक लेवानु कही, वो त जु ले ! पळी भन उ द्र शीय के नरकनो नानकडो कीडो अने जेता त्रिदगीने पसद करे छे महात्रवोनी जेवी गियाउ छे के तमे समो के न समो त तो पाळराउ पडो हरी उपसर्ग के परीसदोप क्या गच्छि सदन करो वो चाले अद्वयता आशरनीस दूट, पय शान र'न चारिष बघारवानी शरते द्वायाळमा जायेनी दवा मागी गळे पय तेनी सामे आस राती न करी शके तमनेय आरभ-समारभता दोषा समजावनार ऊपर तनेय आचो काडो त्वारे तमारी बुद्धिने गु वदेतु ! तमार भा वतन विचारो के कर्मराजानु न्यायालयमां तमारी शी दशा पवानी छे ! ग हो कर्षी छतां अतय न्यायाळमा दिगिरी दवावतारनी समा जाडी पाय, पण जुन्दा करी उपरपी-जम्मे माळो दा वो गु हा बे ना गता पय बेनी यतानी माटे वदपु छे के " समादही जीवा त्रिभवि हु " पाव करी युजी

ચનારને વર્મ-વધરૂપી સજા વધુ પશ્ચાત્તાપ કરો તો સજા ઓછી, પણ જૈન છો માટે નહિ ધર્મના સદેવે ગુન્હો કરે અને સમ્યક્ત્વના અંગે માપી માણ ત્યાગના તન્મય થવા જિનપૂજા છે—

પુષ્પથી જિન પૂજા કરતાં દોષ નહિં હાગે, પાણીથી ભગવાનને પશ્ચાત્ત કરતા દોષ નહિ, કારણ પરિણામ મક્કિનો છે ભગવાનના કહેવાથી આપને પૂજા નથી કરતા એટલે એ પ્રભજ નથી રહેતો કે “અપ્કાય અને વનસ્વતિ પ્ચયની વિરાધનાના અને ભગવાને છક્ષ કેમ ન આપ્યું? શુ આજ્ઞા જ્ઞાતે દયા પાઠવી પણ મારા અને દયાનુ નામ ન લેવુ જેવો ઠીકકરોતો અભિપ્રાય હતો!” ભગવાનની પૂજા તેમના ત્યાગના અંગે છે, અને તેમનો ત્યાગ આપણાં નસનઇમા વસે છે, માટે એ ત્યાગ પણ અપનાવી રેવાનો હોવાથી તે ન લદ શકિએ ત્યાગુથી એમા તન્મય થવા માટે કરવાની છે । ચૌદ રાજલોકમા અભય પટ્ટ વગદાવના મક્કિ-પૂજા કરવાનો છે, જે વસ્તુની કિંમત વધારે તેની દલાલી પણ વધુ અર્થે ત્યાગના સસ્કારા આપના આત્મામા જમાવવા ત્યાગની મક્કિ કરવા ભગવાનની મક્કિ કરવાની છે સાધુઓ વગર દલાલી (પૂજા) એ વેપાર કરનાર છે, સાધુ એટલી શક્તિ ધાવકોએ મેલવી નથી, જેથી તેઓ પૂજાસ્વી દલાલી આપી ત્યાગનો વપાર કરતા ધામ છે

ધર્મીને ત્યાં ધાટ હોયજ—

તમે ચારે સમ્યક્ માર્ગ પામરાના હો ત્યારે કર્મનુ ધાટુ જોર કરશોજ શ્રી મગ ૩૩ સાગરોવમ સર્વાર્થચિદમા અન ૬૩ હાલ પુર્વે યદ્વસ્થાનામા રક્ષા ત્યા મુર્ધી અતરાય નક્ષો નહિ, પણ દાંષ્ટા લીધી તેજ દિશસથી ૧૨ માઇ મુર્ધી અંતરાયે અલ્લહ જાર કર્યું માટે ધર્મીને ત્યાં ધાટ હોય એક માળવ પાસે લેશુ છે, તે ધર ઉપાદી પરદેસ પાછો ન આવે એવો ધાલ્યો જવાનો છે, તો તે વચ્ચે વાવદા નમે ! ત્યા તો કદો છો શુ ! ૧૦૦ ન અપાય તો

૬૦ આપ, પણ આપી દે ! તેમ ધર્મિની જ્યુ છે દેવલોક અને મોક્ષે-
 ત્યા પામવું ચાલ્લાવું નથી, માટે પણ પોતાનું લેણું વસુલ કરે. તે માને છે કે-
 માફ લેણું લેવું પતાવી લેયા દે. પાપી તો ઘડા અર્થિજ, બેટકે તેને તો હુ
 પહોંચી વળીશ, ઉતાવળ તો પત્ત ધર્મિનેજ અને મહાવીર મગવાનું પણ
 ૩૦ વર્ષ ધેર રહ્યા ત્યા મુખી ગોવાલિયાને તરૂ ન મઠી કે બે દીક્ષા છીધી
 સેજ દિવસે મઠી. ધમ કરવા જતા વિમ્નો દેરાન કરવા આવશે અને પણ
 કરવા જ્યો તો કોઈ નહિ આવે “ પાપી માફજ પોપમ કરે છે, હમગાં હુ
 ચન્ને આવીશ તો માફ પોપમ બટકો જશે ” એમ ધારી પાવવૃત્તિમા વિમ્નો
 બાહે નથી આવતા તમેય અગ્રી બનાર પાસેથી તઢાકાવધ ઉધરાજી કરો છો,
 તેમ રોગ, શોક કે આધિ, ઉપાધિ આદિ વિમ્નો પણ દેલે ડે કે જીવ ધર્મ કરશે
 તો તે દેવડોકે જશે, અને ત્યા જાપગાથી જ્વાએ નહિ ન્દાનો સિંહ પાઠા
 થીય ઠર. ત શર્ગિદાથી તેનો પ્રાણ કાઢી માલે સિંહ જવશે યાવ તો તેને
 પાવ પાઠાય નપહોંચે, તેમ પહેલા ધમ કરેલો હોય તો પાવકર્મોને તોડી સાવ
 કરે પણ નવો ધમ ન તાહે, ઘરુઆતમા ધમ કરવા માટે કે તરતજ વિમ્ન આવે,
 માટે ધર્મનું કાર્ય કરજુ હાય તેન ઝુ ગાઠ વાલ્લી કે લેગદાર મને વધાય
 વકલ્લશે, રોગ-શાક, માયા-મોહ વધાય આઠા આવશે, વધા લેગદારને
 પહોંચી વલ્લાની પ્રેયજ કરી ઉઠાંતરી કરવાનો વિચાર કરવો, કારણ મહા
 પુણ્યોને પણ કસ્યાગકારી કાર્યો ઘણા વિમ્નોવાલ્લા હોય છે, તો પઠી સામાન
 મનુષ્યનું તો કહેવુંજ નુ ઈ પણ જેને સત્યાસત્ય જોવું નથી, મનસ્વી ઘલ્લુ છે
 તે મહારમ પરિગ્રહમા જાઢાયા વગર ન રહે બાલ્લલો વજારમા તોજાન કરે
 તો પર્યવસાન વધનમા પડવાનું આવે, તેમ ધમદાલ્લુ, અનાધારી પણ સ્વલ્લદે
 ચર્તે તો નાકનિગોદમાં જાય

દેવ, ગુરુ અને ધર્મ—

દેવની સ્તુતિ દેવના—સ્વરૂપને સિદ્ધ કરે છે, માટેજ મગ
 “વુદાય સોદિમાન, ધી સ્તવાય છે” અને “

राग-द्वेषो दूर करो ” जेम बोलाय छे ज्यारे अजैनी प्रभातियां गात
 “ऊठोने मुरारि तमारा विना गोविं-ना चीर फोग चोरघेरे, गोरखनी
 मटकी कोण फोडघेरे ? ” जेम अज्ञान धाजिजो ज बोले छे जेम नथी,
 धुरधर विद्वान् नैयायिका पा—

नूतनजलधररुग्ने गोपधूटीदुकूलचौराय ।

तस्मै कृप्याय नमः सखारमहीरुदस्य बीजाय ॥ १ ॥

चद्रमान माथे राखनार, वासुकीने मोड बायनार तथा लीलाथी नृत्य कर-

वामा निपुण महादेवने नमस्कार हा तेओजे देवोनु स्वरूप आवु होवाथी
 जेथी स्तुति करी दुगियाज देवता मानवामां जैनेनु अनुकरण कर्युं छे, पर
 पायु नहि तेओजे जन्म जाप्यो आदिस्मे मान्यो तत्पनु ज्ञान न होवाथी
 कर्ता-दत्ता मानी बठा जेमने तो परमेश्वरना नामे गुरुनी पेढीजो चलावबी
 छे तेवाजो दवु स्वरूप कयाथी पिठाने अने परमेश्वरपणाने पामे ? जेमना
 दगनोमी विषयकपाय के आरभ परिग्रह त्यागवानी बुद्धि नज थाय
 पछी तेओ जिनेश्वरदेवने माने शी रीते १ देवने तेओजे तेमना ताम
 हुडी लख्या राख्या छ, “अमने आटहु आपो जम तमने परभवमां मेळवी
 आपिजे ” जेनो जर्थ ए के परमेश्वर तमने आपछे जेम तमना नामे
 भिक्षुन, बोर, मुस्लिम, खोजा जादिना धर्मगुरुजो हाके राखे छे बीजा
 मतोनु स्वरूप तो भाकि जे लख रूपे गणाय तनु छ ज्यां जावु होय त्यां
 देवने रागीन मानवा पडे जैनेने व्यग्रहार लूट के लख-दशवतथी चला-
 वया होय, तेओ त्यागी देवने मनाववा के तेओनु त्यागमय स्वरूप रड
 करवा तैयार नथी देवने त्यागी मनाय खोज, गुरु त्यागी अने धर्मनो
 त्याग मुख्य मानवो पडे जे तने पालवे के जेने मोक्ष-आत्मशांति जोइजे
 धीकृष्णे डेटली वार सग छोळ्यो ? राधाथी क्यारे छूटा रखा ? महादेव
 पार्वतीथी ज्यारे जलग रखा ? कशे के जा बधाज बनिताने बळग्याना
 बळग्याज रखा छे जेने तेओना मतो कहे छे ईश्वर—लीला गोकुळना
 बालकना नामे छीलाना पडदा पाठळ आला तगतने इयार-

वामा आन्यु धर्म तो 'अहिंसा'मय, अने 'वीतराग' कारण बीजा देवो "हु"ना खुदासाली पचातभा नपी उतया, दो मनुष्य क्याथी उत्तरे ! तेवाओ बीनु शोखिज गु ! त्या " हु, तु " ना वातज नपी तो तना छेद (परमात्मस्वरूप) नी वातज क्याथी ! केवळ बहारांनी पेट्टिट्ट रमतज "हु"सच्चिदानन्द अयो "तु"(परमात्मा) वतावी भेद छेदा न्याथी उपदेशे ! हुना खुदासा माटेन प्रथम सुप्रमा प्रथम वाचन "असि म ज्ञान उववाइए" परमान्यु बीजाओ माने छे के मनना आपीन भासमन, ज्ञान जैनी भक्तिना जाधीन भगवानपणु माने अटले भाजिनी महत्त्वदाइ 'अहं अहिंसा' नां नम शब्द भरितगूचक प्रथम मूख्यो, ज्ञानो बीजाओ " शिवाय नम विष्णुय नम " मूख्यु अजैन शेष, वैष्णव धर्मो अहिंसा नामे, अन आपणे व्यक्तीनी महत्ता नपी, महावीर धर्म नपी इतल म गुणपूजा शेवाथी जैन धर्म वीतरागशासन कहिजे छीए. अहिंसा मूळ पायो " तमेव सच्च० " छे जिनवचने " तदति " केवळ अहिंसा नीने जात्तरछक मानपी अत्र भक्तिनु प्रथम पगोपेदु नदल इले वीतराग कहेवामा रायो नपी आवतो वीतरागनु जे इ अरे साइ छे माटे अजैनो पण पोताना देवने शिवापर इतल अण आववा लाग्यो अटले तेना बचान माट " अहिंसा " नदरग राख्या पेली कोरनो बचणे नजर न पडे नदरग छे अहिंसा असम्य छे अम तो तेमना मस्तोय कबूले छे पण अहिंसा इतल इतल लीलामा नाच, चोरी वतावी, राग के धमा केन नदरग ! अहिंसा जेव बनावाने शिवास्त्रे न जगाया देवा माटे पदग " अहिंसा " नदरग बालक नेटले गमे तेवा फायने छावरवा अमत्र ननु अहिंसा छे तम बरे वायो नहि ! उपरपी कहे " तमारा देवने माथी अहिंसा छे नदरग के शिखरे पदाव्य न याय मसन " हानु इतल मनुष्य छे अहिंसा कहे आपे आसा देवने फायो कहर अण मायु देवना जेवु केहनारा न

अहिंसा (३७) गुहनी

खेडी प्रगट करता करता मोक्ष मेळववानो छे प्रतिमा छे पण ते कह पत्थर नयी ते आपणेने मोक्ष माटे आदर्शरूप जरूर छे प्रतिमा छे ब्राह्मविक ते आपणी प्रतिमा छे, अटले आपणे जेवा वनतु छे ते स्वरूपनो नक्यो. छे स्वतरे च्छुअे स्वतत्र यथेलानी सहाय लेवी पूजाती भिनमूर्ति जन्मयी मरण मुधीना अवस्थावाळी छे तेओ परेला आपणा जेवा होवा छ्वा पराक्रम फोरवी वीतराग वन्द्या माटेज इन्द्रादिक भाग्यवानो तो तेमने च्यवनयीज स्वरे छे, गर्मावस्थामाज तेमने पूजवा आवता

त्यागी वीतरागने मुळटादे शा माटे ?—

आ तो मूर्ति छे, पण साक्षात् भगवान केगलीपणे विचरता त्यारे देवताओ छत्र धरता, चामर वीक्षता अने पोते सिंहासन उपर पण विराजताने !

प्रतिमा अने पत्थर सरखा ?

प्रतिमा अने पत्थर सरखा केहनार माता अने स्त्री नारी जाति छ्वा सरखा माने छे मुट्ट अने कळश बे सोनाना छ्वा राजाना माये कळश के मुट्ट ? पुरुषने घोतिया ना बदले खुदडी के कडाना बदले बल्लोसु भेट अपाय तो परिणाम शु ? द्रव्य पत्थर अने मूर्ति जड छ्वा आकार भेदे पदार्थो जुदा अने तेनी ऊपर पण आत्मा उपर च्छदीज

मूर्तिपरत्वे त्रणेनुय श्र—

आय समाजनी सस्कृती अडधी मुस्लिमना अने अडधी हिंदुनी, कारण मूर्ति न माने तोय देवता मानेज हिंदुओ मूर्तिपूजा अने वर्णाश्रम धर्म माने मूर्तिने मुसलमानो हयिपारथी (तुमारपाळना पुत्र अजयपाळ तोडवा लाग्यो तेम) अने आय समाज के स्पा० वासी तया तेरा (तेर सापुओअे चालू करेले) पथी चाग्बाणथी मूर्ति शिष्यरू पूज्य भावनाने तोडे, अने भारतीय सस्कृति (विचार धारा अने आचार परंपरा) ने बगाडे मूर्ति परत्वे क्षेर अे

प्रगेनुय सरसु भेक भायंसमाजीअ जाहेर भायम करता हुनुमाध, राम-चन्द्रजी विगेरेनी मूर्ति ऊपर टांका कपी के “ जे मूर्ति ऊपर चडापलो हार ऊपर तानी भाय त मूर्ति तमाक झ मछ करे ” ? कनातनीओमे अे भायम सांभळी बीजे दिग्धे गधेडाना पूछे दयानन्दनी छां बापी, अने दोळ, झाडर प्रागुडगयी ते कूरु अने छीने बता माख जेडु सरस देळो आप सनाबी ऊतयो हतो त्यां यह नीच्छु तेनी अनमान अने छागी दुखायानी परियाद यह

फोर्टे—आय कराय ?

एनातनी—तेने पूछा के फोटो मान छे केम ? न भानता छडा लागी दुखाय तो पडी अमे तो कृष्ण के रामनी मूर्तिने साखाल मछ मानिजे ते मूर्तिनी टांका टिप्पणी जाहेरमा करता अमापी लागी न दुखाय ?

आ तो चोर काग्याळने दडे ? परियादी तवाव कर पर न आपी दखवायी केस निकळी गयो, मूर्तिपूजकोनी लागी दुखायातु अनुकरण करा जतो फावट आपी नहि

अजैन धर्मगुरुआ हांके राते छे—

बाबाओमे देवतत्व मानशामा जैनेनु अनुकरण तो कर्यु, पण “ जन्म-दाता ” आदि म्ये देव मानी तेना बदळामां तेने देव मान्यो तत्वतुं भान नहि पण यत्ताहतां मानी वेडा, तयाओ परमश्वरपणाने नव पामी चके कारण ‘ अमने आटतु जालो अमे त्या मेळरी थापीजे ’ जेटले “ हमने परमवे देव आपये ” अतु देवना नामे गुफनी पेडीओ चाळे छे. आपी मान्यतामा देवस्वस्मनी साची पिछग यमायी थाय ? अे दर्शनयी विषय—कथाय के आरभ परिग्रह त्यागानी बुद्धि न ज थाय पडी तेजो विनेश्वरने मागे ज शी रीते ? उद्ध करे के “ हस्तिना वाड्य-

માનોડપિ” તેઓએ દેવને માની રાખ્યા છે તે બેટલા માટે કે તેમના નામે દુદી (અમને ઝાપો ઠમો દષ પરનવે આપો) હલવા પાય દમ કિશ્કન, હોરા, મુસ્લીમ, સોના વિગેરે જાતેન ધર્મગુદ્ધો હાંકે રાખે છે બીજા જાતેન મહોત્તુ સ્વરૂપ તો અહું છે કં મસ્તિ જે હાંધ રવે ગણાય બ્યાં આવુ ત્યાં દેવને સાગીજ મનના પદ ડટ કે હાંધ રવવથી જાએને ધર્મવ્યવહારની ગાદી શકે રાખવી હોય તેઓ સાગી દેવને માનવા અના યયા કે દષતુ ત્યાગમય સ્વમ્મ રજૂ કરવા તૈયાર હોયજ જ્ઞાના અને દેવને ત્યાગી માનનારજ ગુરુ અને ધમને ત્યાગમય માની શકે ? બ પાવે જાતાને શાતિ કે મોહ જાહે તેનેજ ધીરૂખ વેટી યાર સગ હોરુને કે ? સાધા જીથી ચ્યાર છૂટા રહ્યા ! મહાદેવ પાવતીથી ચ્યારે બલમ રહ્યા ! આ વધાન ચનિતા ને વલ્લ્યાના વલ્લ્યાજ રહ્યા છે એગાએને તેના મમતો વહે છે કે “ બે લા શ્વરની ક્રીડા ” ગોતુલના વાલકના નામે જ્ઞાનાના વહદા પાઠ્ઠ જાતા જગત્તે ઢૂવાચ્યામા આવ્યુ છે

ધમ તો અર્હિસમયા, નહિ કે કચી મોખી અને કરવી છીલના જેન દર્શનના જેનો જિોધરોએ મો ડ માર્ગે બતાવ્યો છે તેવાંજ તે તારકોનો અમલ પય !

સસાર કાંટાનુ વંદગ્વાનુ છે—

આ સસાર કેવો ભયકર, એમા ઢૂબકી મારવામાં આનંદ માનનાર કર્ સ્થિતિમા પવ્યો રહે છે અને એના કેગા નુગોધી વચિત રહે છે, કયા જીવ આ સસારસાગરની મૂતાવલમા પસેલોજ રહે છે, એ વધી કાઢી વાનૂને શાખ-ચારોએ બેટલાજ માટે ઠેવઠેકાને વિસ્તારથી વર્ણવી છે કે, આપને સસાર સ્પી મૂલ-નુષ્ણાના ઢુરને વરાવર તાગિએ તોજ ધર્મસ્પી અનાજ કં પાથીની વિમત વરાવર આકી શકિયે કોઈ માણસની વહાદુરી જાણવી હોય તો તેને કરેલુ કાર્ય કયુ અને તે કેટલુ કટણ છે તે જાણવુ પહે કાર્ય જેટલું કટણ તેટલી તે કરનારની વહાદુરી યુદના વિજયની વિમત કાઢવી હોય વ

દુસ્મનના ઇશ્વરનું સ્વાસ્થ્ય માપ કાઢવું જોઈએ તારકોની માયના ૧૨
 આપના હૈયામાં ધનની સ્થાપના કરવાની છે, ધર્મની ઉચ્ચતા અને પલ્લ
 સ્તાવવાની છે અને બેટલાત્ર માટે તે ધર્મ કયા રાષ્ટ્રકથી જીતોને મુક્ત કર
 છે એ સ્તાવવા ઠેરઠેર સમાજની વિચિત્રતાનું દર્શન કરવું છે મુસ્લિમને
 ધર્મ ત સાફર લેવું મીઠું લાગે તેમ મધ્યમીતન ધમ છે પર તે સામાજિક
 સ્પષ્ટતા માટે નથી તેમ માનયો તા ધમ અને સમાજ બેકનોવ ઉપેક્ષ નહી
 મેલવો ચક્રવર્તીના ચક્રની કિમત લોડાની દૃષ્ટિ ન થાય, ઠમ કરતા સ્ત્રી
 સ્વાધાના, કારણ તે દૃષ્ટિ તેની કિમત નહિ જેવીય તેની કિમત ઘાત
 કરતાવ વધુ છે તે કાર્ય સાધવાની દૃષ્ટિ લાડાનું ઇર્ષા પ્રમાવ અજબ છે
 ઇશુને સ્તાવવાની રાજ્ય રાધાની અને માણિકને સ્તાવવાની ઇશ્વરો બેમા
 છે એ પ્રમાવ દસ ધીસ મગ ઢોળાતા કકડામાય નથી, ચક્રની એ રીતની પરી
 ધાવ રી છે અગત્ની તમામ વસ્તુઓ માટે તેમજ છે ધર્મની પર પરીધા
 તેવી રીતે ધર્મ જોઈએ ધર્મી સમાજના મુક્ત મહત્વાધી ધર્મની સ્પષ્ટતા માનતો
 નથી, કે તેથી તેને ધાતાના ધર્મીવર્ગમાં સ્તોત્ર યતા નથી એવી સમાજમુખની
 પ્રાપ્તિ તો એને પર ચમમાના છોડા જેટલી કિમતની છે, ધર્મની સાચી
 કિમત તો તે ત્યારેજ માને કે જ્યારે એ ધર્મ ચક્રના સાચા કાર્યના માપક
 ઇશુ મુખના પર પ્રયાગ કરાવવા માટે છે, સમાજમુખની પ્રાપ્તિમાં ધનની
 પરકાયા માનનાર જેવટ ધર્મને છોડી સમાજને ચલ્લે છે, અને ધર્મ ત્યાગ
 વાધી મરાટરીમા મટકે છે માટે જે મિધ્યાત્મી કેદવાયા છે કારણ ચક્રની
 લોળાની દૃષ્ટિએ કિમત કરનાર કોઈક દિન વધુ વજનદાર લોડાના કવડાના
 લોમમાં ચક્રને છોડી દેવાની મથકર મૂલંતા કરે, તેમ સમાજ મુખની પ્રાપ્તિમાં
 ધર્મની સ્પષ્ટતા માનનાર જ્યા વધુ સમાજમુખ મલ્લુ દેગાય તેને ધર્મ માની
 હ્યે, અને સાચા ધર્મને મદાને માટે છોડી દે એ વૃથયા છાવ મલ્લી હોવ
 કે જે ઢાલી ઉપર બેઠવા મજ્યુ હોય તને ન ઉલ્લી પેલી દેનાર મુદાઈ નથી
 તમને જે ધર્મથી વર્તમાન સાદવી મલ્લી તે (ધર્મ) ને છોડી દેનાર મિધ્યાત્મી
 ગણાય સામાજિક, પૂનાદિના નિયમવાલો પૂજા કરવા કડતા ધરાગ આમ્યુ અને

तेना सोदामा हजार बे हजार मळ्या पण तरा, ते वखते छाती उतर हाय
 दर्शने कहे के पूजानो समय ते सोदामां वीती गयानु दु ख थाय के
 मळयानो हर्ष थाय ! केटलाको तो जेवा सासारिक कार्यों माट सयोगोने
 जाडे घरी कहे छे के “ भाई, अमारा सयोगो जेवा हता के अमारे तेम
 करवु पड्यु ! ” रोर, सयोगवशात् कदाच बाह्यप्रवृत्ति परे, पण तमे पाकां
 अने साचा हो तो तमारा भावो तो नज परवा जोइजे कारणवश पूजानो
 टाहम जतो करी हजारनी कमाणी करी पण त्वार पछीय पूजा न ययानु
 दु ख थनु जोइजेने ! न थाय तो तमारो धर्मप्रेम काचो आनरु माटे पळ-
 वारमाज लाखने जता करो छे, अनी राख करो छे सयोगोनु न्हातु
 पण बिन पायादार छे माणस सयोगोने बनावे छे, नहि के ते तेनो गुलाम
 छे सयोगो ऊपरज बधो आधार राखवामा आवे तो माणस कइ करीज छेके
 नहि दुनियादारीना पदार्थाना जाधारेन धर्मनी किंमत गणाती होत तो
 ब्रह्मदत्त चक्रवर्ती सारा गगात पूर्वभवमा बे भाई हता, बनेने एकदम
 वैराग्य थवाथी दीक्षा लीधी आहार, विहार, तप, अनशनादि साथेज
 कर्या ब्रह्मदत्ते नियाणु कर्यु शीत्ताए न करवाथी शेठने त्रां पुत्र थयो जा
 बेमां भाग्यशाळी कोण ? पुण्य कोने वडु फळ्यु ! शेठनी सत्ता परना चार
 खूणे, चक्रीनी छ खड्मा ससारवैभव अने सचामा आटला महान् अत
 एणु कारण एक मात्र नियाणु ए बेमां ऊतु कोण ? “ धर्मनी सफलतानी
 दृष्टिए शेठनो पुत्र हार दरजे वडु भाग्यशाळी ” ए त्वारेन गळे उतरे
 के पुण्य-पापनो आपणने विचार होय अने चक्रीपणाने घास जेटु तुच्छ
 गगता होइए नियाणु आशाविरुद्ध होई तेथी तपनु फळ मर्यादित थइ
 जाय छे, ते पण सासारिक सुख वैभवां अने उपभोगो पुरतुज, के जना
 सेमनथी पुण्यनी पूजी चवाई जाय छे पाप पुण्य एकत्र थाय छे नियाणा
 वाळो तप के समय धर्म नथी, माटे चक्रीनी किंमत ओछी सासारिक वैभ
 वनी दृष्टिए चक्री चडे, ज्यारे आत्मिक श्रुदिनी अने पुण्यनी दृष्टिए शेठनो
 पत्र भाग्यशाळी चक्री जो धर्मदेव बने तो एनी वातज शी धई छेके ? ब्रह्म-

दचे मूर्खता करी ! अरे, न्हातु राग्य मळतुय, महा मुक्केळ तो पकीणु तो क्या आमा मूखता ज करी केइवामा " द्राक्ष खाटी छे " एम ईर्ष्यायी चक्री-पपानी खोटी बगोवगी तो नयी करताने ! राजा आदि जागळ जे तमे पोते पण छकी छकीने सखाम करो छो, तो ए मझदतनी मूखता केम ! आजे ते मूखता नभा बणाटी भूतोना नाच मयप्रयोग करवामा न आवे त्यां मुर्खाज प्रयोग यतान पलायन थाय, तेम सुखारना वैमवयी अजाई वातो करिए त्या मुधी मझदतनी मागवी के चक्रवर्तीपणु आपणने ग्रहण करवा लायक मोहक अने प्रशसनीय लागतानु पण जे क्षमे वधी वस्तुओने साहवीने धर्मना शरणे चढावी घमनुत फळ मानिए के तेनी तरतज परीक्षा थइ जवानी के आ बहु शायी अने क्या मुधी तथा केवु छे ! पटले पेटा भूतोना माफक धर्मरूप महामत्रयी तमारी मोहनिद्रा ऊर्धी जवानी, अने एज आकपक लागतो मुखविळाव तमने आपचिम्ब छागवानो, जेज चक्रवर्तीपणु तमने धोनारूप जगावानु आ तो वधी थइ पारकी पचात हवे तमारीज वात कड समजो के कोइ स्वगनो देव तमारा ऊसर प्रसज थई थरदान मागवा रुइ अने बोळ के- " भाई ! भवातर मठवी आपजानी तो मारी शक्ति नथा पण आ भव-माज तमने एजा सयोगो मेळगी आपु के तमे चक्रवर्ती याओ या धर्मा-राधनना उत्तमभा उत्तम साधनवाळा बना ! " ना तमे क्या रस्तो लेवा छळचाओ ! कशे ले के कमनो ! आमा न तो कोइ देवता आवी आपतो के तमन कइ मळी जतु, जा तो मात्र प्रभज छे, नकली छडाइ उ आमाय तमे पोतानी (कमने नहि पण धमने मागवानी) गीरता दारउवा तैयार न थाओ तो साचो लडाईमा (दव आवेज अने आपवा तैयार थाय तो) तमे धुं द्याळदर फेडगाना हता ! भर्मारोधनना साधनोने शाना माग-वाना हता ! पण याद राखजो के ए नकली छडाईना ज्दाने तमारा आत्ता इदरनी परीक्षा-किमत भवानी छे जे माणस कोटिष्वन्नपणानी कल्पनानेय दूर करवा तैयार न होय ते कोठनी मिस्कतनी लाडसाने ! शी

करी शकवानो ? आ ससारमा जीव नट छै धर्मनो जेने स्वाद लाग्यो होय त कवी पण ससारनी गघाती गटरमा मोडु नाखेन नहि धर्माभृतनो स्वाद लागेलो बीचाने इच्छेन शानो ! कुटवीओ मुक्ति मार्गमा कटक अने ससार राटानु केदखानु छे अने राजवीपणु के चर्कीपणु कदी न नीकळाय प्खु किल्लायी धेरायेउ केदखानु छे शरुआतमाना नाना केदखानामायी नीकळवानी चेष्टा नहि करो तो धीमे धीमे यधु पाफी देदमा सपढावाना, अन छेवटे तो तेमायी नीकळवानो उपायन तमारा भगजमां नहि आवे रोग कष्ये जायलेण बने छे

पछी गु करखु जे नहि एहो तमने मान आवसे त्वारे उपाय हाथदार भवलो हसे अयथा तने अमलमा मूकता आकाश पाताळ जेक करवा पड्यो तनाम शक्तिने नूठी बनायनार कारावास अजोड दुस्सन छे जे त्याग माटे अनुकूल समयनी राह जोतो होय त यधु पसाय, अनुकूलना बढे प्रतिच्छताज जोर करती होय छे राजकुमारने त्याग स्हेलो, तेयी राजमानमा पडेला पाटवी राजकुमारने मुस्नेल, राजाने तो प्रजा-मन्त्री आदि अनेक बलाओनो बळगाड याय तेजो जेमा चाहे के आपुन गत् जमारी जेम पापमा राख्युमाख्यु रहे, कमकादव पोता उपर लादे आ ससारनी मनोदशा छे, पण ते राखी तो नथीन आ स्थितिमां अ, पण टेहरी पळो गणाती हाय ते वस्ततेय यधु बोधिरायवानी भावना जागती नथी, चउशरण अगीकारवानु नथी सज्जव, मन कुटवीओमाज रमे छे जो भगवार् ! केरा कटोर मनोदशा, जेवाओनु गु यवानु ! मरणथी डया बगर जानन्दपूर्वक अने भेटनु जेज पद्धिमरण ! मरणनो मय जीतवानो अमोघ मार्ग दीक्षानो, के जे पेहला करता टुक मुदतवाळो अने सरळ छे आज्ञे घरना आंगशा जेवी मुयाळी सडको छे, पेहलाना जेवो अटवीनो के ज्जड काटा, काकरा, श्वापद, चोरवाळो मार्ग नथी भृगावतीअे अने जयतीअे भगवानने उतरवा माटे वसवी आपी जेमा तो जेनु नाम प्रथम शय्याती

वहीके भयपने पायु, अने जेना मे पुत्रकायनी यमगाथाओ डेर-
 डेर गवात्री ये देणमा डेर बघेर भगवत आनारनाय भववनकार
 बोलाता होय त्यां मयकर दुष्कळ हावा जावन, तेर जा महादेवीनी
 गवादीनी कीर्ति ऊतरयो स्वट पाव छे के रक्षान मटे पूजक मकानाय
 होवा मळठा, तेथी यथनि आनवानु काम पणु परवणु मवाङ्क करव
 वसति अन्वामा पमा मुकोवाना हठा बाकी खरी एने टा वसति म-
 जेनां कतु महान् काय रक्ष छे । छतां अ कायनी विवड वटळ मळ
 गवात्री छे । पसु पट मेटळ किमत यथेय जावे तां करवर मुदर व-
 छे, जन कोको पण सत्कारास तैवार उमान नु भाय पुत्रकीं ज्ञ
 कुनो त्या उचा महलोवाळी भयति नगतीमां पदोम्या शत्रुमले म व
 कत्वा माकळे छे एती पती ताखना अी अर्पितगुनायनी मळठळ
 (पादा-गाथाना तबेले) ऊवषा मळ छे आये छे जेवी मळ
 छील-तेर छ । प्राहार, पागी, बंध, पाय, जीवपादिका इतर
 आभिने तयो करारन तळगीक पट जेरी कधी पाशिप इतर छत छे
 नगी नीकळता, ता पटी पेह्ला जेरी रिपानां नु छटो । कट दुसु
 चिय नजर आगळ राती बाजनी अनुकळना रिपनी क रक्षे लो
 विचुरवा विचार करो ! तारे ये कटपीय मभ्य न छे के कटवा इर
 मुन्म छे छतां पगानां जे मार्गनी वीवना इर ई इतर मळ
 महावाजा अ शयने करर विचार-

“ हे गौतम । आ पाचमा आरामा अने क्षण (क्षण)
 मान पगा बेकाळारी (महाविद्वानां कवचका) कटुनी ये,
 साधुपगाना नु पट्यु छे ” कदनारा विद्वत्क-
 या मांडा छेपटे जा मार्गेश प्रयास इर इर, इर
 पामणे, मोडो यथे त पत्राये । पत्रा व विद्वत् कटु
 टु पम छे, साधुपगानु टकाणु नथी, श्रु क व-
 मळ

સ્વાધ્યાય ચર્હ ઘટતો નથી પરિસહોને સહન કરવાની શમ નથી, ઉપ-
સોને દસત્રે મોઢે વધાવી લેવાની હિંમત નથી, પ્રમાદ અને વિરાધનાથી
મોરું અત્યાલુ ઠાપુપણુ છે, આવા કપોઢા સયોગ વચ્ચે ઠાપુપણુ લેવા
કરતાં પરમ તારકુ પ્યારે ઠાસાત્ વિચરતા હશે ત્યારેજ ચારિત્ર પ્રહ્ય કરી
આત્મ-કસ્યાપ કરીશુ ” આવા વિચારવાઢાઓ માઢે આ ધર્મદાસ
ગણીની બેક માયા વસ છે—

લદિહિય ચ વોદિ અકરેતો અગાગય પરિયતો ।

અજ દાદ વોદિ લમ્મિસિ કયરેણ મુલ્લેણ ! ॥ ૧ ॥

હાપમાનુ નારી દર્દને હાય લાવા કરી મેઢવવા માઢે આકાશમા વાચકાં
મરવા બે ક્રેલુ વિચિત્ર વર્તન ! સ્ત્રી વાત બે છે કે પ્રમાદ રહિત ચારિત્ર
મેઢવવાની ઠાચી રચ્છા હોય તો અત્યારથીજ સયમ લઈ પ્રયત્ન કરવા ઠાગી
અલુ જોહબે નહિ તો મોઢા ઇ કદ બેવી રાત્રે પઢી સીજ નથી કે સહજમાં હાયે
આવી જાય ! લલપતી યલુ હોય તા ચોઢીચોઢી રકમ મેગી કરવી પઢે,
ઇકદમ ન થવાય તેમ અહિં પળ અત્યારથીજ ચારિત્ર પાલનની અમ્યાસ કરવો
જોહબે કોઈ પળ ક્રિયાત્મક આચરણ કર્યા વમર સીપેસીધુ તેલુ ચારિત્ર મેઢ-
વવાની વાતો કરવી બે કેવલ વાળી-વિલાસ છે ઢેનુ પરિણામ હવામા
વાચકા મરવા જેલુ છે પાસે બેક પાર્ડ નહિ અને વાતો કરે આલો બજાર
સ્ત્રીદવાની, “ હાપમા નહિ કોઢી અને ઝમી બજારે ઢોઢી ” ઢુનિયામાં
માઢ ગમે તેટલો હોય તથી તમારે શુ ! તમારી પાસે વેલા હશે તો કહક મલ્લથે
નહિ ઠા “ જોઈ જઈને દરસો મારા ઢાઢ ” જેલુજ યવાનુ છે તીર્યકરના
સમયમા આધ્યાત્મિકવાઢનો આલો બજાર અનેક ઉત્તમોચમ પઢાર્યોથી મરપૂર
હોવાનો, ગળખર, કવઢી વધાય મોજૂદ, તેથી તનાય શુ વલ્લવાનુ ! પાઢોઢી
કોઢપતી ઠતાં જાપ્પે શુ કામનો ! તે યવતે વજમ્મો અનેક માઢથી મરપૂર
રવા, ઠતાં તમારી પાસે પુણ્યની પૂજી હોતી તે ઠી તમને “ ધોમા મૂઢા ” જેલુ
ઢીલે મોઢે બજારમાથી પાલુ પરલુ પઢથુ, મયિવ્યમાય પાલુ પરલુ ન પઢે

वे माटे अत्याधीन ठेवाएँ करवा लागे अने तेजा प्रकाशु चारित्र्य पाळीने
 उभारा पुण्यना पुजेने समृद्ध बनायो, भेम करवामात्र टपाके मन्विष्य उभयत्र
 अने कल्याण यद्ये अस्मरत, एक वात अकर मानवा जेवो ऐ के चारित्र्य
 पाळी वसोठे निरतिचार अने प्रमादादि दोषरहितने आदर्य तरीके राखी
 ज्ञानना वतमान चारित्र्यमाना देयो यहें एके वेदका अद्ये यथारे प्रमानमा
 दू करण हमेश प्रकल्प्याँउ देणु, परतु विरुधना भागी जाव ऐ, अति
 चार ऐवन यह जाव ऐ,, प्रमादाचरा यवा बगर ऐणु गयो, माटे
 जल्दारे चारित्र्य ग्रहण ग करणु भे मान्यता अकळे मार्गे न्दष्टा
 क्वारी ऐ. ते तमायनां होय तो काटी गांजो ! धारकोने भे वात
 पाळ्यती नथी, अरे भद्रा माठ ! आ हा देजा दण्डनद सरस्वतीना सिद्धाँउ
 जेणु यजुं भगवान्नी प्रतिभा उतर जेकाद बखत कीडी ककोडी के कंदाद्यो
 सोईने माईने रिचार जाण्यो के " आ टीक न केदसाय " उपाय माटे
 विचारना चाळी, जेक उपाय मज्यो "पला कोपळीमांधी पांच देरी "
 काँट तम मारुंहेव उपदेश आपवा लाग्या के " मूर्खिज माननी नहि, "
 पली कोड'नकोडी पडे रवा ! काह माई प'ह ! कवचाना नू पडवायी
 ना'ग परतु, शरीरनां दर्द यजु अटळे शरीरनब फपी क शळी नाण्युं
 अने अ'ध नहि पाय महानुभावो ! आ एतो शारो गयो, निनायना ऐ.
 जे एत न कळता " न्हायां जेणु पुण्य " मानी वने वेदकी यथारे चारित्र्य
 आराधना म पी ल्यो जावे उभारो पाठे परधाना जरी कदि नथी,
 रा'च रक्षणनी रिता के चकवर्तीनी शास्त्री नथी, छाँ नानी गानी कपु-
 जोनो त्याग करी आ अहार सधारामोधी शार खेबा छेवा-ठने छोडवा
 वैश्वर नहि माभो तो पळी न्यारे यथा ! जे दे देवा न आरी छके अ
 काखोतुं दान छी रीते करवानो ? आ'गा जेका साधारण मायठेनी यात
 जुदी ऐ, आपजे कोईने कइ दण्ड आपिभे अने मागिअे पत्र खरा, जेटळे
 भीख मागवामां आरण्ये जेटली नानय गयी लागवी, जेटळी जेना मगज्यां
 चकवर्तीना कदिनीं राह मरायेळी हाय वने लागे एमने जेम दीक्षा मिथ्या

माटे जगानु कही सकाय एम चक्रवर्तिनि नहि तने कहे पण कोण ! छाता
 अवा नीडर साधुओ हता अने छे रे तेनी कद्रिमा अनाया रगर बेपडक
 दीजा लई मिखा उपर निर्वाह करानो उपदेश जापता रिचारी के केया
 नीडर हछे ! छारानी तृष्णावाळाने जेनो ख्याल गदि आवे बाकी कवि-
 मदधिजोजे जात्मानी हरिजे तो चक्रानी कद्रिने पण कोडी अटणीय नथी
 गणी, अन जावी भाग्नामापीअ नीडरता ज ने छे पडी तो अने छारामा
 कोइना डर होतो नथी जे नीडरता अटले आत्मदशननु प्रथम सापान ?
 चक्रवर्ती करताय जे साधारण शैठनो पुत्र चपारे भाग्यशाळी हतो पदारथी,
 सारा देराता चर्नीपगा पाळळ अनेक यातना गो गुपामेळी छे, ते एहन
 करता तो राधुओ ओक्या जेठु दद थाय उचराध्ययनमा-“ नरिंद
 जाई अइमा नपणा ” बहनु छे राजानो दरजा चौथी ऊचो, जेनो मान-
 मर्तबो, जमन-चमन, अने सत्ता सर्वोत्तम होया उता जे आकषक देराती
 कथी सुदरतानी पाळळ पापनो पुत्र अकठो ररवानी मलीन शक्ति होवापी
 केम बखणाव ? तमे गरीब के निधन छे जे जाणवानी अने रागा के महा
 रागापणा न महत्व आपनानी शास्त्रने कह पनी नथी, जेनी साथे निश्चल
 नथी, शास्त्रने जेनी फिकर नथी, तमे धनी हछो तो तरछो अने गरीब
 हछो तो डूबी जगाना जेवो पक्षपात शास्त्रमा क्वाय नरी तमे गमे तेवा
 हो, गमे त्या हो के गमे ते परिस्थितिमा हो, तमारे सदा काळ धर्माराधन
 करता रहडु जा छाराने जिन्द्रजाळ समती भेनाथी वचता रहडु, जेमा
 पड्या रहडो तो फसडो, धमराधनथी तरछो, आ वधाथ शास्त्रोनी सार छे,
 अने सूर पण जेज छे जे खूने खाभळसे ते मायाशाळी अने आचरने ते
 महाभाग्यशाळी थछे !

જો જાગત હૈ સો પાવત હૈ, જો સોવત હૈ વહ સોવત હૈ

આ જીવ અનાદિકાલથી સંસારમાં જન્મે પછા મર, પાછો જન્મે, એમ ગોયા સાવા છતાં કેમ કટાલ્યા નથી ? જન્મ કામ રોજ પાચ છાત દિવસ મુખી કરો તો કટાલો આવ્યા વિના રહતો નયા અરે, માણમાં રોજ એકજ શાક આવ તો પાલવતુ નથી ! છવાર કરતા ળીજી જીવને કિંમતી માર્ની નથી, તથા ત મેલ્લવવાની માવનાય નથી ઘતી મન એકજ ચીન નજર આગલ્લ હોય ત્યા કહ પસદ કરવી, કે ળાચી કહ સોટી કહે જે વિવેક કરમે એને અવકાશ ન હોય, કદાચ ળીજા જાવને ળારી જાગી હોય તોજ છાગના કીદાની માપ્ક આ જાનદ ળોડવા જાપણ તૈયાર નથી, માટે કટાલો નથી આવતો રસદપદીનો કટાલો જાવ્યો હોત તા ળુ કારણ વિચારવા છાગ્યા હોદ અનત શક્તિશાળી જાત્લા કર્મને સ્વામી તરીકે સ્વીકારી ળેના કેહ્યા પ્રમાણે નાલ્લે ળ સંસાર છે ત્યા મુખી આ જાત્માસ્પી ળિંહ કર્મસ્પી શિયાલ્લની ગુલામી સ્વીકારે, ળેવા ળુસ્થ્ય કરે, ળેના આગલ્લ રાક જલો બની નાય, અરે છેવટે જે નમાલાનો માર પળ સાતો હોય છે, અને સાતો રેહવાનો એક તરફ પોતાનીજ માલિકિની અલ્લક સપત્તિ, જ્યારે ળીજી તરફ પરમ લોમના કારણે મીલારી જેવી દાચ્ચ, જને એ બને એકજ માણસમાં ! આ દયાની લાગણીથીજ જ્ઞાત્રકારોને જાપણી કગાલ કિયાતનુ માન કાળી સંસારસાગર તરવાનો માગ બતાવ્યો એ લાગણી બેટલ મધ્ય દરિયાનુ વહાણ મૂલ્યાનુ માતુ અને મરતાનુ અમૂલ ! ળ માર્ગ વૂચ છેટલે ળંત્રમહાસ્તોનુ પાલન એથી કમરાજાના મૂલ્લ દરિયાતોના નાશ ળાય, એનો ળેપાર ળપ પડે છતાં સંસારની વાસનાથી અને લાલ્લો ળળમરના પળ એવી છે કે આત્માની મોટી ળાધનાને કાહ કોહ વસત માટીમા મેલ્લવી દે છે, ળેધીજ જા પ્રમાદ (વાસના અને લાલ્લો)ને જ્ઞાત્રકારાણ મહાપાપનુ કારણ માવ્યો છે, પ્રમાદ ળેને ત્યા આત્મવિચારણા પનાયન મા પળ ળુગમસીલ અને જાપ્ત રહ્યા વગર ન ચાલતુ હોય, વાપ્તમા ળી હાયજ

प्रश्न—वे शक कह ठे क “ मन जगा तो मथरोटमें गगा ” साधु
 वेश पेहरवा उता पालन न थाय तो शु मत्रु थगानु छे ! ज्यारे वासनाओ
 उपर साबोज अगगमो थयेलो माणस धरे बेठा महाजनो पाळे के जात्त
 कल्याण करे तो वेशनीज की चर ?

समाधान—आसनासना सयोगो जने सामग्री आत्मा ऊपर बहु
 अकर करे छे, जने घणी वस्त ए अकरे जात्मा ऊपर विषय
 मेळव्यो छे ते वस्तुने पराब जने जात्मघातक मानी त वस्तुथी
 एला बेगळा थइ जतु के तेनो पडछायो पण आपणा ऊपर न पडना पामे
 तीर्थररो माट पण गृहत्यागनु विधान छे अने तेओए पण दीक्षा तेश लीधो तो
 आपणा जेसा पामरोना वातज न्या ? तैपनी महत्ता अत्रव छे त्रियर
 गसनाधी उचेनित थइ रावणे सीताने हरण करगनु जपकृत्य कर्यु, तने
 पोतानी जाळमा फसायना जनेक कारादायाओ अने प्रयत्नो कया, पण
 बरा निष्फल गया छेयटे रामचंद्रजीना त्रय धरी सीताजी पासे गयो, त्या तो
 तने अत्यंत जाधवपूर्वक अनुभव घयो के रामना रूप जन वेशना कारण एनी
 त्रियरासना समूळगी गई, साताजीने फसाववानो त्रिचार पण न आय्यो

एर वरत कुमारपाळे मुखर राजा साथे लडवा माटे उदयन मराने
 मोकल्या, त्या घणा प्रारो वराधी सेरकोए मरीने छावर्णमा लाव्या
 त्या पोतानी उळा दशा विचारी पोताधी शत्रुजपनो उद्धार अन शत्रुनिवा
 विदारना पुनरुद्धार न वराधी घणुदु ख यधु, घणु रुदन कर्यु, त्यारे पासे बढेळा
 ओए जगायु क “तमारा जामभट्ट अने वामभट्ट पुत्रो ए काथ पूर करसे”
 एम सामळी घणा हर्ष वयो जतिम वेळाए अराधना यरा साधुना दशननी
 उरकट इ०उ मराधी तपास घणाय करावना छता, कोइ साधु न मळनाथा
 कोइ पुषने साधुनो वेश पेहरावी लाव्यो, तेनेज महागुनि माना तेना ते
 पण लइ पोताना माथा ऊपर उदयन मराए दबाया, जने आराधना करी
 मरी तो मरण पाभ्या चदनवृक्षधी भागाय वृक्षो मुगधी थाय तेम उदय

नती भावभाक्ति जोड़ देना बेशकारी साधुएं प्रतिबोध पामी अविता मुपी
साधु वेष्ट राख्यो, अने रैवताचले अनशन करी देहत्याग कर्यो

महानुभावो ! आ बधानो प्रभाव छे ! दुखाना वेपमा एवोत्र छोई
महान् चमत्कार समायेला होय एमां धी नवारनी बात छे ? पर
तानु बदन एनाथी थाय, दरेक पाठळ अमुक प्रकारनी भाजना रहली होय
छ तेम सिपाहीनो वेप रायनी एक निशानी छे, अने तेनु अपमान ए
राख्यनु अपमान छे, तेम साधु ऐतनुय रहस्य ए छे के कर्मने आधीन होवा
छतां कर्मनी मुलामी ए मागसने स्वीकार्य नपी छीनबनि पोतानी
बनावेली वस्तु कोइ पण मागस एमने एम मागनाथी के खेचाइथी
नपी थापी देतो, तेना माटे हडाइज करवी पड दरेक लडाइमां
पोताने केटलीक वस्तु हार खावी पडे, पण एम हारनार बीजी
प्रीजी के पाचमी चलत जरूर विजयी बनठे ससारीजोनी लडाइ-
ओमा ता केटली चलत केवल हारखुज पडे छे, पण कर्म सायेनी लडाइमां
तो अखेर आत्मानोज विजय छ, एवी लडाइ कोण मूर्खो न छडे ?
कर्मना सभे मोर्चा भाडो अने पछी जुधो के एक वस्तु छगता
कर्मो केवा राक बनी जाय छ माटे शियाळियानी मार ताता तमार
सिंहने जगाडो ! देहकानी जेम कर्मनो अकुर पण बाकी रक्षा तो परी
आखोय सवार भमवानो प्रसंग आनी जाय, करेली बधी मेहनत धूळमां
जाय अवा सिद्धियोग करतय चटियातो शुभ याग चारनार मळतो नपी,
आ गुमावी दिनारना नधीचमा माथे हाय दई रोवा शिवाय कगु बाकी
नपी रहतु हजीय जागो, चेतो ! आत्मकल्याणना माटे तैयार याओ ! हास
वाना नीर जेवा ससारनी मोहकतामा पछाया ता शिपाळ करतय वधु
कगाल बनवाना, अने आत्मरूपी सिंह गाना करे तो तेमाज शिपाळनो
नाथ छे आत्मा जागये त्त्यारे ससारना पाया थरथरवा माडठे ! आ
निर्बल देखाता आत्मामा वेटली महान् शक्ति समावेली छे पत्तो केवळी-
समुद्रनाथ उत्तम दासओ छे

व्याख्यान वाचस्पति आ.श्री विजयरामचंद्रसूरीश्वरजी
महाराजना व्याख्यानमांथी.

पैसावाळा एटले अविरतिना गुलाम

“अविरति एटले विरतिमां विधेप करी नरके लई जनार भोमिभो !” ते

कुभायानी घरत घारे छे कुभार्यानो पति सुग्न पामे तो अविरत सुख पामे
कुभायानो हुकम पाळता सुख तो नमाला धणीने ज याय, के बेने
नमालापगानी घरत न होय तमे निरति राखी छे, पण खूणामा तमापे
मालिक तां अविरति विरतिना लग्न तमारी साथे करावनास अमे गोर
पैसावाळा एटले अविरतिना गुलाम तमारा घर बगलाभो मोटा एमां
बायस्क, जावरू, रसोईघर जादि खरा, पण एकाद न्हानु घरमादिर ते
सामायिक करवा मोटे जग्या नथी, ओ कर रखावी के वासगो घरना भाण
सोथीय वधु, पण चरवळा फटासणा माळ एकाद बे मळगे मित्र सबधि
जोनी तेम साधर्मिमानेय जमवा बोलावता हशो ! केम ! समकित्तीन
घरमा सदा अविरतिना अपमान यता होय, वातयातमां ते वेने ऊगर
पाडतो होय भोट्ट भाणु अने घणी वानगीभो एटलेज अविरतिनो आदर
घणी वागीजो साधर्मी आदिने जमाडवा होय, पोता मोटे तो बे चार
चीजोच बीने तो एमाथी एक रस वाजुए मूखां के अविरतिना अपमान !
देहलाना थावजो शु जमवानु करतु ए घरमा कह नदि पीरसनार एकाद
वस्तु भूली जाय तो भाते नदि रगोद बगधी तीय बोल नदि तये
बहुज धनधन करो तो “ तु करिए हाय छे बगधीय जाय, फकटाड
न करसो ” एम साभळतु पडे तमे मुक्ती गणाआने ! तमारा घरमां मडिर
उपाधय, सामायिक पूजाना सावनो, धर्मना पुस्तको चोएएने ! धर्मिओने
त्यां धर्मी आने अने त्याग वैराग्यनी वातो चाळे के अविरति बाण्ण रेवा
बेधे अविरतिमां रेहतु बहु खराय, माट निरतिना महोत्सवो घणापणा
याय एटलु सारू जेम मादो भाणव क्षपय्य कदाच करे, पण थोडु एने
विचार आपे के नदि पचे हा ! तेम महाजास्तिकने पण पारतु पळ नजर
घामे देखावाधी ते करता हरे

ॐ अहं

शासनमभावक व्याख्यानवाचस्पति आ. वी विनयरामचन्द्र-
सूरीश्वरजी माहाराज साहेबना जाहेर व्याख्यानमांथी

देशनी समय प्रजा धर्मप्रधान बने तो हुठमननु पण हृदय पलटाइ जाय

(प्रेमामाई हॉल, अमदावाद रविवार वा २०।८।५१)

सद्व्यय अने 'स्थाने चैतन्क्रिया'नी सदाचार—

अनंत काळना महापुरुषांने अनादि काळधी आ उपासना परिभ्रमण
करता जीवो, जे आ मनुष्यमनने पाव्या छे तेनी मनुष्यजीवना परमा
दशतु परमपद पावे, तेना अर्थां अने अने जाताने परमपद पावे
जोडी आवनार योगना उपासक बने, तो ते ता उदारवागरेने चार पाव
अने परमपदने पदोचीं अनंत मुक्ता भोक्ता पाव, आ इच्छाधी अ
परमपदने छाभठवा, समजवा, ने योगना चळन समजवा माटे केना जीवो
हायक होइ चळे छे ने जे लायकात माटे कया कया गुनी भळवता जाइभ
सेनु वर्जन कर्यु छे

“पठियाग” नामनो सदाचार जावने चक कयो उ पण जे जागर
पर जावता पदछा जेक पाव करेरी जरि उ के, एकवार आ सदाचार
जाव दधना ह्द हतो, परतु जाने ते नाग पाव्या छे आ अज्ञाना
नीविद्याधीआंने जेक वात बाएषार री छे क जे मनुष्य जमे उ
ते बीजाना ऊपर आपार राखवा इच्छे के पोताना पुण्यधी नीरवा
इच्छे त जोडु जरि छे त पोतानो अच आरुना प्रमाणां राखता
मागे छे के चतु राखता मागे छे ! त पोताना पुण्य प्रमाणां ले
के स्वर्चो नकी ह्दी भावक गाधवा नीकळे ! आज
आयक ... तार वा कयो छे, त्यारपी

અનીતિ, અપ્રામાણિકતા, વેદમાની વિગેરે દુર્ગુણો વધ્યા છે આ સ્થિતિ સર્જી કોને ? આ સ્થિતિના માનની પાસેથી કોઈ નીતિની આશા રાખે તે ચરાચર છે ?

“ શાદ ” ઢાકુ કરતા ભયકર છે —

આ દેશમાં આ આદર્શ એક વાર જીવત હોતો કે, દરિદ્રીમાં દરિદ્રી માણસ પગ માગીને કે અનીતિથી મેલવવામાં નાનમ માનતા આજે આ પ્રકારની નીતિ જીવત થાય તેમ છે ? “ અમે તો અમારી મર્જી પ્રમાણે જીવીશું તમારે શું ” આડુ કહેનારા વધ્યા છે, અને કહેનાનો તો વાયરો વાયો છે આવી રીતે “ શાદ ” બનીને જીવતો માણસ ઢાકુ કરતા પણ ભયકર છે કોઈ એ સમજતુ નથી કે જીવનમાં સારી રીતે ન જીવાયુ તો કાંઈ નહિ પણ ચરાચર રીતે તો નહિજ જીવતુ જોઈએ આ નિયમ નાશ પામવાને કારણે સદાચારનુ આચરણ દુષ્કર બન્યુ છે એ જેટલુ શક્ય બને તેટલુ જીવનમાં ઉતારવા ફોશિશ કરવી ઘટે આપણે આપણા કર્મે જન્મ્યા છીએ, માટે કોઈના ઉપર આશા રાખ્યા વિના પોતાની જાત ઉપર વિશ્વાસ રાખીને જીવતુ જોઈએ મહાપુરુષોએ પરોપકારનો ઉપદેશ આપ્યો છે, પણ આપણ કોઈના આપણા ઉપર પરોપકાર ઇચ્છવો ન જોઈએ, એવી મનોદશા આપણી થાય તો આપણા હાથે અનીતિ, અપ્રામાણિકતા વધીને ન થાય તે માટે આયાનુસારી વ્યય નક્કી કરીને જીવતુ જોઈએ જે મઠે તેમાંજ સતોષ માનવો જોઈએ જેના વિના જીવન જીવી શકાય નહિ તેવી વસ્તુઓ માટે જે કાંઈ વ્યય કરે તે જસદબ્ધય નથી, પણ જેની જીવનમાં જરૂર નથી તેના માટે નુસ્પયોગ કરવો એ મોટામાં મોટો અનાચાર છે પહેલાં આટલુ બને તો બીજો સદાચાર આચરવો સહ્યો બને અનેક જાતના પાપથી વેસો મેલવવાની પ્રકૃતિ એ પાપ છે મહાપુરુષોએ વૈશો મેલવવાનુ મૂકીને ઘોડી દેવાનુ કહ્યુ છે તે ગાઢપણ નથી, પાપથી મેલવેલો વૈશા જના વિના જીવનમાં હરકત આપે તેમ નથી તેવી વસ્તુઓમાં માણસ કેવી રીતે સર્ચી શકે ?

માણસાઈનું લીલાકુ છે—

આવ દેશમા વેલો પાપથી મેલવવો પડે છે તે યાત સમજાવવી નહિ પડે નોકરી કરીને વેલો મેલવનાર પણ પાપ કરે છે, કારણ કે શેઠની આજ્ઞાથી એને ધનુ ન કરવાનું કામ પણ કરવું પડે છે કાલ્યા માણસોએ હમંશા હાથમા પસા આધે ત્યારે વિચાર કરવો જોઈએ કે વેલો આવ્યો ક્યાથી ? મહે વેલો પ્રામાણિકપણે આવ્યો હોય, છતાં બે યાત ચોંકસ સમજવા કે તે વેલો કોઈ અનિષ્ટદારાજ આવ્યો હશે અનીતિથી મેલવેલો વેલો જેતાં હાથ કપવો જોઈએ, ઈયુ જુજુ પોઈએ આ વેલોનો ઉપયોગ જીવન જીવવામાં બે વસ્તુની જરૂર નથી તે માટે કરવો બે માણસાઈનું લીલાકુ છે

આમા માણસોએ દેશની હવા વગાડી છે--

આજના મધ્યમ ધર્મમાં મથકર વેકારી ચાલે છે તે ધામાથી જન્મી છે ! એકલી રોટલાની હચ્છામાથી તે જન્મી છે યુ ! આ દેશ આગે છે કે જેમા માણસને રોટલાની મૂલ્ય ઘેટવી પડે તેવો કાલ્લ હસુ નથી આવ્યો આ દેશમા હસુ પણ બે માનવતા જીવત છે કે મૂલ્યો માણસ સ્વેચ્છર મૂલ્યો છે તેથી સ્વેચ્છર પડે તો આ દેશમાના મથકરમાં મથકર માણસને પણ નૂલ્યા માણસને કારક પણ આપવાની માવના આગેજ છે મોખમાં પડેલા માણસને તો જેટલું મલક્યે ટેટલું પણ ધોટું છાગશે આજના ધનાઢ્યો પણ પુરુ ધતુ નથી એવી પરિચાદ કરે છે ધરની સ્ત્રીઓ પણ દરજ્જા પ્રમાણે માગે આવે છે, અને જેમણે બુદ્ધિ વેચી નાલી છે તે દીધેજ જાય છે કેટલા પાપથી આવેલો વેલો આમ વલ્ખાય ! શનીઓએ ધાધેલા રસા પ્રમાણે તેનો વ્યય ધવો જાઈએ જો આમ ધાય તો આર્ય દેશમા કોઈ ઉપાધિ નથી, પણ આ દરજ્જાના મૂલ્યે તો સમને નીતિ આદિથી પરવારી દીધા છે તમે જે રીતે વેલોનો ઉપયોગ કરવા માલ્યો છે તેથી રોગો વધ્યા છે, દેશની હવા વગાડી

असद् रिचार अने घर्ताथी देघती ह्या बगडे हे भाव केटकेटला तोडा वेदा थाय छे ! अे असद्-अस्तुं पणिगाम छे

भाणे नहि पण भटर्नी खानारा—

आपणे त्या जाणे भाणे बेधी खानारा गदि, पण भटकीने खानारो घई छे हॉगेलो अने रेस्टोरंटो जोइने मने एम थाय छे के आटथा बघा मट-कता भूख्याओ नीरुव्या छे न्याथी ! नूतनाळमां पेट भरीने तात्रा हता, कारण के ए लोको जीवरा माटे खाता हता, जीमने रशद जाववा माटे नही थारे जाने लोको खादने कारण खावा टेवाया छ तेमने पाणु पा भावतु नथी, ने अे रीते अमदब्यय एग्लो बधो नथी गवो छे के पाणु ओतु ने सचों घणो आ रीते विचार कराने तमे सचों करा ता अडधो अचं आपोआप घटी जाय अमदागदमां घणो माटा भाग घरघाराळो छ अेम बडे छ, तो पछी तेओ पर बहार खाय सरा! क तेमनी धर्मरत्निओने रथोइ नथी आवडती ? बे जाना आपीने चहाना कोडिया पीनारा भूखा पाख्या न्याथी ! ब रोडळा खादने नीमनापी चात बे कर रहाना प्याला पीने रखावज जीली गइ छ जा सचों जेदने पोखाय छ न्याथी ! लोकोना अग उरर पण नोइअे तटलु कावड छे आ बहु जावे छे न्याथी ! छु आकाशमाथी आवे छ ! लोको अनीतियी मेळयता शीली गया छे आ अउदब्यय नीकळी जाय तो जायक बघे अने सचेंय घटी जाय बीडी, डिगारेट-बेमेरे चीतो पण स्वागत करानानी नथी पण अे तो फजेती छे

स्थाने रैतनक्रिया—

सामान्य माणसोअे अेग्लो सचों राख्यो छे के तेमनु आवकतुं पाणु मळे वेम नथी, अने तेना माटे घणु नाइ अरतु करतुं पडे छे अथमां अने स्वग्रामा अण अे अने जेन आवे छे जे धनाग्र्य छे तेमनो सच मोटो होवा छतां अेमनी पावे समइ घणो रहे छे आ समहतोरी जे पाप छे जे लोको

आरम्भाधी बचावडा होय तमना माटे " स्थाने वैतर्किका " जे उच्चम
 सदाचार छे पन व्यना स्थान तमने कडपा छे । भा देखमा आर्यसंस्कार
 पामेत्ताने पना स्थान दीन, दांटी के मनापनी वेग माटे जरी भावणे.
 आजे कमनदीये लोको माने छे के अनीति जे पाव छन नही अनीति जीव
 नना प्राप्त जेरी थर ७५ छे व्हडा भार दशमां लोकोंने जीवना रगद
 ओछे हता, माटे " स्थान वैतर्किका " ह्य हती भाव देखमा तेनना
 माभे दन हता, जेमना जीवनना दन, धन, सवर्माभाद, दीन, दु ह्य ए बधा
 तेमना माटे व्यपना स्थानका हता जाजे स्थाने व्यप करतां जस्थाने कधी
 गया छे

जात्र मानवीभोज धन छोडपा छे, कर्नो छोडपा छे, धात्र छोडपा
 छे, देव छोडपा छे जे जयती भधा माहाने केडा ।

पापनी नमार्गी काना माटे—

तमे कमागी बचाधी कपो छे । पडतनी सरकार तो नरोडा नचवी, पना
 व्याजनी सरकार तो तमारी छे, अने तमने तथा तमाच एजाभानं बहु धारि,
 रिते जाये छे, व्हडा क माश तमो पडबाया जिना रहमाना नधी, का
 पडी आ काळमां पनु शा माटे कमावु ? हेतु अही, कमावु यरारे ने कर
 भाथो नहिते म चारे ? त माटे तो बीजे गारना ननु लोडजे अही स्थानो
 नधी, नही तो हु नो तमने पम कट्टु क जे पुछी तमारी यदि योगदित
 नधी आतली कास अया धारिगु तो तमने ठगावी नूकीगु हने नूकी
 आवे छे, तमा रगवाळा, धन रागना, बहु बाळनारा, गारगवाळाधो
 अने पुन्चाओ नूदाइ आवये, वेगमाधी माटे आ स्थान नया इनया
 लहादनी पना रित पवी छे क कोई दन गीकर ता कर भावना छतां तमना
 तमारी सरकार छे जम हु मानवी नधी गुना काळमा प्रबाने रारोज
 हु ल भावतु के व्यारे राग हापी जान भार तो पकडाइ बाय

दुश्मननीय हृदयपलटो थाय—

हिंदनी ४० करोडनी घस्ती खेती-प्रधान बने तो जरूर दुश्मन
हृदयपलटो थई जाय साची भावनाओधी दुश्मनानी दुश्मनावट पण चा
जशे आटलो सदाचार जे दिवसे आवजे ते दिवसे शुं आ जुग आ
रहेसे ! मारो हेतु तमारु मानस बेरयाना छे माटे युगपरिवर्तन करवु हो
सो कल्पनाना घोडा दोहावता बध करी महापुरुषोजे कहेला मार्गे भाग
बहु जोईजे

—००—

[व्याख्यान २]-

आ काळनी ए बलिहारी छे के लोको अति
निध वस्तुना व्यसनी बन्या छे

—००००००००००००००००००००००—

(प्रेमाभाई हॉल, अमदावाद रविवार ता २०।८।५१)
मोजशोख क्यारे मरे ? —

अनतकाळमा महापुरुषोजे अति दुर्लभ एवा मनुष्य जन्मनो परमादर्श
परमपदने सिद्ध करवानो प्ररुष्यो छे, अने अ हेतुधी आत्माने परमपदनी
साये योजी आपे तैतु नाम योग, ते योगनी जे कक्षा आपणे वर्णवी गया
छीअे ते कक्षाअे पक्षोची शके तैवा जीवो केनी स्वभावसिद्ध योग्यताने
घरनारा होय अथवा एनी योग्यता फेळववा कदा कदा गुणोने अथे
मेळववा जोईअे, तैतु वर्णन करता आपणे जोषु के, ते गुरु देवादिनो
पूजक होय, अने बीजा गुण तरीके ते सदाचारी होवो जोईअे
सदाचारनु वर्णन करता चौद सदाचारो ऊपर आपणे विचार कर्यो, अने

તેમાથી ઉદ્દેશ્યનું વર્ણન માર્ગે વલ્લભ આપ્નો કરી ગયા, એના પાયા માટે, આયાનુસારી નીતિ માનવો સ્વીકારી છે તો, યોગ તો મલ્લવાનો હોય સ્યારે જ મલ્લ, પણ ઇ એના જીવનમા એવી સારી રીતે જીવી શકે કે મરતી વલ્લભે અને પરલોકની ચિંતા કરવાં ન પડે, અને આ લોકમાં એ એવા આનંદથી જીવે કે કોઈ મુશ્કેલીને જોઈ તેને શ્વેદા ન યાય, ને મમે તેની સ્થિતિમાં તે મૂકાઈ પાય તો પણ તેનામાં દીનતાં ન અધિ, જે એટલું સમજતો હોય કે જે પુણ્યના મલ્લને લીધે જન્મ પામ્યા છે તે પુણ્યના પ્રમાણમાંજ એને મલ્લને, ટૂંકમાં એ મહાસતોથી બની જાય છે, અને એના મોજશોષ મરી જાય છે

આવો મનુષ્ય અસદ્વ્યયી હોતો નથી, ને પછી પુણ્યનો યોગ હોય તો તે “ સ્યાને ચૈતત્ ” તો સદાચાર આચરે આપક પ્રમાણે જીવનારાઓ, ને મલ્લેલા ધનનો યોગ્ય ઉપયોગ કરવાવાળો તે હોય આવો માનવઉમાજ બને તા તેમા ઘુ ઠનો અથ પળ રહે સ્વરો ! આવી સ્વમાવાઈદ્ય યાગ્યતા આપ પામા જ હોય તો તે પુરુષાય કરીને મેલ્લવવી જોઈએ પ્રામાણિકપણે મહેનત કરતા જ મલ્લે તેમા જીવણ જેજ ઠાચો પુરુષાર્થ છે અતિ લોભીને સ્વી અનુ સૂલતા હોય તો તે અતિ મોજશોષવાળો હોય છે સ્યાને ધનનો વ્યય કરવામાં તો તેજો ધનનો વ્યય સમને છે

“ લોકાપનાદભીરુત્વ ’ એ પહેલો સદાચાર છે—

આ સદાચાર મ્હુ ઉપયોગી છે ઘણી વાર એવા ધના ઠારા કામો કરવા એવા હોય છે કે જે અજ્ઞાની લોકોને ગમતા નથી હોતા, છતા ઠાનીઓને જે કાય આ લોક અને પરલોકના હિત માટે હોય તવા કાર્યો લોક વિરો- ધમા હોય છતા પળ કરવા એમ જ્ઞાન્યુ છે લોકની શરમમા પડીને તમે સમારા રોજદા જીવનમા પળ ન કરવા એવા કેટલા કાર્યો કરો છો ! ઉદા- હરણ તરીકે તમ મહેમાનને સ્વાગતમાં કનેટ્રુ દૂધ આપો તે યોગ્ય છે, પણ ઠિગારેટ ઘરા ઇ સ્વાગતની ચીજ છે! લોકશુચિને તાવે યવાની જે આ ટેવ છે તે સદાચાર નથી મ્હુ અજ્ઞાની લોકોની મ્હુ પરવા કર્યે ધાલે નહિ,

(५८)
दुश्मननोय हृदयपलटो थाय—

हिंदनी ४० करोडनी वस्ती खेती-प्रधान बने तो जरूर दुश्मननो
हृदयपलटो थई जाय खाती भावनाओथी दुश्मननोनी दुश्मनावट पय चाव
जथे. आटलो सदाचार जे दिवसे आवथे ते दिवसे तु आ जुग भाव
रहेथे ? मारो हेतु तमार मानस पेरववानो छे माटे धुगपीयतेन करु होय
छो कल्पनाना घोडा दोडावता बघ करी महापुरुषोअे कहेला मार्गे भागव
धनु जोईअे

—००—

—[व्याख्यान २]—

आ काळनी ए बलिहारी छे के लोको अति
निध वस्तुना व्यसनी बन्या छे

—००००००००००००००००००००—

(प्रेमाभाई हॉल, अमदावाद रविवार ता २०।८।५१)
मोजशेख क्यारे मरे ? —

अनतनाळमां महापुरुषोअे अति दुर्लभ एवा मनुष्य जन्मनो परमादर्श
परमपदने सिद्ध करवानो प्ररुष्यो छे, अने अे हेतुथी आत्माने परमपदनी
साथे योजी आपे तेनु नाम योग, ते योगनी जे पक्षा आपणे वर्धवी गया
छीअे ते कक्षाअे पहोंची शके तेवा जीवो केवी स्वभारसिद्ध योग्यताने
घरनारा होय अथवा एवी योग्यता केळववा कदा कया गुणोअे अेणे
मेळववा जोईअे, तेनु वर्णन करता आपणे जोयु के, ते गुरु देयादिनी
पूजक होय, अने बीजा गुण तरीके ते सदाचारी होयो जोईअे
सदाचारु वर्णन करता चौद सदाचारो ऊपर आपणे विचार कर्यो, अने

સેનાથી ઢેસલાનુ ધર્મન ગઈ વલત આપ્ને કરી ગયા, એના પાયા માટે, આયુનુસારી નીતિ માનવો સ્વીકારી લે તો, યોગ તો મલ્લવાનો હોય ત્યારે જ મલ્લે, પણ એ એના જીવનમા એવી સારી રીતે જીવી શકે કે મરતી વખતે પ્ને પરલોકની પિતા કરવા ન પડે, અને આ લોકમા એ એવા આનદથી જીવે કે કોઈ સુશીને જોઈ તેને ઇપ્યા પેદા ન થાય, ને ગમે તેવી સ્થિતિમા તે મૂકાઈ ધાય તો પણ તેનામા દીનતા ન આવે એ એટલુ સમન્તો હોય કે જે પુણ્યના બલ્લે લીધે જન્મ પામ્યા છે તે પુણ્યના પ્રમાણમા જ એને મલ્લશે, રૂકમા એ મહાસતોપી બની જાય છે, અને એના મોજશોલ્ મરી જાય છે

આવો મનુષ્ય જસદ્વ્યયી હોતો નથી, ને પછી પુણ્યનો યોગ હોય તો તે “સ્પાને ચેતલ્” તો સદાચાર આચરે આવક પ્રમાણે જીવવાવાલ્લો, ને મલ્લેલા ધનનો યોગ્ય ઉપયોગ કરવાવાલ્લો તે હોય આવો માનવસમાજ બને તો તેમા દુરપનો અશ્વ પણ રહે સ્વરો ? આવી સ્વમાવાસિદ્ધ યોગ્યતા આપનામા જ હોય તો તે પુરુષાથ કરીને મેલ્લ્યયી જોઈએ પ્રમાણિકુપ્ને મહેનત કરતા જ મલ્લે તેમા જીવતુ એજ સાચો પુરુષાથ છે અતિ લોમીને સ્ધી અનુચૂલતા હોય તો તે અતિ મોજશોલ્લવાલ્લો હોય છે સ્પાને ધનનો વ્યય કરવામા તો તેજો ધનનો વ્યય સમજે છે

‘લોકાપવાદર્શીરુત્વ’ જે પહેલો સદાચાર છે—

આ સદાચાર વ્દુ ઉપયોગી છે ધની વાર એવા ધના સારા કામો કરવા એવા હોય છે કે જે જશની લોકોને ગમતા નથી હોતા, છતાં જાનીઓએ જે કાર્ય આ લોક અને પરલોકના હિત માટે હોય તવા કાર્યો લોક વિરોધમા હોય ઊતા પણ કરવા એમ જાગાયુ છે લોકની શરમમા પડીને તમે તમારા રોજદા જીવનમા પણ ન કરવા એવા કેટલા કાર્યો કરો એ ? ઉદાહરણ તરીકે તમે મહમાનને સ્વાગતમા કદેશુ દૂધ આપા તે યોગ્ય છે, પણ સિગારેટ ધરો એ સ્વાગતની ચીજ છે! લોકશુષ્કિને સાધે યવાની જે આ ટેવ છે તે સદાચાર નથી વ્દુ જશની લોકોની વ્દુ પરવા કયે ધાલે નાહ,

सिनेमानी लते सर्जयिली पायमाली—

न जोवानु जोवामा पण प्रमाद छे नाटक, सिनेमानी तो आ ब्या नामा वातज दी करवी ? आज काल नाना नाना टैणीया बहार नौकळे छे स्वारे अे जे गीतो बोले छे ते बोलता मने पण शरम आवे छे, न भाषा स्थाने सगो बाप दीकराने लइने जोवा बेसे छे आ महा प्रमाद छे अे मिये-ट्रो लाखोना सर्च बने छे तेमा मणेलओ द्रव्यनो ब्यय नथी ओठा, पण तेने बदले जो त्या मदिरनी वात करी होय तो ? फिल्ममा आपळाओ-हैयाना जापळाओ जे स्परग जुजे छे तेने परमां लावनातु इठे छे, पण जेमना कोडीया जेवा पपाठमा नाचनारी, गानारी अने स्पाळी चायडी क्यापी होय ? अटले अेमना दिवस अने रात केवा पठार यठा हरे तेनो विचार करे आम क्षय रोगनो बधारो यतो जाय ते बळ फिल्मोनी जे जाहरातो ने चिमो चौटा बच्चे टिंगाळे छे तेनी तो वात ब शु करवी ? अने कायदो जाने रक्षे छे आटला आटला उपदेशोधी जेमने ऊची बधा प्राप्त नथी करी तेओ शु सिनेमामापी ऊची भावना लईने पाळ जाववाना छे ? यळी आ चिमो छी-पुरुषो साथे जोवा जाय छे, ने पदद पर चालतु नाटक जोइने हसे छे आ अनर्थता ने अनाचार जाव्या क्यापी । आतो नयों जााचारनो असादो छे

आंखनो समय—

पदेला जेवी शरम हती के रस्ते गमे तेवी देवी जेवी छी चाली ल्ठी होय तो पण ऊची आप्ते तेनी सामे कोई लुबे नही लक्ष्मण सीताने दाखले तमे जाणो छो ? लक्ष्मणजी सीताना मुडलने के ककणने न्हात जाणता, पण जाणता हता माप्र अेमना पगना नूपुरने, कारण के अेने कदी सीता साम ऊची ननरे जोयु न हतु आमा आपनो समय छे स्वारे सगो तो आप्त पाडी पाडीने लुओ छो भाय देशना सस्कार तो कदे छे के छी पुरुष सामे न जुजे ने पुरुष छी सामे न लुबे

ફિલ્મમાં આ સચવાયે ! ચારવાર સ્વયં રમ જોરને તમારૂં હૈયું વિચાર
 !થી અનુમત્તુ ! તમે તમારા માલિકને જે રીતે કેલ્લવી આસો છો તે
 મોઝા તો તે તમને જૂલીય ને જૂલીય મારે તો વગ મને નવાઈ ન લાગે જેમતેમ
 ઠાઠવાતમાં અનાન્દાર ઘીલમો છો, અને તેની વાણી તમે સદાચારની
 પ્રાથા રાખો છે ! આ તો નવું શુદ્ધિ પ્રદર્શન છે ખાજ આઠ આઠ વર્ષન
 મના માલિકો રિપવની સ્વાતમ્યા દરાવ ચેટા કરતા ધઈ ગયા છે વડી
 મસદિત પ્રદ્ધચય અલ્યાય મ્યાથી ! ને ડમરે વર્ણવના પહેલા તો તમના
 ઘીલસુ ન્યુ ધન વેઠાઈ જાય છે આ ન્યુ પ્રમાદના ત્યાગના સમાઈ આવ
 છે અને આ ! દેષમાં શિતપ્રવૃત્તિ માની છે, તેને જાનીઆમે અલ્કનમા સમાવી
 ઘીથી છે જે માળયને ધિરવમા ને કપાયમા રમલો બનાવી દે છે તેવો અ
 મદા પ્રમાદ છે

લોકાચારને વચ ન ધાઓ !—

લોકાચાર ત્યા લગી દમરોપકો ડુધાઈને આચારવનારો ન હોય ત્યા મુખી
 અનુસરવો જોઈએ, લોકોમા જે પાદ સાહ હોય તેનાથી દૂર નહિ જવું જોઈએ ન
 આપને હાનિ કરે છે ન હોય તેને અનુસરવું, અને જાનીઓ સદાચાર વહે
 છે લોકોને રાજી કરવા અચારી નથી જો શકે હોય તો પ્રસંગ પામીને
 વગ કોઈને સરદાવીએ તે મુમ છે, વગ લોકમનમા પડીને મન તંમ કરીને
 સવદાવનું કં લોકના આચારને વચ ધરને કરવું તેના સદાચાર નથી

સર્વત્ર ઓરિસ્ય વર્તન—

આ સદાચાર છે જુવગ વગ આગે ત્યા દાતાર બની શકે છે.
 જે કોઈ માગનાર આવે ને માગનાર યોગ્ય માગે તો “ આવજાની તાકાલ
 હોય ને ન જાવીન જે અનુચિત છે ” એમ માનીને આપનાર જુવગ વગ
 હરટે તો દાતારજ છે વડીક કે દુમન સામા મલે તો વગ એક સરવો
 વ્યવહાર હોવા જોઈએ દુમન ધેર જાને ત્યારે દૈવામાં ગમે તવા માત્ર હોય,
 પરંતુ તેમનું રાગવ કરવું જોઈએ એવું ધમ છે, જાને આ જીવિત્ય વધ્યુ છે.

सिनेमानी लते सर्जयिली पायमाली—

न जोवानु जोचामा पण प्रमाद छे नाटक, सिनेमानी तो आ घना नामा वातज ही करवी ! आज काल नाना नाना टैणिया बदर नीकळे छे त्वारे छे जे गीतो बोळे छे ते बोलता मने पण शरम आवे छे, ने आच स्थाने सगो बाप दीकराने लहने जोवा बस छे आ महाप्रमाद छे जे सिने-या लाखोना रचें बने छे तेमा भणेलओो द्रव्यनो व्यय नथी बोल, पण तेने बदले जा त्या मदिरनी वात करी होय तो ! फिल्ममा आक-ळाओ-हैयाना आधळाओ जे स्मरण जुजे छे तेने परमां लाववानु इच्छे हे, पण जेमना कोडीया जेवा क्पाळमा नाचनारी, गानारी अने स्पाडी चायडी क्याथी होय ! जेटले जेमना दिवस अने रात वेवा पठार यता ह्ये तेनो विचार करौ आम क्षय रोगनो बघारो यतो जाय छे वळी फिल्मोनी जे जाहरातो ने चिनो चौटा वच्चे टिंगाळे छे तेनी तो वात ब शु करवी ! अने कायदो धाने रक्षे छे आटला आटला उपदेशोधी जेम्ने ऊची कक्षा प्राप्त नथी करी तेजो शु सिनेमामाथी ऊची भाषना बर्दने पण आयमाना छे ! वळी आ चित्रो स्त्री-पुरुषो साथे जोवा जाय छे, ने परदा पर चालतु नाटक जोहने हसे छे आ अनर्थता ने अनाचार जाव्या क्याथी आतो नयों अनाचारनो अखाडो छे

आखनो सयम—

पहेला जेवी शरम हती के रस्ते गमे तेवी देवी जेवी स्त्री चाली ज होय तो पण ऊची आरसे तेनी सामे कोई जुभे नही छम्भण सीतान दाखलो तमे नाणो छो ! लक्ष्मणजी सीताना कुदलने के ककणने न्होव जाणता, पण जाणता हता मात्र जेमना पगना नूपुरने, कारण के जेने कर्द सीता सामे ऊची नजरे जोयु न हतु जामा आसनो सयम छे त्वारे तमे तो आरस पाडी पाईने वुओ छो आय देशना सत्वार तो कहे छे के स्त्री पुरुष सामे न जुभे ने पुरुष स्त्री सामे न जुभे

ફિલ્મમાં આ સચરાયો ! વારવાર સ્વયં જોઈને તમારું હૈયું વિકાર
 નથી અનુભવતું ! તમે તમારા બાલકને જે રીતે 'કેલ્કવની આપો છો તે
 ઘોંટાં છો તે તમને જૂલીય ને જૂલીય મારે તો પણ મને નવાઈ ન લાગે જેમતેમ
 કાલ્યાણના અનાચાર શીલનો છો, અને તેની પાછેથી તમે સદાચારની
 પ્રાથમિક શાળા છે ! આ તો નવું વુલ્ફિન પ્રદર્શન છે અને આઠ આઠ વખત
 તમારું બાલકને વિપવની લગવમા સ્વરાવ વેષ્ટા કરતા થઈ ગયા છે પડી
 પ્રસન્નિત પ્રસન્નિત અલગાય સ્વાથી ! ને તમને પદોચ્ચતા પહેલા તો તેમના
 પરીણુ વધુ ધન વેરાઈ જાય છે આ વધુ પ્રમાદના ત્યાગમાં સમાઈ જાય
 કે જેને આં દેશમાં હિતપ્રવૃત્તિ માની છે, તેને ગુનીઓએ વ્યસનના સમાધી
 પીવી છે જે માણસને વિપયમા ને કપાયમા રમતો બનાવી દે છે તેવો આ
 આ પ્રમાદ છે

લોકાચારને વશ ન થાઓ ! —

લોકાચાર જ્યાં લગી દમનોવક ને હુલ્લાઈને આચારવનારો ન હોય ત્યાં મુર્ખા
 પ્રનુસરવો જોઈએ, લોકોમાં જે કાઈ સારું હોય તેનાથી દૂર નહિ જવું જોઈએ ન
 માપને હાનિ કરે તેવું ન હોય તેને અનુસરવું, એને ઝાનીઓ સદાચાર કહે
 ! લોકોને રાજી કરવા બ્યાત્રી નથી જો શક્તિ હોય તો ફલ પામીને
 જ કોઈને સવહારીને તે ગુણ છે, પણ લોકસદિમા પડીને મરવે, કરાને
 કનહાવવું કે લોકના આચારને વશ થઈને કરવું તેમા કાલ્પ કરી

અવત્ર ઔચિત્ય વર્તન --

આ સદાચાર છે કૃપણ પણ આપણે ત્યાં કોઈની શક્તિ જ
 ! કોઈ માગનાર આવે ને માગનાર યોગ્ય માંગે છે "કોઈની તાકાત
 તેને ન આપીએ એ અનુચિત છે" જેમ કાલ્પ કરી કૃપણ પણ
 વટે તો ઘાતારન છે વઢીલ કે દુસ્મન સમાજને
 વવહાર હોવો જોઈએ દુસ્મન ધેર બાને ત્યાં
 તુ તેમનું સ્વાગત કરવું જોઈએ એ

યોગની પૂર્વ ભૂમિકામા જે ચાર ગુણ કહ્યા છે તેમાંનો પહેલો “ દેવાર્ધિ દેવ પૂજન ”ને સીજો “ સદાચાર ” આપને સગમગ પૂરા કર્યા છે, પણ તેમા છેલ્લે ઘણી ઉતાવળ કરી છે આપને જે ૧૧ સદાચારો ગણી ગયા તે તમને ધીમે યાદ છે ? જે ગુણે તમારે જીવનમાં જીવવું છે તેની આને આ દગ્ગા હોય તો તેને મૂકીને ગયા પછી શી વલે યસે ? તમારે માદ રાપવા જેવી ઘાત યાદ રાપવાની તૈયારી ક્યાથી આવશે ? આપને એવી જાતિમા, કુલમાં અને જેવા દેશમાં જ મ્યા હીપ કે આપના શાસ્ત્રોએ દર્શાવેલા માર્ગે આપને ચાલવું જોઈએ નાસ્તિકમાં નાસ્તિક માણસ પરલોકને ન માનતો હોય છતા પણ જો તે સદાચારનું આચરણ કરે તો કાઈ ઘાથો સરો ? અને તેમાં કયું ગુમાવવાનું છે સર ? જે આચારો શાનીમોએ યોગની પૂર્વ ભૂમિકામા સમજાયા છે તે પવા છે કે જે જીવે તે ઘણી ઉપાધિમાંથી સૂટી જાય

ધધામા ચોરી અને જુગાર—

“ સદાચાર ” મા આપને છેલ્લે કહે પ્રાણ આવે તો પણ ગર્હિત પ્રવૃત્તિ ન કરવી તેમાં સાત વ્યસનના ત્યાગ વિષે આપને વિચાર્યું તેમાના છેલ્લા કે “ વેદ્યાગમન અને પરસ્ત્રીગમન ” જીવવાની સાચી સ્વાયકાતવાલ્યામા સો હોવાજ ન જોઈએ, અને આવા પુણ્યોને જુગારની જહર નથી હોતી, ચોરીની જામશ્યકતા નથી, તેનો સર્વ આયક પ્રમાણે હોય છે, અને માણ અને ચિકાર તો તેમના મને વર્ચ છે, શાકુકારા ધેપમાં બેવી જો ચોરી કરે તો દુનીયા વિવાસ કોના ઉપર કરવે ? પણ તમો ધધો એવો કરવા માણ્યો છે કે ચોરી કર્યા વિના છૂટ્યો ન થાય, અને આવા લોકોને વહી આરામ માટે મદિરા જોઈએ, વહી ધધામા જુગાર પુસ્યો છે જુગાર એ એવી જાતનો ધધો છે કે માણસને ચોરી પણ કરતા શીખવે વહી તેમામા ધધો ઇટલો ધધો જસતોરી બની ગયો છે કે ધધામા ચોરી સમાવિહ રની ગઈ છે, ને પટી આરામ માટે મદિરા આવી જ છે સદાચાર.

इस कहनाई श्यामक मुनी पर भयोयो जस ते के ने न पायी अब हो
नहीं न धा, मे विद्वानु पर येनक से

वेण्यागमन भने पार्यागमन—

जेता म्फलोना ' पम्पागमन ' य म्पटी यकी हखी चेटेनु ते से
काय कायही उ ते दत्त दाते मुदा न ते येण्या घाटे श्यामक से
जेता काये इर नपी टेरी नदन श्यामन श्यामती भा भाव पद उत्तर
विश टेक्याती का, तेना उतर उ ते कायव केन विज्ञान पूरी छके ।
त्य छत्रु जेनु ते नन भाव्याने पनी नीने नई क्यारी वउ छे, तेन
तेने श्यामीयन पर भयो-प्यी नप उ कानी नाद छन श्याम कीरनने
मननु देहने के छे क्यारी मा, बदन क श्यामी श्याम छे येन नानी
मा, बदन के श्यामी कने छोर उमे व भाने छरी न म्पिये देव
वाली कौर पर श्री क इरनी मा, बदन, उइती च उरपी छ दत्त
छ म्पट टेना वल्ल हति मुदा कन नगन । पार्या की छत्र
दत्त नम्याग शोकर भा वर के न मा पारो श्यामक म्पट, न
पम्पाग मुनी, ती तिज-उ म्पटी रिचि श्यामकी नानी छे, क्पु इ
छो उर्यापयो बनवु हान तो महापुरु मे येना भाई दत्तक व छत्रु
छे लने जीवनका जीव्य जिना कीर पूर्यो नपी, उरने श्याम छत्र
दत्ता छाद्योम केरी केरी मयाताभो नानी छे । क्पु म्पट के
कल्याण छ भने पद्य, म्पट तनये को पका छत्रु, केर क्पु-
कल्याती तिर लि शानाभामे म्पट छत्रु छे, कान म्पट छत्रु-
श्याम शानोभामे भा का लना क्यो हना उरने म्पट छत्रु छत्रु-
श्याम श्यामे न ह हने छी भाग्य म्पट छत्रु छत्रु छत्रु छत्रु छत्रु छत्रु
छत्रुछत्रुछत्रु छी महापुरु मे माटे पर म्पट छत्रु छत्रु छत्रु छत्रु छत्रु
पुदपी भने पुद म्पटोपी भय्य छत्रु छत्रु

सहस्राण ननपेदारी—

मा देवना छत्रु छत्रु छत्रु ननपेदारी छत्रु छत्रु छत्रु

कराव्यो ! तेमणे शु भधाते सदाचारी कस्वी लीधेला ! जेमना छोकटा भवे
 छे, तेमना मा-बाप जीवे छे तो खणने ! तेमने तेमना अद्रुभवो, तेमना
 अत करण के स्थितिनी खबर छे खरी ! हु आधी विशेष शु बोलु ! छोकरा
 छो हउ भिन अनुभवो छे तेमने खबर नयी अेम मानीने आपणे चाळीअे,
 पण तेमना मा-बापो-तो पोतानी जातने छारी रीते जाणे छे ने ! समजवा
 छटा जे मा-बापोए आ स्थितिने आवकारी छे तेमा तेमनो इरादो छो ह्ये !
 खुल्लु शु कहू, इशारो बध छे ! आवा सवधमां मानवजात केटली नूचे
 उतरी गई छे आ बिधे काई कहेतु नकारुं छे, तमे प्रजारमां परनाए
 छे, रावना बार वाय्या लगी बहार रहेनारा छे आ देशना महापुरुषोअे
 मानवजातनो उद्धार करवा साधुओ जेवाज कायदा तेमना मोटे कर्या छे इना
 सुममा बडीलोने क्यां जाउ छु अे कइया विना कोइ पण बहार न जतु, आधी
 मयादाअे गृहस्थमां पण सदाचार जीवतो ने जागतो राख्यो हतो, अने
 आजे ! बहारथी मोडा आवता पुत्रने पिता कारण पूछे तो पुत्र पेछ
 नीतिनु एर समळावे छे के “ सोळ वर्षे पुत्र मित्र समान छे ”

प्रेम आत्मानो के शरीरनो ?

बळी आजे छिनेमानो युग छे तमारा अतरमा उतरने तेमां चालता
 चित्रनेज खजोने ! छिनेमामा काम करता माणसो नीतिमान् छे खरा ! तो
 पडी अने जोवाथी शु कल्याण यवानु छे ! आधी तो अतर मलिन बने छे
 आ सदाचार आधी जाय अने आ मर्यादा अकाइ जाय तो जगतनु महा-
 कल्याण यई जाय परिणीत स्त्री-पुरुषे (पतिपत्नीअे) अेवी मयादित रीते
 जीवतु जोईअे के तेमना उपर विषय एवार न यई जाय तमे आत्माना
 प्रेमी छे के शरीरना ! जेओ आदथ प्रेमनी बात करे छ तेओ शरीरना
 स्मरणना के शरीरना प्रेमी होय तो त आदथ प्रेमी खरा ! ने बळी पाऊ
 बड़ेये के “ प्रभुतामा पगला माइथा छे ” आ भधा बंधूफना सरदारोज
 नेगा थया छे ने ! दापय-जीवनमा पण विषयनी वासना न जाये ते रीते

ઠાકે, શેષે ને પરસ્પરના સ્પર્શ પરસ્પર ન હોય, પણ આજે તો પાઠા બટનમા
 ઘોટા રાક્ષીને પરે છે આ તે કાઠ યુગ છે આ કેમ ચાલે ? નાના રૂબ્બાં
 તો મા-બાપને તાલે છે, તેમના માયે ફરૂં જણવદારી છે સરી ? દરેક કહે
 છે કે મારી બુદ્ધિને સુધે તેમ કર તો કાન પકડીને કહેણુ પડે કે આમ ન
 થાય ! આજે જે આ બધુ ટટલ ઠમુ માય છે તે સહાશિક્ષણ આદિથી યદુ છે,
 ને તેમાંથી તમારા શાલકીને રચાવવા જરૂરી છે

સદાચાર ઉપર દાવાનલ—

સાતમા વ્યવનયી રચેલા કેટલા માગ્દશાઢી હયે ? છેવટે રેનચાઢામાથી
 રચેલાય કેટલા હયે ? ઠસાદાર સારા કપડા પહેરી ચાલે તો તમને ઢોકો
 સદાચારી કહેયે ? કે માની હેયે ? તમે એમ માનો છો કે સમાયગનો રાવન
 તમારુ કરતાય સરાય હયે ? રાવન સીતાજીન ડઠાવી લાબ્યો હતો તે કેમ
 પ્રયોગે ડપાઢી લાબ્યો હતો, કઈ રીતે તે જીવ્યો, કેટલુ દુઃખ તે પામ્યો તેનો
 શાઢોમાં મોઢી ચિઠાર આપ્યો છે આજની સામગ્રીને જગતમા એટલો
 પ્રથાચાર ઠમો કયો છે કે, તમને સ્ત્રી પુરુષોના સવધમા વાધો લામતો
 નથી પરસ્પરને મલવામા દોષ ન જોવાય તે સદાચાર ઉપર દાવાનલ
 સઢગાવવા જેવી વાત છે માટે સાતમા વ્યવનયી રચવા રહેન, દીકરી
 કે સઢથી તરફ જેવો સદ્માવ રાતો છે તેમો સદ્માવ જગતની તમાવ સ્ત્રી
 પ્રત્યે રાલતા થઈ જાઓ !

અમળ રાવનનો પણ સહાશિક્ષણ ન અપાવશો !

હમણાં હમણા ઢાઢા માગણો છોઢરીઢોને સ્ટેજ ઉપર નવાવવા માઢી
 છે ને તે નાચ મા-બાપો જોડા જાય છે મને લાગ છે કે હલો
 આરો તમારે નજીક લાવવો છે માગલ નૃત્યકલા હતી પરતુ શિક્ષકો
 પદ્દતમા રાક્ષીને કન્વાને ગિમ્ળ આપતા અને તેનો ડપયોગ સ્ત્રીઓ
 માવ પોત ના પતિ અને મગવાનુ સામેજ કરતી ગમે ત્યા અને ગમે તે

रीते जावने ऊभी न रहेती आजे तो सदाचारीओ—तमे आ दुआँ छे
 त्तारे तमार हैयामा तमने कई नथी वतु ? पोतानी दीकरी हजारो घमे
 नाचे ने मा-बाप ते खुजे ते केबु लागे ? मारे पूछतु छे के कया शुभ हेतुथी
 तमे आ करो छे ? मार तो जे कहबु छे के अनार्य देशना सरकारी अही
 चालवा लाग्या छे पण आ बे देश बन्चेना सरकारोमां धनो ऊडो
 तनावत छे माटे मारी तो तमने सहाह छे के धई गई ते बात गई
 छोकरा जभण रहे तेनी चिंता न करथो पण सहशिक्षण मेळववा न मोक
 लथो जाजना युगमा छोकरी मोटी यह माताने काम लागती नथी,
 मोटो ठाकरो तेना बापने काम लागतो नथी, धनी मादो पडे त्तारे
 धणियाणी तेनी चाकरी करती नथी आ बधी अनार्य देशनी छाया छे,
 ने सहशिक्षणना जा अनिथे छे आर्य देशमा जम्मानु गौरव होय
 अने तेना सस्कारनी उच्चता तमे समजता हो तो तमार मनने
 समजतो अने सुधारतो ! शास्त्रोभे तो लख्यु छे के दीकरी साथे
 पण जेकात न सेववो, कारण के अदर बेठेलो शेतान जागे त्तारे
 सामे कोण ऊभु छे ते भूगई जाय छे परस्पर आगळी पकडीने न
 चालो ! कामनी मर्यादाने तो जरा लुओ ! राम बनवास गया त्तारे राम
 आगळ, सीता पाठळ ने लमण सीथा पाछळ चालता, आ तेमनी आचार
 हतो ! पण तमे तो जेवा सदाचारी छे के तमने शेताननो भय नथी
 सदाचार माटे चौकी जोईअे—

त्रीजा अने चौथा गुण उपर जाय देशनो धनो मदार छे आ गुण
 जायदेगमा धनी स्थलाईधी पाळी शकतो हतो जेनामा खोटी मोटाई छे
 ते सदाचारने नहि पाळी शके शास्त्रो-ज तो जमने—साधु पुरुषाने पण कह्यु
 छे न बदर जा-जो तो बे जणा नहार जा-जो ! अने ज्या अने जा नियमतु
 उल्लंघन कर्तु छे त्या अने मार खाचो छे तो पठी तम तो अमारा करता थधु
 उच्च न रा ने ? पण तमने माथे धनी गमतो नथी ये-या जे-या नियम

माटे रखडती बने छे, तो तमे नधा पाप माटे रखडता बन्या छे शाक लेवा माटे मोकलेखे नोकर पब बे पैसा खाधा विना पाछे न परे अेवी तो का युग्नी बलिहारी छे सरकारी खाताओअे हिसाब माटे वाउचर राख्या छे पण वाउचरमाय कैटला चोर पड्या छे ? सारा माणसोअे पण कहेतु जोईअे के मारे सारा रहेना माटे मारा माये धणा होवो जोईअे, मारा माये लकेदारी होवी जोईअे, सदाचार माटे चोकी जोईअे, धणी जोइये, नहि तो ते सिवाय नहीं जीवाय

महान् गुण पापभीरुता—

श्रीजो गुण छे तप आ देशमा मानव अेटलो पापभीरु हतो अने आयो अेटला पापभीरु होवा जोइअे के तेमनाथी पाप थइ जाय तेवा सौधी ते आधा रहे, ने जो भूलथी पण पाप थई गयु होय तो तेनु प्रायश्चित्त लेवानो तेनो स्वभाव होय पापभीरुता ए जाय देगनो महान् गुण छे आपगने आजे पापनो मय नयी, पण मात्र कोई जोई जाय ने बात करे तेनो भय छे जा देशमा एक काले पापशुद्धि माटे तप चालतो, भूतकाळमा यथेला पाप माटे, वर्तमान काळमा यता दोपो माटे अने छेवटे मरणनो मय ने लागे तेना निवारण माटे लोको तप करता अेटला जन्मे अेटला मरे तो खराज, अेटले मरणनो भय टाळवो होय तो जन्मनी समावना ज टाळवो जोइअे तपे दु ख नयी छता दु ख आवी पडे छे, त्यारे ते भूतकाळना पापाने कारणे छे तेनु तमने लागे छे खर ?

काठनु अपलक्षण—

मानवीने श्हेर, शेरी, घर, यधु छोडवानु छे ने ते छोडपा पछी क्या अबानु छे तेनी तमने खबर छे ? सारु कयु हये तो सारी जग्याअे जशो ने खाइ कयु हये तो खोटी जग्याअे जशो तो पछी मागसने अेम तो यधु जोईअे के मारा भूतकाळना पाप घना छे, ने तेना निवारण माटे

गुण तरीके ध्यात्रो जे वर्णवेडु छे तेनु आचरण कखु जोईभे, आजे जे के स्थाने जे जे माणसो बैठेला छे ते वधा आजे इरादापूर्वक पाप करनाए छे पाप आजे नथी करता मात्र अशक्तो आने लईने एक नुकसान ए मोड यमु छे के सारा माणसोमा सोटा माणसा घना घुसी गया छे अेकठे पैठो जेनी पासे होय ते सारो मनाय छे ते काळनु अपलक्षण छे नहीं तो सायस जेवी जातने हक विनानो एक पैठोय लेवानु मन केम थाय ! कोई व्यक्ता माटे सोपायेला द्रव्यनो दुरुपयोग करवानु मन केम थाय ! कोईजे विश्वास मूक्यो होय तेनो द्रोह करवानु मन केम थाय ! आ वधा पापनु प्रायश्चित्त तप करीने करवानु तमने मन थाय छे ? हवे तो आ देशनी तपभावना नाश पामी छे जेक काळ जेवो हतो के आर्य देशना लोकोनु तप जोईने अनायो म्होमा जागळी नाखी जता, जीवनमा पेट नीकळी जाय तो कशानी गरज रहे खरी ? माटे शानीजोअे खावापीवाने पण पाप कहु छे आ देशमा एवा तपस्वीओ जीवी गया छे के जेओ जीव्या घु के साधु जोधु

बाह्य अने अभ्यतर तप—

जेनामा तपनो गुण जाची जाय तेमनामां खावानो घनो समय आवी जाय छे शानीओजे तो कहु छे के मोटा भागे रोगो पेटथी थाय छे, कारण के माणस पेटमां रोग भरे छे जे दिवसोमां तपनो गुण हतो त्यारे देखनी आ दुर्दशा न हती घना एवा माणसो छे जेमनामां तप गुण तरीके नथी आधु तेमने तप हेरान करे छे वधती इच्छानो निरोध तेनुज नाम तप आपने त्यां के प्रकारना तप छे, एक बाह्य तप अने बीठ अभ्यतर तप आ बनेषा छ छ प्रकार छे

बाह्य तपमा—(१) अनशन तप (२) ऊणोदर तप (३) रसत्याग तप (४) वृत्तिसंधेप तप (५) कायाक्लेश तप (६) सलीनता तप

અમ્યતર તપમા—(૧) પ્રાયશ્ચિત્ત (૨) વિનય (૩) વૈપારખ્ય
(૪) સ્વાપ્નાય (૫) ધ્યાન (૬) કાયોત્સવ

આમ ચાર પ્રકારના તપ છે. તેથી મન, વચન, કાયા પર કાષ્ટ આને
કે જા રીતે મૂતકાલ્પમા સપ્તઠા આવ દશનોમા તન્ના વિધાન હતા
તન્ના પરિણામે હિન્દ્રિયો પચ કાષ્ટમા જાવતી, ધૂને હિન્દ્રિયોની વિકાર પામ-
વત્તી શક્તિ નાશ પામતી

મોક્ષનો અદ્વેષ—

ચાંચુ ઘાએ એમ કહ્યુ છે કે મોક્ષનો અદ્વેષ હોવો જાદએ મોક્ષની ઘાત
ઠોરને કરીએ તો તે પૂઠ ડ “ ત્યા છી છે ? ” “ સિનેમા ડે ? ” “ મોક્ષ
મોક્ષના સાધનો છે ? ” આવા માગસોને મોક્ષનો રાગ નહિ, પણ દ્વેષ હોય
કે અદ્વેષની ભાવનાને ઘાત્રોએ યોગની પૂર્વમૂલિકાનો મોટો ગુણ કમ્પો છે
મોક્ષ પર રાગ મહે ન હોય, પણ દ્વેષ તો નહિ આશ્વો જોઈએ, અને તોજ
માનવી ઉચ્ચ કાટિનો બની જાય, અને યોગમૂલિકાપ્રાપ્તિની વિકટના
પહોંચે

મહાજનોએ મારુ નાક કાપ્યુ છે
શ્રી અર્જુન ભગતનુ નિવેદન

અપ્યુક્ત પ્રવચન ઘાદ ધી અર્જુન ભગતે પાચ મિનીટ વાલ્કનાની માંગળી
કરતાં આચાર્યશ્રીએ તેમને સમય આપ્યો હતો

ધી અર્જુન ભગતે ગાયોની કટલ અટકાવવા અને પોતે જે ઉચ્ચ
કર્યા હતા તેની અને મહાજનોએ તેમને જે વાયવરી વાતને ઉપરાષ્ટ

હતા તેની યાદ આપતા જગાવ્યુ હતુ કે " મહાજને માફ નાક કાપ્યુ છે, અને ગોવધ અટકાવવા માટે હુ પરી ઉપવાષે કતરવાનો છુ "

“ સ્વોટી ધાધલમા અમારો સાથ નથી ”

શ્રી અર્જુન મગતના નિવેદનનો જવાબ આપતાં મહારાજશ્રીએ જગાવ્યુ હતુ કે—મહાજનો જેટલા સમઠ નથી કે આવતી વિપતિને વેઠવા તૈયાર યાય, અને અમે તો ઉપદેશમા માનનારા છીએ ઉપ દેશી યાય એટલુ કરાવતુ એ અમારો ધર્મ છે આવા લોકશાહન મુગમા અમારે કશુ કહેતુ નથી, કારણ કે મુલ્સહિઆને હોઠે ફરૂં દોન છે અને હૈયે ફરૂં હોય છે સૌએ નાનામા નાના જીવને તેમાં ગોમાતાનો પણ સમાવેશ યાય છે સ્વાકલાના ઉત્તમ કાર્યમાં મદદ કરવી જોઈએ, નાકી સ્વોટી ધાધલમાં અમારો સાથ નથી

આચાર્યશ્રીનો જવાબ—

આચાર્યશ્રીએ શ્રી અર્જુન મગતના પ્રવચન ઉપર મુલાલો કરતા જગાવ્યુ હતુ કે આ ધમકાટની યાત છે અમારે તો સર્વ જીવરક્ષ ણતુ પણ છે, અને જગતના નાનામાં નાના જીવ માનને અમારા જેવા માનીએ છીએ આમાં ગાય પણ આવી જાય છે મહાજને ગોવધ કરાવી પ્રજાને નરિ જીવાદવી જોઈએ, અને શ્રી અર્જુન મગતે પોઠે ઉપવાસ કરે ત્યારે સૌએ સર્વ પ્રકારનો સાથ જાવવો જોઈએ જેતુ જગાવ્યુ હતુ જ્યારે આ દેશના લોકો આ દેશમા રાજ્ય કરતા હોય ત્યારે દેશ જેને જીવદયાનો ધર્મ માને છે, તેની માવના પોપવી જોઈએ, પણ રાજકારણ ય મયકર વીજ છે આજતુ રાજકારણ ય સ્વરહાએતુ રાજકારણ છે મારે રાજકારણને સ્પર્શ

-कारण बहुत न हउ, पग ज्यारे हु अहिं बेठो छु ने यात घर छे त्यारे मारे
 अेनु स्वीकरण काबु जोरभे बधा जेक छरखी मानना भरायता नपी,
 महाजनो अेटका सबळ नपी के अेओ आवती रिपछिने देठवा तैयार
 याय' अम उपदेशमा माननारा छीए. उपदेशपी याय तटुं करावतु अे
 बमारो धर्म छे एग प्रभ अे छे के प्रतिबोध करसो कोने ! आवे तो
 लोकशासननो युग छे प्रमुख यदाप्रधान पाठ मोकलये, तो यदाप्रधान
 कैबिनेट पाछे मोकलये, छे बळी कैबिनेट कटये के पार्लियेन्ट पाछे जाओ !
 साटे आवा सत्काय माटे जे कोइ उपवास करस तैयार याय अने भा युगमां
 नूतने देठवा प्रसन्नता मेळनता मरी जाय, ता शालो मागलो उपवास करे
 तैमां कह खोद नपी, जाया लोकशासनना युगमां जमारे कतु कटैतु नपी,
 कारण के मुत्सहिओना हाटे काइ होय छ अने इय कह होय छे हु
 सो अेटतु कहु के सौंभे आवा उत्तम काममा पोतानी मदद करपी जोइने

“ बाकी आवी धाबळनां बमारो छाय नपी ”

- [व्याख्यान ४] -

राम सारा हता, माटे रामराज सारुं हतुं !
रामराज माटे राम पेदा करो !

—००००००००००००००००००—

(प्रेमाभार्गु हॉल, अमदावाद रविवार ता १/१/५१)

मोक्ष अने तेनो मार्ग—

आ आर्यावर्तनी महत्ता घाने लहने छे जे आपणे मानव जीवनमा परमा-
दशनी स्पष्टता करता महापुरुषोना वचनने अनुषारे स्पष्ट करी आप्यु छे
जेमने मन मानवजीवननी किंमत छे तेमने मन परमपदनी साधना दिशाय
बीजो कोई परमादश न होई शके ते रहेलाईपी समजी शक्या तेवी बात
छे, अने अे परमादर्शनी सिद्धी माटे जात्माने परमादर्शनी साथे योजी
आपनारो जे योग छे तेनी साधना करवानु दिल एवा माणसने यथा विना
न रहे, अने एवा माणसोमा योगनी पूर्व भूमिका तरीके आपणे जे शू-
गुणो वणव्या ते तेनामा कां तो स्वभावसिद्ध होय अने का तो ते केळवानी
तेने लगनी होय

मोक्ष प्रत्ये अद्वैतभावनावाळो आशीपरूप छे—

योगनी पूर्वभूमिकामा आपणे जे गुणोनु निरूपण कर्युं, तेमां आर्य
दशनी मानवी, मले ते बीछ काई न करे, परत आमा ओतप्रोत थपेळो
होय तो दुस्मन पण तेनी सामे जागळी चिंधी शके तेनु तेनु वर्तन होय
नदि, वळी मले ते मो ने न समजतो होय उता पण तो तेने मोक्ष प्रत्ये

अद्वेष भावना होय तो ते मानवी जगतने माटे भागीदर्य्य छे, शानीओभे तो कष्टु छे के-जेनामां मोक्षनो अद्वेष नथी तेनामां गुणो पण दोषव्य नथी छे, अने मोक्ष परतो अद्वेष दोषने पण गुणसे उपजावे छे ते मादे वे उदाचारोनु आपने क्यान कर्यु ते स्वार्थो नही पण पर-
 वार्थो आचारमयी उस्त होतु जोइये. स्वाय एातर वडीलोने वदन कर-
 नार तो आजे पण पण मळी आरये, परतु पोतानी पृथग्गता के कर्पने
 पणे वे कोइ बढाव मळ्या होय तेमना प्रये पूयभाव हेयामां बेडो होय
 तो ते नि स्वार्थ गुण छे

ससार असार छे—

मोक्षनी बात सामळता घगाने पाय छे के-त्यां शु हाय छे ! जेम भूष्याने
 सामानु, तरस्याने पाणी अने भागभूष्याने मोक्ष-शोल याद आव, तेम आ
 भोगमां मटकी स्तानाराओने मोक्षनी बात आवता तेमा पण भोग सामधी
 जोईती होय छे आधी मनोवृत्तिमाळाओने शानीओभे मोक्षना द्वेषी तरीके
 बर्णव्या छे जेमने मोक्षनी बात गमे छे, ए बात जेमना हेये उतरी छे, तेमने
 देव भोगमागना त्यापक होय तेवा, गुरु दर्शक होय तेवा अने धम पण
 मोक्ष नवीक लई जमार होय तेतो जोईये छे रामायणना बधा पाथी आय
 देव, गुरु अने धर्मना उतावक हता हवे प्रभ ए छे के-आ माटे आय
 देवमा महापुरुषोभे मोक्षने आटतु बहु प्राधाय आप्यु छे ! जे माटे शानी-
 ओभे कष्टु छे के-सगार जे सार विनानी चीज छे, कारण के तेमा जोयने
 बेसतु होय तो पण तेने माटे स्थान ज नथी आनु द्रष्टात आपणे पोते ज
 छीये तमे विचार करो के-आ सृष्टिमा आव्ये आपणने केटला क्यों धया !
 ने इत केटला बर्षा रहेगना छीअ ! जो तमने खरेखर स्वामी हाव के पाठा
 बरानु ज छे, तो तमारी तैयारी पाछा जवा माटेनी होय के आगळ जवा
 माटेनी ! जीव मात्रने सदा जीवता रहेवानी इच्छा छे मर्यानी कोईनी
 इच्छा नथी त्वारे आ सगार एरो छे के जे कोइने सदा जीवता

ज्यां जीवमानने सदा चीनवानी न इच्छा छे त कदी पण फळीभूत
शके तेम नथी तेमने माटे आ सघार सारभूत के अघारभूत ?

सारभूत वस्तु मोक्ष छे—

वळी आपणे तो जेट्या बघा स्वार्थी धन्या छीजे के बीजा जीवो
आपणी माफरु सदा जीवया इच्छता होय ते मानवा पण आपणु निरुर
तैयार नथी आपणा देशमा ' आत्मवत् सर्वभूतेषु ' नो जे आदर्श छे
शु मिथ्या छे ? नाना जीव करता तो बहु बळयान् छो माटे तमो तेम
नाश परो ? सहन करवा माटे धम निर्बळनो के बळवाननो होय ? बळ
वाननी शक्तिनो हेतु निरबळना रक्षणनो होय के भक्षणनो ? मारी मूळ वा
जे छे के—जीवमात्र सदा जीववानी इच्छावाळो छे पण तेनी इच्छा कद
पूरी थई नथी, थती नथी अने कदापि थवानी पण नथी माटे सघा
जघार छे जो सघार अघार छे तो त जगतमा बीच सारभूत गु होय
मानवी माटे मोक्ष ए सारभूत वस्तु छे, तो अघारमाथी छूटीने सीने सारभूत
स्पष्टे पहोंचवानु छे ते बात नथी छे "सा विद्या या विमुक्तये" मां मुक्ति
शी चीज छे ? जाजे शाळा, कोलेजमां जे शिक्षण अपाई रह्यु छे, ते
मुक्ति माटेनु छे ? ए विमुक्तये शब्दनो सार शो छे ? हु जा शब्दनो
अर्थ मुक्ति जेटले आत्मानी मुक्ति—मोक्ष कह छु, मारे सीने मोक्षा
अभिलाषी बनाववाना छे

जेनी साधनार्थी मांग्यु मळे ते देव नथी—

जेक वार आपणन मोक्षनी अभिलाषा थई जाय पछी आपणने अमुक
अपाये ते देव, आपणा माटे अमुक करे ते गुरु, अने आपणी इच्छानुसार
बोधे ते धर्म एषु कशु नहि रहे एवा माटे तो एवा देवनी श्रवना होय
के जेना स्वल्प मात्रने जोवाथी तेना आत्मानी उन्नति थाय आपणे तो
आ सघारमां परनारा प्राणी छीजे मानवीनी स्थिति एवी छे के "मिळव्यु

પણ, મોગબ્યુ ધોહુ ને એમને એમ હાલ્યા ” માટે આ સંસારમા દુ પનકે
 કઈ કિંમત નથી, પણ સદાચારની ધર્મી મોટી કિંમત છે વર્તમાન કાલની
 ધર્મી વાતો એકી ઠે કે તેથી માગસને સનેપાત થાય ધર્મને કઠિન કરી
 કરીને આપને લોકોને ધર્મથી વિમુક્ત કરતા ન જોઈએ આપને એક માત્ર
 ભગવતી સાહચી મલતી હોય અને બીજી માત્ર ધર્મ મલતી હોય તો,
 સાહચી ને લાત મારવાની તાકાત આપણામા હોવી જોઈને સાહચી માટેની
 વૃત્તિને બોધનારો દેવ કે ગુરુ જાપને ન જોઈએ, અને આવી વસ્તુ સાથે
 આપને અનુકૂળ બનાવે તેવો ધર્મ પણ ન જોઈએ શાસ્ત્રે વહુ ઠે કે—જેની
 ધર્મનાથી માયુ મલે તે દેવ નથી મનમા રૂચ્છા ઇતીને દેશી ભક્તિ
 રીએ તો તે ભક્તિ જ ન કરેવાય

મહાદુ, સુખ સાધન રાગ—

એ મુગ શેમા છે તે જોઈએ રાગથી મુગ મલે લઈ ! દરેક નીવ મુગી
 છે સરો ! તો પડી જો રાગમા મુગ આપવાની શક્તિ હોય તો જગતનો જીવ
 કેમ મુગી નથી ! રાગ એ તો મહાદુ સુખ સાધન છે આપને આપણા દેવાને
 એ બનાવડુ જોઈએ કે જે સ્ત્રીજ આપને મુક્તિ બનાવે તેનીજ વાચના થાય
 રોગ મુક્તિ સાધન નથી, માટે દુનિયા દુ સી છે કોઈનું પણ કાઈ લેવાની
 રૂચ્છા, કે તે પ્રત્યેનો સ્વાર્થ તેનું નામ રાગ જગતમા મનુષ્યમા જેટલા બ્રોહ્મ
 રાગાદિ હોય તેટલો તે બ્રોહ્મ પાપનો ભાગીદાર, અને જેટલા વડુ રાગાદિ
 હોય તેટલો તે વધુ પાપનો ભાગીદાર થાય, આપને મુદેવ, કુલ વન
 મુધર્મને જેટલા માટે શોધવા છે કે—સંસારની આ સ્ત્રી મુક્તિ
 આપને જગતને મોખના માર્ગે જઈ શકીને જમ્યા ઠીને મટે કોઈનું ન
 છે, અને જીવમા માટે કેટલાક સાધનો જમ્બી મનાવવાનાં છે, જે ને
 જીવમા જાધાર પૂરતાં હોવા જોઈએ રાક્ષી લા આ સ્ત્રી મુક્તિ
 આપને કલ્પો સુખો તેમા ધર્મની છે

જન્મમરણનો રોગ—

તમે ક્યા રોગી છો, એ રોગ શો છે? એ રોગ છે જન્મમરણનો. મરવાનો આ રોગમાયી તમારે ડગવાનું છે મુલતુલને અનુભવનારી. જહ એવા શરીરમાં નહીં, પરંતુ આત્મામાં હોય છે જે આત્મા પરમવદને છે તેને મરવાનું કે જન્મવાનું નથી હોતું, પણ અદરના કપનમાં આત્મા ય્યાં ત્યાં મટકી રહ્યો છે, તે જન્મે છે, મરે છે, ને મુલતુલનું કરે છે તે પાપના યોગે દુ રી યાય છે શરીરમાં મુલતુલ હવા વેશ શક્તિ નથી પણ આત્મામાં એ શક્તિ છે, અને તેથી જન્મમરણના રોગમાં આત્માને મુક્ત કરવાનો છે રામરાજ્યની ઘાતો કરનારાઓએ ઙાની જોઈએ કે રામ સારા હતા માટે રામરાજ્ય સારુ હતું તમે શાપ હો તો બધુ સારુ યશે તમારે કોને લાવવો છે? રામને કે રામરાજ્યને અને આ રામ તો તમારામાજ બેઠા છે, તેને વેદા કરો! કર્મના કપન યોગે આપણે જન્મમરણના ફેરામાં ફર્યા કરીએ છીએ, અને જીવન દરમ્યાન અનેક ઉપાધિન બેઠિએ છીએ હવે આપણે જન્મતુ પણ નથી અને મરતુ પણ નથી એવાનું માટે મોક્ષ છે તેને માટે મુદેવ એ મોક્ષમાર્ગના સ્થાપક છે, મુગુરુ એ મોક્ષમાર્ગના પ્રચારક છે, અને પુષ્કર્મ એ મોક્ષમાર્ગની નિકટ હઈ જનારો માર્ગ છે યોગની પ્રથમ ભૂમિકા ઉપર સાધુઓ હોય છે, અને બીજી તથા ત્રીજી ભૂમિકાને ગ્રહસ્થો હોય છે પ્રશ્નોથી કટાટશો નહિ—

સમામાં પૂછાતા પ્રશ્નોથી કટાટશો નહિ વૃદ્ધાવૃદ્ધા મતલબોના થોતા જનોમાયી હુદા હુદા પ્રનો ઉમા યાય તે સ્વાભાવિક છે, પરંતુ તને હૃદ યાતિથી અને સહાનુભૂતિપૂર્વક સામલ્લવા જોઈએ, અને ધિસ્તવદ વર્તન સમાને રાલતુ જોઈએ.

—[વ્યાખ્યાન ૫]—

સસારના સમગ્ર દુઃખનું કારણ એકમાત્ર

— રાગ છે —

દવતત્ત્વ, ધર્મતત્ત્વને શુદ્ધસ્વરૂપે વતાવનાર ગુરુતત્ત્વ છે.

(પ્રેમાર્થે હૌંઠ, અમદાવાદ રવિવાર તા ૧૬/૧/૫૧)

પરમ આદર્શ મોક્ષ—

અનવ હિતકારી મહાપુરુષોએ જગતના જીવોના કલ્યાણ કાજે જે વાતો પરમાવી છે, તેમા સૌથી પ્રથમ વાત એ છે કે, આ સસારમા મનુષ્ય જન્મની પ્રાપ્તિ થવી દુર્લભ છે એ માનવ જીવનની પ્રાપ્તિ પછી માનવ જીવનના પરમ આદર્શને સમજાવનારી સામગ્રી સહુ જીવને મળતી નથી, પણ જેને મળે છે તે જીવને પરમ આદર્શ મોક્ષ જ હોઈ શકે એ સમજાવતું કઠિન છે જેને એ મોક્ષની વાત સમજાય છે એને પરમ આદર્શને સાધી આપે એવો જે યોગ અને એ માર્ગે ચાલતું એ દુષ્કર છે, એટલે આ જીવન દ્વારા પરમ આદર્શને યોગી આપે તે યોગને પામવાની લાયકાતવાળા ગુણોને પૂર્વ ભૂમિકા ધરી છે આ ગુણો જેનામા સ્વમાવસિદ્ધ હોય તે પરમ ભામ્ય શાહી છે, પણ જેને એ સ્વમાવસિદ્ધ ન હોય તે આ ગુણો સામઠી એને મેલ ચવાની ઇચ્છા અને પ્રયત્ન કરે છે, અને મેલવે છે એ આત્મસ્વસ્મનો શોધક બને છે આ સ્વસ્વ શુ હોઈ શકે તે જાણવાની રીતેજારી જાગે છે અને આ સસાર એવા જીવોને અસાર લાગે છે જે વધનમા એ પડ્યો છે તેના પ્રતાપે એને સસારમાથી છૂટવાનો કોઈ ઉપાય નહતો નથી જે કાહ્યા માણસોને આ ગુણોનો અભ્યાસ છે, તે વઢાલીની આજ્ઞા, સદાચાર, નાના પ્રકારના તપનું સેવન અને મોક્ષના ચંદાનારો છે, તેને સસારની અસારતા

બધી પઢતી નથી" આ સંસારમાં તે કેમ, કેવી રીતે અને ક્યાથી આવ્યો તે જાણતો નથી આપણો જન્મ સમય પણ મા-બાપના ફરેવાથી જાણીએ છીએ, જન્મ્યા પછી કેમ સુખ્યાં એનો સ્વભાવ નથી સમજી શક્યા પછી જો સંસાર ચલાવ્યો છે એમાં ઘણું મેલભ્યા પછી ઘર, પેટી અને મુસળી સામગ્રી જે સર્જી છે તે તું જવાની ઇચ્છાથી સર્જી છે? આ મધુ પરોપકાર માટે મૂકીને જવાના છો એવી ઇચ્છા છે? જે મેલભ્યા જિંદગીભર મહેનત કરી, તે જિંદગી મળે એ ઇચ્છા ઊભા જતું પડે ક્યા જવાનું છે તેની સ્વભાવ નહિ એનો સ્થિતિ જીવને સ્વતંત્ર કે નહિ? સારા આત્માને એ સ્વતંત્ર અને પરિણામ સંસારની અસારતા સમજાઈ જાય

સંસારની અસારતા—

તમને સંસારની અસારતા સમજાઈ છે સરી? સમજાતી હોય તો એનાથી છૂટવાની ઇચ્છા છે? ઇચ્છા હોય તો એનાથી છૂટાય એવી શોધ કરી છે? જો જાણ રીતે જન્મનું મરણ એમ ચાલ્યા કરવાનું હોય તો તે અજ્ઞાન જીવને શોભે, શાનીને નહિ. આમાથી છૂટવા દેવાધિદેવ, સદ્ગુણ, અને સદ્ધર્મની જરૂર છે

એવા દેવની જરૂર છે—

આપણે દેવત્વમાં માનીએ છીએ ને? હું જગતમાં પ્રીત કરતા દેવોની વાત કરતો નથી હાથ જોડવે સુખી થનારા દેવોની પણ જાણ નથી, આપણી ભક્તિથી સોપાય એવા દેવોની પણ જાણ નથી, પણ જે દેવો રાગદ્વેષથી પર છે, સંપૂર્ણ જ્ઞાનના સ્વામી છે, જગતમાં મોક્ષ માર્ગ મૂકી મુક્તિપદે ગયેલા છે, કદી અહીં પાછા આવવાના નથી અને સદાકાઠ પોતાના સ્વરૂપમાં લીન છે એવા દેવાધિદેવની વાત છે

‘આપણા દેહનું મરણ થાય’કે ‘માગ માગ જે માગે તે આપુ’ એવા ને એ દેવ નોદે, કે આત્માના તોપ માટે દેવ જોઈએ? મોખ માટે દેવ

जोईभे तो मोक्ष ~~काम~~ राते बतान्यो— होव तवा दिवने शोधने—
 ए देव आगळी चौंधीने बतवाय जेवा नधी, पण अेनु स्वल्प नतावी
 शक्य

दु खनु मूळ राग—

दु ख आपनारो राग छे कदाच तमने लागतु इतो के मुखनु
 साधन राग छे, पण अेम नधी राग होय त्या द्वेष आवे अने ए वे बेठा
 हाय त्या अज्ञान, क्रोध, लोभ विगरे कपायो आब्या विना न रहे राग
 दु खदायक लागे वीतराग देव मळ्ये, राग मुखदायक लागे देव मळ्ये
 राग खराव छे अेम त्या सुधी न लागे त्या सुधी अेने सात्विक
 नहि बनावी शक्य पण रागने सात्विक बनारी शु रागी मूकवो
 छे? गु रागना रोगधी बधवा के जीववा अेने सात्विक करवो
 छे? आपणे नैना तरफ ममता रान्धीअे अजे, वीतराग भावना पर
 के रागी भावना पर? आपणे एवी वलुधी राग करीअे हीअे के सारो
 माणस आगणे न चढवा दे जे रागे मानवाने हेमान बनाब्यो छे जगत्
 आज्जे जे धाधलमा पडनु छे ते ए रागनु परिणाम छे, रागमाधी लोभ,
 मोह, मद, ईसा, असत्य, चोरी, बदमाशी, लूटारुशुक्ति ज मे छे अवा
 अेग नाटको नम्म छे के कोई जोइ न जाय तोज आबरू रहे ए रागने
 योगे बेटो बापनो, 'मा'नो अने वडीलनो न रहे, मित्रनो साथी न रहे, अने
 सगी स्त्रीनाय न रहे जा अटजा माटे कहु छु के बतमान काळमा तमाच
 वतु प्रियरात्र स्त्री छे ज्या सुधी राग ए भयकर शनु छे अेम न लागे,
 अने ए रागधी बचायरा देव अने गुह न मळे त्या सुधी ते वीतराग ज्ञान
 अेरी भावना न जागे, अने ए भावना न जागे त्या सुधी उधी वाता हेयाना
 मानसनी छे जो जा रात समजाय तो रामायणा पात्रो मीठा लागे, हु
 अदि कथा करतो नधी पण तनारा जीवनना परिवर्तन माटे प्रयास कहु
 छु मात्र लोकरजनु माटे कथानी शान्न मनाइ करी छे शास्त्रो बनाने छे

કે સાત્વિક રાગ વિના યોગની પહેલી ભૂમિકા ન આવે સાત્વિક રાગને દુ
 મોક્ષમાર્ગે હઈ જવાનો હુ એવા રાગનો નિવેદ છે જે આત્માને વધનસ્થ છે
 જેને આત્માને શરીરમા પૂર્યો છે તેને ઘૂમ શરીર કહીને છીને તેના સર્વ
 નહાર રાગનો વિરોધ કરીને છીએ જાવા રાગથી ન રીશતો હોવ એવા
 ભાગ્યશાળી કોક દશે વ્યા સુધી સસારમા રાગ સરાવ છે એમ ન છામે,
 જે રાગે ઘણાને મયકર સ્થિતિમા મૂક્યા છે અને એ છૂટ્યા વિના સસારમા
 સાત્તુ મુગ્ય શક્ય નથી એમ ન છામે ત્યા મુધી વીતરાગની ભાવના ન જામે
 જેટલે જા ભાવના જગાડ્યા વીતરાગ દેવ જોઈએ આ છે દેવાધિદેવ, જેને
 રાગદ્વેષ પીટતા નથી રાગદ્વેષ જતા સર્વર્ણ જ્ઞાન પેદા થાય છે પરિણામે
 ક્રોધ લોભાદિ દુર્ગુણો આવતા નથી આવા માર્ગની સ્થાપના કરનારા
 દેવાધિદેવની કોટિમા મૂકાય છે વધા રાગ જાપણામાથી કાઢી એ દેવાધિ
 દેવમા સ્થાપિએ તો રાગરોગ નાશ પામે આવા દેવ જોઈને ને ? તમે શુ
 મળ્યા અન નાહ્યોને શુ મળાવો છો ? માનવ જાવનમા આવેલા જાત્મા
 દેવાધિદેવ અને સર્ગુદને જોલ્લે જેવજ મળાવો છા ને ? એશુ શિષ્યન ન
 જાવતા હો તો રામાયણના વાત્રો કઈ રીતે સમજાશે ? રામ એ છે જેના
 પિતાને જોરમાન માને વચન આપ્યુ અને રામે એ જાનદપૂર્વક સ્વીકાર્યું ?
 તમે પણ રામ ડો ને ? આ વધા વાત્રો દેવાધિદેવના ઉપાસક હતા, યોગની
 પહેલી ભૂમિકા પર જીવતા જાવો હતા જેમને સમજાવવા આવો સર્ગુદની
 સ મુલ્ય થઈને, રાગની માત્રે રહેવા ડના તેની એકે સલાહ ન માનીને
 હ્રદાયમૂલક વિરાગથી જાપિને તોજ એવાત્રો સમજી શકાશે રાગ પર વિજય
 નેલ્યાય તો વધા દોષો જાય, રાગના યોગે સગા વાપને મૂરનારા આ સમામા
 હો સરા કે નહિ ? રાગદ્વેષ પર અધિકાર મેઠરી જીવે એ વિરાગા, વળ
 એ તો વીતરાગ કરી શકે જે ઠાપ પામે એ વીતરાગ નહિ અને મસ્તિથી
 તોપ પામે તને દેવાધિદેવ અને નથી શહેતા દેવાધિદેવ તો કહી ગયા છે
 કે-એ છે તે મૂરો ! અને જે મૂકનાનુ કહી ગયા એ આવે તો એ દેવાધિદેવ
 નહિ આવમે મોખ માર્ગે જાગલ્લી ચીંધનારા સર્ગુદ અને સર્ધર્મની

समुल यईए तो जग जीती जईए जे देव, गुरु, धर्मपर राग करे छे, तेमनु घर सारु नहि चाले अबो भय छे नै ? पण रागी जेवु घर चलावे अथी सारु पर विरागी चलावी शके छे आर्यावर्त तो अनासक्त योगीओनी भूमि छे आ देशमा जन्मेल जिवोनी महत्ता ए छे के गमे तैवु साम्राज्य जेनी आगळ जावे तोय वहे के इच्छा नथी, अने ए साम्राज्य सजोगोवशात् हाथमा आवे तो एवु चलावी बतावे के जगत् तासुव थाय, राम वीतरागना सेवक हता अेटले राज्य सारु चलाव्यु वीतरागा अेटले ससारना, पदामना के मायाना विरारगा

सुखी क्या सुधी ?

तमे तमारी जातने अनुकूलता मळे त्या सुधी सुधी मानो ओ, अने अथी उलट्ट वने ता दु खी मानो छो नै ? आ स्थिति वाढवानी छे अने अथी रहित वनेला महावीरने जमे देव मान्या छ केम के ए अरिहत हता ए अरिहत न होय तो अमे कहीजे के ए महावीर बीजा जेनामा भक्त उपर तुष्ट यानो पण राग नहि अेवा ए देव भक्तथी तुष्टमान यनारा पण देव छे पण तेओ पुण्य उपर तुष्टमान थाय छे आरिषो स्वच्छ हरो तो अेमा होय तैवु देवाय डापो होय तो य ए बतावे, जेज रीते वीत राग देव छे, ए हीराना हार चढाव्याथी तुष्टमान न थाय पण मने मळेल हार राख्या ए भूह कर्तु जेम थाय अने जेनो सङ्गुपत्रोग जमने चलाववा माटे थाय ए भावनाथी के ए हीरा भूलाइ जाय, पण जेक चढावी चार हार मागवा जेनो जर्घ काई नथी जो प्रभुने खुश करवा भक्ति करो तो ते निष्काम भक्ति न होय मा बाप तक्षने राजी करवाना छे माटे तेम करे, पण राजी के नाराजी न थाय ए मात्र जेक वीतराग छे माटे जग तना अने तमारामाना अेके दोष जेमनामा न होय ते देव, अेटले दमने हु दु खीओ छु जेम कदेशो नहि-मारा पावे हु दु खी छु जेम कदेशो होय तां कहेओ जेन आरिषो माटे अने ए डाप वाढवानी

केळवषा माटे छे, त्रेज प्रमाणे वीतराग देवनी जहर छे अमनु स्वरूप अेतु छे के तेमां आपणा दोषो देव्याय छे तमे वीतरागनी प्रार्थना करो छो केम के तेमनामा जातने जोई शको छो ज्या मुधी सधारमां लाम, हिंसा, अनाचार वगरे छे त्या मुधी वीतरागनो कोईने खप पढतो नथी रागादि जशे तो ज वीतरागता जावशे दुनियांना पदार्थां उपरनो राग इच्छा पैदा करे, इच्छा पूरी न थता दु र य थाय, बधानी इच्छा काह पळे नहि, अने ते चीज आपणी न होय, ते माटे इच्छा अने महेनत कर्वां छता न मळे मळे तोय सुप्त आपे नहि, साचया छता रहे नहि, जेने मूकाने जमानु होय ए चीज गु कामनी ! वीतरागे राग खराब कस्यो छे अने तेथान अमे पण राग खराब छे जेम कहीजे, छीजे जेने पाळे वीतराग नहि तने वीतरागना सेवकोनी कथा पण केम गमे ? जेने दुनियांना भोग गमे आज्जे जगत् राचा थना करता वपु रोई रह्यु छे जगत् कोई दिवस मुखी हतु नहि, अने होवानु नथी जगतमा तेज मुखी हता जे विरागी हता वीतरागना उपासक हता

ए रागमां रमतु सारु नथी—

आजे टुकडा रोटलाथी रीक्षे नहि रुपाळी रंगीली मळी जाय तो मोज करनारी जात पोतान मुरी माने छे, पण पुण्य होय तो स्त्री, सपत्ति के बगळो मळ्या होय एमा राजी खु यमानु ? ए रागमा रमतु के रीक्षु सारु नथी, पण रागने मुखतु नारण माननारा आ जगतमा बंधोश घगा छे वीतरागे कहतु छे के राग जेथो भयकर काह शत्रु नथी रागद्वप भेगा थता काम, क्रोध, लोभ, असत्य, चोरी जभे छे, हिंसा ज मे छे, जा वधा दोषो देवमा न होय देवता दर्शनवी राजी यमानु, देवता रात्री करवाना नहि सदगुधनी जहर जात्मानो तयास माटे छे, शरीरनी गदि देव मो न मार्ग स्थापी भोक्षे यथा इन गुट ए ज्ञानाधदेवतो सदे गो कहे छे भयानक जहा रमां ज्ञानाने दापक धरे छे

गुरुत्व—

चितरागे हवे गुस्तत्व जेनु निम्प्यु छे के बेधी योगनी पहली भूमिका पर भावबु पटे बन्म-मरणनी इच्छा न होय अने बेवो उपदेश आपनारा गमे शास्त्र कहे छे के देवतत्व, धमतत्त्वे गुद स्वल्पे कतागनार अने मलीन न यवा देनार एतु गुरुत्व छे गुस्तत्व खासीभयु बने तो देवतत्व अने धर्मतत्वमा गरबइ पाळे, अगळे गुस्तत्व निमेंळ जोईअे सावा गुरु ए के सकारना जेनु कोई नहि, ए कोईना नहि माने तो बंधाना ए चोळे तो धमतत्व बोले एतु गुरुत्व चोख्यु राखना चितराग साधुधर्म सबाधो छे, पण ए सबाधेलो साधुधर्म नाचरनारा आछा मळे छे नेम देवता रागादि दोष न जोईअे तेम गुरु ए रागादि उपर चाकी रागनारा बनवा जोईअे, गुस्तु लभ्य ए के ते महाप्रतधारी होय, ते पात्र महापाप स्वाग करे, करारे महाप्रतने प्राणात न तने अेवा धीर जोईअे अेना पालन माटे ए भिक्षायी चलाव, ए माटे भि गने माधुसूरी कही छे, गोचरी कही छे, साधुने माटेज कोई वस्तु बनी हाय तो ते तन न खपे, गाय चर त्या घास करी ऊगे गदो चरे त्या साक यई जाय लोक जमे जेमा ए साधु जीवी अके साधु भिक्षा लेवा ने मानथा जाय छे एक सयमपुष्टी अने पीड तपोपुष्टी सरी साधुता ए कहेवाय के जे जगत् मात्रना नीव पर प्रेम केळव पदजीवनिकायना हिंसात्यागनी प्रतिष्ठा करे, जीव मात्रने हानि न पहोंचे अेम बते साधुने बीजो गुण " सामाधिकस्थ " जेठले शत्रु-मित्र समान जेवी प्रवृत्ति आत्माना गुणोने गीलनवा माटे होय ए ममत्व ने भावा मूकाय ए रीते जीरे ए छे गुस्तत्व, चितराग सिवाय देव नहि, महाप्रतधारी शिवाय गुरु नहि, मोक्षनो उपदेश जाने ते शिवाय धर्म नहि पैसां ट्टी शकतो नथी माटे दान धर्मनो उपदेश कसो छे, ज्या दान होय त्या कोई दीन हाथ नहि जे शीलधर्मबाळा होय, सयमसेवी तपस्वी बने, अने चितराग दशा पामवानी इच्छावाळा होय, आ थ्येवाळा रामाधरना

पानेने समजी शके, अना पात्रा देव, धर्म ने, गुस्तत्वने समर्पित हता. वागनी पहेली भूमिका पर आवी शके नहि, पण श्रीजी भूमिकावाळा बधा बीजी भूमिका पर जीववानी इच्छा राखे ते जेजु उन्नत जीवन जीवे छे ते रामायणा पात्रो परधी समजावे आ देश तो मोक्ष साधनानो छे अहि जमलाने मोक्ष साधना शिवाय बीजी साधना गमे नहि अशु मानस होउ जोइअे देव, गुरु, धर्मतत्व समजनु होय ते श्रीजी भूमिकामाथी बीजी भूमिकामा जावे पण तेमनी नवर तो पहेली भूमिका पर ज होय

— [व्याख्यान ६] —

साचा गुरुओज आत्मानु ज्ञान आपी शके
प्राचीन समयमा गभमां षालकोने सस्कार सींचाता हता

(प्रेमाभार्ड हॉल, अमदावाद रविवार ता २३/१/५१)

आत्मानो राध—

अनत उपनारी महापुरुषोजे मानवज म छारामा छारी रीते जीवाय के मानव जीवन पावेल्या जात्मानु ते साध्य छे वने सिद्ध करे जेजु जे कस्यु तेनी वातो कइवाइ गइ छे रामायणमा जा जात्माना सवधनी वात कइ रीते ठासी ठासीने भरी छे जेना विचार दशरथ राजाथी माडीने जे ज महत्त्वना पात्रो जावे छे तेने लइन करवो छे, अने अटळा माटे आ बधा विचारो गोठवी लीधा के आत्मानी मुस्त मानव जीवनमा छधी घटाय छे ए माटे मानव जीवनमा परम आदय तरीके आत्मानः

मोक्षने—परमपदने निश्चित क्यों अने आत्माने मोक्ष साथे योजी आपे जेवी योगनी पहेली, बीनी अने त्रीजा भूमिका वणरी योगनी लायकात आपनारी पूर्व भूमिकानो विचार करी जे आत्मा योगनी पूर्व भूमिका तरीके जावे छे ते आत्मा स्वस्मनो शोधक बने छे आ रीते ज मरु, जीवतु, मरुतु अना करता आत्मानी सदा स्थायी स्थिति होनी जोईजे अबु पुरेपुरु हैये जगे अने आत्मानु स्थान सभार नहि पण मोक्ष छे ए बात जेने रुचे छे तेने माक्षमागना स्थापक सुदेव जेना प्रचारक सुगुरु अने मोक्ष ए शी चीन छे ते जाग्रतानी इच्छा जोगे दधरय राजायी माडी रामायगना बधा पाओ योगना राजा भूमिका पर छे योगनी पहेली भूमिका परना मानयो जगतने जाशीबादरूम होय छे अने सुगुरु सुधम अने सुदेवमा निश्चित बनेछा मानयो जगत माटे जाशी वादरूम रहै जेमा काइ नगाइ छे ?

शब्दव्यभिचार—

आने जगतमा केवी बातो चाले छे ते बधाना मगजमा छे, अटले मारी याता तेमा पेतती नथी सेवा गु, ए कोने कहेबाय, सग कोनी याय ए पण समजवानु छे आजि शब्दव्यभिचार घणो चाले छे केरो शब्द कथा योचयो जेनी समज नथी हु मातापितानो सेवक छु अन्त कहो तो ठीक पण हु धमपलीनो सेवक छु जेम रहीजे तो ए शब्द अस्थाने बपरयो कहबाय मानव जाग्रत माटे महापुछ्योने जे बात महारनी लाग्ना छे, जेना परोपकार बुद्धिया शास्त्रो रच्या छे आजि जगत टु ग्या छे जे भुद्र जतुओ जीने छ, मरे उ ए जा जापणी दृष्टि समझ आने तो ते आगळ मानर सख्या नभावी छे महापुछ्यो ने लासोरकारी बातो ते कदाच हैये न रुचे तोय तेने हैये स्थिर करवाना प्रयासो करवा जोइए मानव गमे त स्थितिमा होय पण साइ नीरन जीरवा कथु ध्येये होतु जोईजे ते तेगे विचारवु घने मोक्षनु जे छे सभारना कोइ पण

पदार्थनो अर्थी नहि जेवा पदार्थनी जरूर पडे तो अेमा ते पामरता जेमे कदाच ए पदार्थ मेळववो पड तो, ए माटे अेने लागे के हजी शास्तनी विवास थयो नथी तेथी जा पराधीनता छे, अने आतु जेने लागे ते मानव टु खमा निमित्त थाय ? ए तो बीजाना सुरमा निमित्त थया बिना न रह मोक्ष परनी दृष्टि दसेडो तो मानवतु फतु ध्येय रहे छे ? शु बधामा उपकारवाद्धि छे खरी ? जे पेदा त्यारे ज थाय ज्यारे पोतानी जावने भूले चात त्यारे भूलाय ज्यारे अेम लागे के आत्माने काइ जोईतु नथी जे जोईअे छे ते शरीरने जोईअे छे, आ आत्मा रीरमा बेटो छे, माटे भिगारी छे बधा शरीरधारी जीवो शरीर दिनाना थाय तो ज सार्ची रीते मुट्टी थाय शरीर छूटी जाय अटले शरीर दिनाना थई जईअे छीजे खरा ? मरवा पडीतु त्यारे जगतनी कोइ चाच अछर नहि करी शनेने ? तमने प्रेमभाव के ममत्व जगतना जीवो प्रत्ये छे ने ? जगतना सौ जीवो प्रत्ये प्रेम छे जेम बोली शकवानी स्थितिमा तमे आ खरा ? तमने शेना पर प्रेम छे ? तु तशात्र जागे ?

सेवाना वात—

जापणे सेवानी वात लोवो कहे छे अेम नथी करी, पण अनत शानी-ओजे करी छे ए रीते करवी छे, अने रामायणना पात्रो ए राते जीव्या छे, माटे आपणे अर्दि तेमने लीघा छे त्यागी-ओनी वातो तो बीजी पणी छे पण ए भारे पडे अेरी छे मुदेव-सुगुरु अने मुधमना सेरक बनी चूकेला आ तमारा करता पण वधु सुरी अेरा जीवा मोक्षना जादशने आप साने रागी कई रीते जीवा अने तमनामा केवो मैत्रीभाव-सगासवधी साये ववो सवध, केवो भाव हतो तेव्हा पानो तमारी समक्ष रामायणमाथी मूख्या छे मोक्ष सिवाय बीजो जेना जेके आदर्श नथी जेने मानवीना आदर्श तरीके स्वाकारी शक्या, कोई पण पदार्थनी इच्छा दु ए पेदा करे छे अने ए दु ए पेदा न थाय ए माटे मोक्ष ज अेक आदर्श छे आ

आदश हैये स्फाय अने कोई चीजनी इच्छा थाय त्वारे हैयेपी अवाच आवे के ए इच्छा व्याप्ती नयी मोक्ष सिवाय बीजी चीज नथी आवी आरमाने सहाइ आपनाए नरा भोगनी पूरं भूमिका पामेला जीव छे ए भूमिका खेळववा तरफइता जावने सत्तारनी असत्ता समनाय छे ए असत्ता समजाया विना सदाचार न आवे जे कोई दु ख अनुभवता होय तो ते रूप, रस, गंध, स्पर्श अने शब्द जे पचनेपने कारण छ आ पाचे उपरनो रग जेने न ऊढी जाय, आ उपरनो प्रेम जन ऊनी नाय तमन इच्छा मात्र वापर्य लागे, अने जेम थाय ता वाप करवा जेवु न रहे मानव मात्र वाप छाडे तो जगतनी अशान्ति जाय रूप, रस गंध, स्पर्श अने शब्दनी इच्छान मोक्षना आदशवाळो पाप माने छे परिणामे मोक्षना स्थापक देव, मोक्षना प्रचारक गुरु अने ए मार्ग लइ जनार धर्मन व सुदर, सुगुरु अने सुधर्म माने छे जे ऊना पांचना इच्छान पाप मानता होय ए दिसा करवामां रस न ले आरा बधा थाय तो ते अणमती बात छे, पण जावा बधा थया नथी, थाय हि अन थवाना पण नथा कदाच थाय अवी समानता करीजे तो हैयान शान्ति थाय के अशाति ? आपणे भले जगतनी जमानदारी न लइजे पण जातनी जमानदारी तो लइ सकीजे ने ? अने जो लइजे तो रूप्यादि पाच जे उपर बढ्या, ते माटे मरीजे तो मानवु के आपणे मूला छी ?

गुण कइ भीख मागी खेळववाना नथी—

यां मुधी मो व आदर्श न बने अने ए बाया पछी हैयामा मोक्ष मागना स्थापकने, जेना प्रचारकने अने जेना धर्मने अनुसरवानी ताळनेली न लागे या मुधी रूप्यादि दोषो तमने ऊड्डो नहि मोटा राखना मालिक छती, रूप्यादि भागनता होवा उवा जणाने पतते जेमने छाडवा नई अखर न यह जेना आदश पां दशरथ, राम, लक्ष्मण, भरत, धनुस छे साम्राज्य । इच्छे तेवु रूप, रस, गंध शब्द

स्पर्शनो भोगपटो करी शकता हता, उठा आ पांचे जेवनी आगळ पाप कराववामा निष्पळ नीवज्या अवा महापुरुषोने आपणे जई लाववा छे आ रूपादि पाचमां भान नूलाय जेशी शक्ति नथी जेम वहेनार छे कोइ ! जे जा पाचमा लोभाय तने जगतमा अबु अके पाप नथी जे करता हल लागे रामायणी कथाना पात्रो साथे तमारी सरस्वामणी करवानी छे केम के तमन राम बनाववानी पणी इच्छा छे भले तमे राम न बनी शको पण तेमना जादशने पण जो अनुसरी न शको तो जा कथाना काई अर्थ नहि महापुरुषोणी क्या जेट्या माटे के तेमना गुण गारानी तक मळे जे गावाधी गुण आथे अने गुण जायता दोष जाय, जे माटे तमारा हैयानी भूमिन मारे घसर्वा पडे छे जेमा निमळता जाये तो गुण हट बेधे गुण काइ भील मागी मेळयवानो नथी रूपादि पात्र माटे भील मागधी पडे पण गुण माटे नहि केम के जे तो जापणा आत्मामा बंठा छे आपण गुणना मालिक छजे, पण ए प्रगट जटला माटे थता नथी के आपणी आवे पडळ आव्या छे तमे हैया जेमा निमळ जने चोमला परी के रामायणा पात्रोना गुणो तेमा प्रतिबिम्बित थाय

ए पाच रहवाना छे—

र, रस, गंध, शब्द, स्पर्श जगतमा रहेवाना छे जगत् जनादि काळधी हे जन रहेवानु छे भले जेमा परिवतन जाय, पण रूपादि पाचनो सम्ह रहे वानो उ, तेमा तमारा पर आश्रय करे जनी शक्ति छ, पण ज्यारे अनाधी ऐचाईजे त्वारे सोईक शत्रुना वदामां पड्या छीथे जेम लागवु जोईजे पाप करनारने पूठजो के पाप था माटे क्युं ! जन जा रूपादि पाच शिवाम छछा माटे न्युं होय तो मुने कहेजो ! तमे पाप करनार उपर नहि, पण पाप उपर तिरस्कार लावजो ! पाप करनार दयापात्र उ, पाप तिरस्कार-पात्र छे पाप नूड तो ज लागे के ज्यार हैयु चोमनु हने भणेला गणेला जो पाप करता होय तो अभय असह्यारी स्थितिमा होय ते पाप करे तेमा

नवाई शी ? आपणे ह्यादिमा सुख मानी बेठा ठीजे अटले स्थिति बद-
लार्हे छे रामायणा पात्रोने वीतरागे कई रीते नीरूप्या छे तैनी बात
कहेवानी छे, अमणे जे दोषो तज्या अने गुणो मेळव्या ए रीते आपणे
दापो तजीअे ने गुणो मेळवाज मा-बापे जे आप्यु नथी ते आ बातो आपी
शके छे

तो अमेरिकामा जन्मतने ?

दशरथ राजा साम्राज्यना मालिक्र होवा छता, ह्यादि पाच सामग्री
ऊची कोटिना होवा छता तेमनो मोक्षनी जादस हतो, जने योगनी
रीजी भूमिका पर हता, तैथी साम्राज्य तेमने पोतानु बनावा शक्यु
न हतु, पण तेजो साम्राज्यने पोतानु बनासी शक्या हता घशाने जगतमा
शूषडामा जन्मु पडे छे, तमे पुण्य यामे बग-गमा जन्म्या, पण पसदगी
करीने जन्मवानु होत तो अमेरिकाने पसद करतने ? दशरथ राजा साम्राज्य
चलावता होवा छता जेमा जासस्त न्हाता कळा बधी शीख्या हता
पण ते कळा वर्महीन नहोती ६४ के ७२ कळा शीखे पण धम, रम न
शीखे त्या सुधी बहु नकामु अेम प्राचीन काळमा मनानु पुत्रेने पण
पेदी त्वारे सोंपाती त्वारे अेने परलोकनी पीठग थती, पापनो डर
लागतो तमे पेती कोने सोंपो ? तमाराथा बमणो उठाउगीर तय तने ने ?
के कळा बधी शीखे पण ते धमहीन न होय तने ! पण आने ती घणा
अेम माने छे क हु कश् ते त्वाजनी, बीजा करे ते गेरव्यातशी शानी
जेने जेन शानीजोअे पाप वह्या छे तने तेने कोइ पण काळमा, कोइ पण
सरकारे गुन्हा ज वह्या छे जेन जगतमा मुखे जीयतु होय तने जेरा गु-हो
काइ पोता मत्ये न करे अवी इच्छा होय छे

भगतर पाछरनो हेतु शो ?

तमे सनानने मणारो छो ते डिग्री लइने आने त्वारे पूजो छो के जइ

भगतर पाउळ कया जीवननो निणय लीधो उे ! नथी पृछयु, ने मा-बाप
 च या छा ! जेना करता तो पाशीया रद्या होत तो घाठ तमे छाकरा
 छोकरिने भगाव्या पण विवास नथी तमने जेवो विश्वास होवो जोईभ के
 भगावेलो सतान रूपादि पाउळ गुलाम नदि बने तमे आतु शीलव्यु छे !
 न शीलवता हो तो ते आर्यदेशना मा बाप माटे लाउनव्यु छे दशरथ राजाने
 पोताना सतान अन दुद्व प्रत्य विवास हतो रात पर बंठा हावा छता ए
 राइ नाइ आय जेनी रात्री हती तमने तो घर राइ जेणे एवा धारती रहे
 छे घरनी एक ईट जेरी नाइ होय जेना पर तमने ममता न होय, ममता
 नथी अम वही शकशो ! मरण भले काल जावनु होय त आवे जावे, मन
 नारी पासे छे, जे कोइ वस्तुमा नथी जेनु रात व जेमनामा होय तमनो
 जादन मोक्ष छे

धर्मकळा—

धर्मकळा रूपादिमा लाभावा जेनु नथी अम वहे छे, जेमा जल्मळ
 यत् रडेनु जाइजे फमळ जेम फादयमा जमवा छता देवन अने राजाने
 चढे छे, तम र्मरुमी फादयमा जम्या छो, भोगरुपी पाणीमा वध्या छो,
 छता छो खरा बनेथी जाधा ?

दशरथ राजामा महाकात्यायनी खुमारी न हती ते जेमा टेपाया न
 हता, परिणामे जेमना सतान राम, लमण, भरत, शत्रुघ्न जे लगारे
 चिंता करवा जेना न्होता, केम के जेमने धर्मकळा शीलवी हता

सेवानी रात कडे रीते करो छी ?

तमे सेवानी रात कडे रीते करो छे ! हायमा ते मामा ने बाकीनु
 तिजोरीमा आरी सेवानी रातो मोरना पूठ जेरी लामे दशरथना
 समयमा केळवणीनी प्रया हती के केम जेम प्रश्न पृछो छेने ? ते वगते तो
 उत्तम गुणो जेव केळवणी हती शाळा, महाशाळा तो अक्षरज्ञान माटे छे
 आपणे त्या तो बाळक गर्भमा होय त्वारथी सस्कार सींचाता माताजे केम

वस्तु बेना विधान छे, बेम के बधा सस्कार गभमाया पडे छे जेम जेम
 बालकने सस्कार छारा पडे तेम तेन ते गभनु दु छ भूछे छे ए ज मे छार
 सस्कारयुक्त होय जन्मा पछी बालकने रमाइराना पग निजमा पला छे
 रमाइती वलते छारा शब्दो बोळाय तो तना सस्कार छारा पडे तम बालक
 रमाइता गु बोले छै ? बालकने लोटा सस्कार पाउथा होय अन ते मरे
 तो बेनी दुर्गति थाय अटले जागळ भा बाप शिक्षक समास्नेही सरकारी
 हता, अने बालकमा सस्कार रदता आजगी शिक्षणसत्याजोमा भाबूती
 शिक्षको आत्माना सस्कार नासय तरा ? प्राणसगे, जि रको कहे छे कोष
 वयो छ कलाके कलाके नरा शिक्षक, अने शिक्षक ढाले पोचो हाय तो
 बेना हुयो पग बोलावे, कायदो पग जवो के शिक्षक शिक्षा न करी सके,
 मेटिकराळाने पूछो क नामु आरड छे ? यान काडता आरड छे ? तो
 कहये ना पहेला शिक्षकनु मान जळनाइ, विनय जळनातो अने शिक्षक
 पुरे ज्ञान जायता जाने तो पिणक कुराक जाबोने बोली जाय, भगे तो
 भगे नहि तो माइ नहि शेठायाना छकरा हाय तो उपर चलावे, मास्तर
 कहेसो पाच मठता होय तो मारे गु ? जाम अनीतिनी शरआत मूळ ना थइ
 छे हवे काइक मान आयु छे अने कहे छे आवा माणसो छे, पग बेमान
 होय ने ? पहेला कुळशिक्षण हुनु, माता भल भणेली गणेली नहि, पग सरकारी
 अने बाळाशिक्षणना कळा जागनारी होराथी परगेवनु अने पायथी बचमानु
 शिक्षण आपती जाने भवली ता नास्तक बनी जाय छे इश्वर ज्या छे जेम
 कहे छे, पग मा-बाप कोण छे ए पग मा बाप कहे छे त्यारे तमे मानो छै ना
 अनत परित्रम पछी अनत जानीओजे इश्वरनु न म कहेइ छे, इव तो
 चोपडाब्रामा इश्वरनु नाम नहि जाव, ए नाम सारानी पेरौ मइ छ

नातिको मे ईश्वरनु नाम लीधु इतु—

मोटी मू — कोपला नास्तिओ दिटर, मुखोलानी —
 इश्वरनु — — तो तमारा देमाना तो —

જેના સસ્કાર હશે તેવા સત્તાન પાકરો આજે આ દેશ યરાવ નથી રૂંધરાનુ નામ લેનારા બહિં અનેક છે શિક્ષકો પણ સમજે કે પગાર લાંને પણ બાલકોને કલ્લવવાની એમને તક મળી છે તો તેઓ છોકરાના મા બાપ બની જાય, તેઓ નીતિપાઠ ભણાવે શિક્ષણ કોઈ ઠગી ન જાય અને કોહને ઠગીએ નહિ એ માટે છે વાયદાનુ જ્ઞાન ગુન્દો કરતાં વચાવ માટે છે, પણ વકીલો તો કહેશે ગુદાથી ગમરાતા નહિ, કમમર્તા રહીને ઝરજો ! આજે તો એવો જમાનો આવ્યો છે કે શિક્ષણ વધે ને વેવ નૂપ વધે, વર્નાલ વધે ને વજાયા વધે, ડૉક્ટર વધે ને દર્દી વધે આજે શિક્ષણ ક્ષેત્રી મલ્લુ ઠ ભણાવનારાઓએ ભણાવતી વખતે શિક્ષણ જ્ઞા માટે ખવાય છે તે વસ્તુ નથી વર્ધોથી આ માટે ડિમાલગ ચાલે છે, પણ નિકાલ જાયો નથી સાતુ શિખગ મા બાપ અને શિક્ષક જાપે એવી શિક્ષણ-સસ્વાનો જાપણે ત્યા હતી

વીતરાગની ચોક્કી—

દશરથ રાજાએ રાગ સામે વીતરાગની ચાકી મૂકી હતી તેઓને રાગ રોઢી શક નહિ, દ્વેષ દહ્તાહે નહિ, લોભ લલ્ચાવે નહિ, ક્રોધ અચ્છાવ નહિ, માન મૂલ્યે નહિ, માયા ઠગે નહિ આ સ્થિતિ જાવ તા વ જા ઝૂચી જાવે દશરથ રાજા ઇ સ્થિતિમા હતા ઇ વાતરાગમા રક્ત હતા રામાયણના પાત્રોએ અને દશરથ રાજના કુન્દ્રે વત રલા વર્તનમા વગ્ગ દશરથ રાજાને વાલે જાય છે એમના ગુગની છાયા મધામા પચેલી છે કુદ્દરીનો વહો કેનો હોનો જોહએ એનો એમા વાવવાઠ છે દશરથ રાજા જનાસન્ત યાગી હતા, રોજ વીતરાગની મરિત્ત કરતા હતા

- [व्याख्यान ७] -

आर्य रमणीओमा धर्म जीवित वेठो छे

रामायणमां सस्कृतिनो आदर्श

(प्रेमाभाई हॉल, भमदावाद् रविवार ता ३०।१।५१)

महापुराणमां आपदेवनी जे उचामा ऊची कोटिनी आसंस्कृति पढी छे तेनाथी साहित्य खोबोखोच भयुं छे, अने तेमांय थी रामनु नाम जगतमां भेटलु वनु मुखिद छ के बे नामने लगभग सौ कोइ जागे छे, आन कारणे आपगे जा रामायणनो विषय लीधो छे

“ रामायणमां सस्कृतिनो आदर्श ” ए विषय द्वारा रामायणना पात्रोना विषय लीधो छे के जेथी तना पात्रोने समजवाना आवे, छे ए दृष्टी के नव जीवन केटलु महत्त्व छे, तेरो परम आदर्श गु होई सकै ? आ ता परमादरायी मुक्ति भेटबीअे अने बचनोमां पडु पड नहि मात्रां अने आ मो मनो परमादरा छे मानव जीवननो परमा र्श अने योग्यता अने भिक्काभ पहचानेग महाराजा दशरथा पात्रनी बात गया रविगरे ३६।६ गई छे रामना पिता दशरथ महाराजा योगनी प्रथम भूमिहा पर हता तेषी तमा अनाखरत योगी तरीके ओळखान्ना छ, तेओ तो परमादर्श तेमना दैवामा ध्यय तीके लक्ष्मिने भेटा हता, सुरमंगल परम उपा सक हता सुखोवभोगनी त्रिपुरा साम्री होरा छतां तेओ परम भरतना भाव नीरता हता आ उपरथी जाशने आगो जातने थोडा खज्जी लेयानी इच्छा करीअे बे लकी नहि जेदी, यादा समय पछां नाग जे अनेरी साम्रीना उपरगने जाधीन बनी जीवन बरबाद न

राजा दशरथनु दष्टात बोधपाठरूप बनने महाराजा दशरथने गादी, द्रव्य, अने बीजी सामग्री होवा छतां तेनी तेनाथी बचित अने भक्तिमाने रहेता आ स्थितिना अनुभव तो ते स्थितिमा रहेता होय तेने स्वर पडे सारी स्थितिमा उपभोगना आस्रितथी रहेता होईअे त्या सुधी दशरथ बनी गन्ताना नथी अने रामचंद्रजी आवी शकराना नथी रामचंद्रजी तः दशरथना पुत्र छे साम्राज्यना मालिक तो दशरथ राजा छे -

महान् महोत्सव—

आ दशरथ राजाजे जेकार उच्चकोटिना भक्तिमाने जेक मोटो महोत्सव क्या अने तेमा शांतिस्नात्र ते महामोगे कर्तुं, अन तेनु जळ माथे चढावगानु महात्म्य समजता अवा दशरथे ते जळ पटराणी माटे कचुकी साथे अन बीजा माटे दासीआ साथे मोकला यु, परतु योगनी प्रथम भूमिकामा पहोचवा जाप्रत थाय छे, तः महाराजा दशरथ पोताने जळ माकलवानु भूली गया होत तेनी बुद्धि पटराणीमा केरी रीते पेदा थाय छे, तमाथी परतु रामायण जन्मे छे रामराय कर्तुं ए एटली महत्तरी चीज नथी, वीतराममा तने महत्त्व नथी, परतु रामना राय पट्टेला बनेली वात बधु महत्त्वना छे महाराजा दशरथे स्नानजळ मोकल्यु तेमा दासीओ तुवान होई ते तो जलदी पहोचाडी आवी, परतु पटराणीने तो ते कचुकी साथे मोकल्यु इतु ते कचुकी वृद्ध हता, अटले तने जळ मोडु मळपु अन जळ मळे ते पहला हा पटराणीना हैशमा ए वात ज मा के, महाराजाजे जारी वस्तु मोकल्यामा पण मने केम भूत्या ? आम तना हैशमा मोहे स्थान लीधु समजदारने पण नून्वे तेरो मोह छे माहथी माणसाई रहती नथी, इर्पां ज मे छे जाज तो सारा गणाता माणसोमाथी पण माणसाईना नाश थयो छे, तो भणेलामा मोह गन्ताय जाने कहन नथी मोहने तम ओळप्यो ओ ? तमे तेमाथी सारथ जो ? के पडी गातेलगिरीथी रतीं छो ? पटराणीनो प्रसंग तो जेक नजारी पनाय छे, जे दशरथ माटे बहु रामदायी

હતો, છતાં યોગની પરમ મૂમિકામા લેટેલા ઘણાને માહે લૂથ્યા છે-
 ઘ હકીકત હોવા છતાં મોહને દૂર તરીકે અલગો રાખશે તો
 તેમ ઉચ્ચમ દર્શન નહિ કરી શકો મોહને કાયમ નજર સમક્ષ રાખી,
 તેનાથી સાવધ રહી આ બધી વાતો સામઝવી જોઈએ. મહારાજા
 દશરથની પટરાણીને અપમાન લાગતા તેનામા માહે સ્વચાર કર્યો, અને
 આકલ્પવિઠ્ઠલ ધની, છતાં પતિના અપમાનમા એક આદશ આર્ય સ્ત્રી
 તરીકે તેણે પતિના સામનો ન કર્યો કે કજીયો ન કર્યો તો શુ
 સમાન હકને નામે લડવા જવાય ? તો શુ યાય ? અતમા આમાં પ્રાણ બ
 અન, અને તે પણ પોતાની જાતને મિટાવવાના નિશ્ચય પર આવી જો કે
 મહારાજા તેને મૂલ્ય નહિ, અને મલ્લશે સ્વારે કહેવાશે એટલેથી તેનામા મોહે જે
 સ્થાન લીધું હતું તેનાથી વાત ન અટકી જો મોહે સ્થાન ન લીધું હોત તો
 વાત આટલી હદે ન જાત, કે તેને અપમાતની તૈયારી કરવી પડે, છતાં રીજા
 ઉપાય જ્ઞેવાને નદલે પોતાની જાતને મિટાવવાનો માર્ગ લીધો એ બતાવે છે
 કે, આર્ય સ્ત્રીમા ધમ જિવત્ત બેટો છે, ઘણા ઘરોમાં આજે શમદા જામે છે,
 પણ મયાદાથીજ કુટુંબો તેણે નાટક મજનતા નથા આવેશ આવી જાય તો
 પરિસ્થિતિ મોગરી છે કે માગ કરી છે, અને ગલે પાસો પણ જાય આમ
 પોતાના અપમાનની વાત બહાર કહેવાય નહિ, એ સ્થિતિમા પટરાણી ગલે
 પાસો જાવા જાય છે, ત્યાં મહારાજા દશરથ આવે છે અને પરિસ્થિતિ જુને
 છે, સમાનતાની વાતો તે વલ્લતે નહોતી અને સ્ત્રીઓ સમાન હક નહોતી
 માગતી, છતાં ત્રિવેકી પુરુષાને મન સ્ત્રીઓ કેટલી કિંમતે હતી તે તમને
 આમાથી જાણવા મલ્લશે રાજા તો પરિસ્થિતિ જાઈ આમો બન્યો, અને
 પાસો કાળી નભાવ્યો તેને “ દેવી ” થી સમોષી સ્ત્રીઓમા બેસાડે છે,
 કારણ કે તે સમનતા હતા અને પટરાણીને ઓલસતા હતા કે કોઈ કારણ
 વિના તે બાહુ પગલુ ન લ્યે આજે તો અનેક વાપડી વાતો યાય છે,
 આર્ય સ્ત્રીઓમાં જેણે જે સ્થાન છે, તેને અને જે કઈ વાપડી વાતો યાય છે,
 તેમાથી કઈ પણ મલ્લવાનું નથી તે

રાજા દશરથનુ દક્ષાત વોધપાઠરુપ બનશે મહારાજા દશરથને ગાદી, ડ્રો-
 બને બીજી નામગ્રી હોવા છતાં તેઓ તેનાથી વચિત અન મન્નિમાયે રહેત
 જા સ્થિતિના અનુમન તો તે સ્થિતિમા રહેતા હોય તેને સ્વર પડે સા
 સ્થિતિમા ઉપભોગના આધરિતવી રહેતા હોઈએ ત્યા મુખી દશરથ બ
 રાજગાત નથી અને રામચદ્રજી આગી શકવાના નથી રામચદ્રજી તે
 દશરથના પુત્ર છે સામ્રાજ્યના માર્લિક તો દશરથ રાજા છે

મહાન મહોત્સવ—

આ દશરથ રાજાએ એકવાર ઉચ્ચકોટિના મહિતમાયે એક મોટો મહો
 ત્સવ કર્યો અને તેમા શાતિસ્નાત્ર તે મહાભોગે કર્યુ, અને તનુ જલ્લ માવ
 ચદાનવાનુ મહાત્મ્ય સમજતા જેના દશરથે તે જલ્લ પટરાણી માટે કનુની
 સાથે અન બીજા માટે દાસીજા સાથે મોકલા યુ, પરતુ યોગની પ્રથમ મૂમિ-
 વામા પહોંચના આપ્રત થાય છે, તમા મહારાજા દશરથ પોતાને જલ્લ માક-
 લવાનુ મૂગા ગયા હોવ તેથી શુદ્ધિ પટરાણીમા કેવી રીતે વેદા થાય છે,તમાર્થી
 વરુ રામાયણ જન્મે છે રામરાય કર્કુ એ પટલી મહત્વની સ્ત્રીજ નથી,
 સીતરામમા તેને મહત્વ નથી, પરતુ રામના રાય પડેલા બનેલી વાત વધુ મહ
 ત્વની છે મહારાજા દશરથે સ્નાત્રજલ્લ મોકલ્યુ તેમા દાસીજો શુવાન હાઈ
 ત તા જલ્લ પહોંચાડી આગી, પરતુ પટરાણીને તો જે કનુની સાથે મોકલ્યુ
 હતુ તે કનુની વૃદ્ધ હતા, જેટલે તેને જલ્લ માહુ મલ્લયુ અન જલ્લ મલ્લે તે
 પહેલા તા પટરાણીના હૈયામા એ ગાત જ મી વે, મહારાજાએ આગી ઘસ્તુ
 મોકલવામા પણ મો કેમ મૂલ્યા ? જામ તના હૈયામા મોહે સ્થાન લીધુ-
 સમજદારને પણ નૂચ્વે તેમા મોહ છે મોહથી માગહાઈ રહેતી નથી, સ્પર્ષ
 જન્મે ડ જાન તો સારા ગગાતા માણસોમાથી પણ માગહાઈનો નાશ થયો
 છે, તો મળેલામા મોહ ાઘવાય આગે ફરજ નથી મોહને તમ જોલ્લવો
 છો ! તમે તેમાથી સાનધ છો ! કે પટ્ટી ગાવલગિરીથી વર્તો છો ? પટ
 રાગાનો પ્રથમ તો એક નજારો વગાવ છે, જે દશરથ માટે વધુ લામદારી

હો, છતાં યોગની પરમ ભૂમિકામાં ચેટેલા ધગાને માટે" સૂચ્યા છે.
 ૫. સ્ત્રીકૃત હોવા છતાં મોહને સૂચારા તરીકે અઢગો રાજ્યો છે
 તેમ ઉચ્ચ દર્શન નહિ કરી શકો મોહને વાયવ નજર સમધ તાલી,
 તેનાથી સાવધ રહી આ સ્ત્રી વાતો સાંભળથી જાઈને. મહારાજા
 દશરથની પટવણીને અપમાન લાગતા તેનામાં માટે સંગાર કર્યા, અને
 આઠ્ઠવિકલ્લ બની, ડાતા પતિના અપમાનથી એક આદર્શ ધાર્યે છી,
 સ્ત્રીકે તેમ પતિનો સામનો ન કર્યો કે કન્યાનો ન કર્યા તો શું
 સમાન હાવને નામે સહવા જગાય ? તો શુ પાય ? અતમાં આમાં પ્રાગ જુ
 ગાય, અને તે પણ પોતાની જાતને મિટાવનાના નિર્ભય પર બારી. જો કે
 મહારાજા તેને મૂલે નહિ, અને મલ્લયે સ્વારે વહેવાય એટલેથી તેનામાં માટે ને
 સ્થાન છીધુ હતુ તેનાથી વાત ન અટકી જો માટે સ્થાન ન લીધુ હોત તે
 જ્ઞાત આટલી હદે ન જાત, કે તેને અપમાતની વેપારી કરી વહે, છતાં શીજા
 સ્વાય લેવાને બદલે પોતાની જાતને મિટાવનાના માર્ગ લીધો એ બનાવ છે
 કે, આર્ય સ્ત્રીમાં ધર્મ જિવત ચેટો છે, ધગા ધરોમાં વાત્રે પ્રગણા જાય છે,
 પણ મર્યાદાશીલ જુટુઓ તેણે નાટક મજવતાં નધા વાલેગ આવી જાય તે
 પરિસ્થિતિ મોગની લે કે માર્ગ કરી છે, અને ગલે ક્રમો વધ સાગ, આમ
 પોતાના અપમાનની વાત બહાર વહેવાય નહિ, એ વિચિત્ર વટવાળી ગલે
 પાસો લાવા જાય છે, ત્યાં મહારાજા દશરથ જાય છે અને પરિસ્થિતિ જુગ
 છે, સમાનતાની વાતો તે વલવે નરોતી બન ક્રીજા સ્થાન દક્ક નહાતી
 માગતી, ડાતા વિચેકી પુરુષાને મન સ્ત્રીઓ કટકે કિવત. હુતી ન સમન
 આમાંથી જાણવા મલ્લયે રાજા લે વલવે સુદે આમી થ યો, અલ
 પાસો કાઠી નલાવ્યો તેને " દેવી " યે સૂચી શોડામાં વચાટ કે
 કારણ કે તે સમજતા હતા અને પાવણીને કવરણ હતા કે કોઈ
 વિના તે આડુ પગડુ ન લ્યે આત્રે ક્રમો વધ વાવરી વાત
 આર્ય સદ્વર્તિમા જેણે જે સ્થાન છે, એ સ્ત્રીકે સુદે વાવરી વલે
 તેનાથી કરે પણ મલ્લવાનુ નથી, તે કવરણ પુરુષ કટી

नहीं करता होय तम मानो छौं ! छतां राजाभे पटराणीने कोने अपमान क्युं ! शु ययु ! यगेरे पूछ्यु आटली समानतानी यातो नहोती ते वरते पण पुरुष खीनु अपमान करतो नहिं तमे शु करो छौं ! धागे मारा उपर येटलाक वागळो आवे छे तेमां पूछाय छे के, तमे अहीं जे आज मुधी व्याख्यानामा कछु तेमांथी पेटरो अमल थयो छे ! हु वहु छु के, शास्त्राने हिसार पूछाय नहिं अने गांधाने पूछ्यामां मजा नहिं व्याख्यान सामझनारा बाधा होय तो इच्छावाजीगे छे, के जेम तेओ रामजीने जीववा जेवु कार्य करीने जीवे, पण तेने पूछाय केम ! गांधाने तो पूछींभे तो ते सामो थाय मागस वचनने आधारे ऊंचो नीचो थाय छे तो कमनी रचनाने समझनारो नीचे रहेछा जाधोना तिरस्कार करे ते आर्य देशनी वात नहोती बीजा पनी बेटेल आवींभे आनु कई क्युं होय तो ते आर्य देशनी वात तो नहोती आ दरारथ राजा अने पटराणी बेटा हता अने राजा यात पूछता हता, बोख्या जेवी स्थिति तो रही न हती, छता पोताने जळ नहिं पहेब्यानी यात करी, जेनाथी आटली हद पटराणीमा मोदे स्थान लीधु हत तेनो राजाने ख्याल आव्यो, अने वस्तु बराबर होवानु मान्यु आ दरम्यान क्युकी जळ एने आव्यो, ता तेने केम मोटा आव्यो ए पूछता तेने पोतानु शरीर पताभ्यु वृद्धावस्थाथी तेना दात घडीयालना बोलकनी जेम हालता हता, शरीर घडीयोना माळरता जेवु हत अने आखनी भमोना घाळ आरामां आप्यता हता त कृष्ण शरीरने कारणे ऊो ऊभो कपतो हतो शरीर मतावथा साथे तेने जगानु क, मोड्ड थरानु कारण मारी वृद्धावस्था छे कचुकीभे महा राजाने शरीर मताभ्यु अन पोतानी यात रजु करी ते उपरथी तमे जोशो के त वरते मोटो पण मोटा राजाओथी येटला निर्मय हस ! आवा महान् अनापस्त योगीओ राज करता त काळमा प्रजाने कोई दु ग्व नहोतु कारण के प्रजाना दु ले तेओ पोतानु दु ल मानता कचुकीना शरीरना दशात उपरथी अ पण दाखलो स्वानो छे के, सारी रते साबब्या छता आ दुवाना क्या मुधी रहवानी छे ! आ कपता कचुकीने

રાજારાણી જોઈ રહ્યા અને પટરાણી મૂઝાઈ, પણ મહારાજાએ કહ્યું ઠપકો ન આવ્યો, કે બોલ્યા પણ નહિ, કારણ કે તેમને સસાર જીવંતા આવડતો હતો આજે જ જો તેમને પૂછ્યા કે વાત કર્યા શિવાય તમારી પત્ની ગળે પાસો સ્વાવા જાય તો ગુસ્સાની વાત નથી ! છતાં રાજાં સમયા કે જલ્લ મોઢ પહોંચે તો આમ જ બને તે વાતો સરી છે મહારાણી પણ સમજી જાય છે કે, મૂલ યદ્, પરત્તુ યયેલી મૂલ યાદ રાસવી તેના જેવી કોઈ મૂલતા નથી રાજારાણી બને કચુકીને જુને છે અને વિચારે છે કે, આતુ શરીર કેવુ વૃદ્ધ, અશક્ત યદ્ ગયુ છે ! આવી અવસ્થા આપણી ન આવે ત્યા સુધી આપણે ચોપા પુરુષાર્થને એટલે મોક્ષ સાધવા સજ યદ્ જલ્ જોઈએ ચાર પુરુષાર્થમાથી તમારા કેટલા પુરુષાર્થ સધાય છે ? અમ અને કામ અર્થ અને કામમાં લીન યયેલને ધર્મની જરૂર પડતી નથી, કે તેઓ માનતા નથી, પરતુ માનવધર્મના પરમાદર્શસ્વ ચોર્યા યોગ આવી જાય તો ધર્મમાં લીન યદ્ જાય છે અને પાપયા છૂટે છે, જે પુરુષાર્થ જીવનમાં પાપ કરાવે અને પાપ શિવાય ન સધાય તે પુરુષાર્થને સાચા ગણવા કે સ્વોટા ગણવા ? આવા પુરુષાર્થમાથી પણ માણસ યોગ માટે તૈયાર યાય છે પરતુ તે ઢાણો ચાંકી ઘણાને નઠોર અને નવકર બનાવ્યા છે

શુ ગીવતુ જરૂર છે ?

આ માનવ જીવનમાં જે રીતે જીવન જીવો છા તેવા સયોગ મલ્લ જણાવવારા ઉઠાવનાર માટે તો પત્ની, ધધાધાપા ઉપર એટલો મોહ નથી ને ? મહારાજા દશરથ સ્ત્રીલેહુ સામ્રાજ્ય મૂક્યા તૈયાર યયા, પર આવી મહારાણી, કુટુમ્બોને શોલાવ્યા અને સામ્રાજ્ય છોડવાના વાત શરૂ યદ્ મારે પણ તમારી પાસથી શુ છોડી દેવાની વાત કરાવવી છ તમારે છાડવુ છે ! આનો જવાબ તમારી પાસથી નહીં મલ્લ કારણ કે તમે માહના આસક્ત છા મહારાજા ગાદીત્યાગની વાતથી આસક્ત હતા, તેમને તેની અસર યદ્, તેમને જોરને શુ સદ્ન કરનારા હતા તે ધધાને

अनासक्तभावे बहु दासी गया वरत सामे जोयु तो बुदुज परिवर्तन
 लाग्यु पिताना वैराग्य करता पुत्रनो वैराग्य बधी जाय तेम हतो, परनु आया-
 तो कैकेयीने चिता पेठी के पति जशे अने पुत्र पण जशे अहिंधी कैकेयीना
 पात्रनो प्रसंग शरु थाय छे, महा पुरुषोत्तमे कैकेयीने वसोढी छे, पण ते भूल,
 छे मोहनी आसक्तिथी भूल थाय ते ते कबूल करे छे पोते कबूल करे ते वात,
 लुदी अने बीजा कहीं कहीं कबूल करावे सुधारे ते बळी लुदी आपणे तो
 बीजानी नहीवी सामान्य भूलने सहन करी शकता नथी बीजी बात ए,
 छे के भरतने मादी सौंपवानी बात थाय छे त्यारे भरत वैराग्यथी आनंद
 अनुभवे छे, अने दशरथ साथे जया तैयार थाय छे, रायनी पडापडी कर-
 नारा माटे आ वात याद राखवानी छ राजा साम्राज्य छोड छ, भरतने ते
 भोगववानु हनु आम भोगववानु भागरे ते त्यागी बने के न
 भागरे त त्यागी बने ? जेने जेने महा विराग जमे ते बधाय
 साम्राज्य अने भोग मूके भोगववानी, लेवानी के मूकवानी टेक
 सारी ? लेवानी टेवमा हवे शु लेवानु बळ्यु छे तमे अहो तो हीरा
 पण कोळसा थाय छ आजे शु लेवा जेवु लागे छे ? आजे कोई
 चीज जीवनमा मूकवा क त्यजवा जेवी लागे छे के नहि ? परिस्थिति
 प्रमाणे आरणे तैयार नहि होइवे तो ज रीते जौववा मागीअ छीअ ते
 रीते नहि जावाय कैकेयी पोताना पतिने रोकी नथी शकती, अने पुत्र पण
 जाय छ ते सामे बीजा बोलता नथी, अटले वचन मागे छ घणा, कहे छे के
 आज मुधी बेम नहि माग्यु होय ? पण सारा माणसाने त्या साराने आपेला
 वचनो मागवानी तक ज मळती नथी कारण के हेतु, विशाल होय अटले
 कजीयाने स्थान ज न होय दशरथ राजानो आवो पृहसवार चालतो हतो के,
 जेमा कोई दिवस राणीनु अपमान नहि के चीज मागवानी नहि, अने साथे
 योगी जीवनमा फरज अद्रा करवानु चूकवानु नहि हवे अनासक्त अने
 आसक्त योगीनी बात लहने भोगाने भागववानु छटा भाग गुने, नहि छे
 न न न्त य गी, अने भोग न मळे अने न भोगरे छताय, जेने भोग

ગમ્યા કરે તે આસન્ન યોગી આમા મૂલ સ્કાર તો અધ્યાત્મિક કેલ્વગી પર અવલરે છે પ્રથમ માતા, પછી શિક્ષક અને પછી ધમગુરુઓ મલે ત્યારે સાધી અધ્યાત્મિક કેલ્વગીનો પ્રવાહ ચાલે આ કેલ્વગી ઝેરી નથી કે જે ગમે તે મલે તેને આપે જહી આત્મા કેલ્વગીનું સ્થલ 'મા'નુ ઉદર છે પરતુ આજે તો મૂલ વાત ત્યાથી જ વગડી છે માતાના ઉદરમાં અધ્યાત્મિક અક્ષર સમક્ષ આજની કેલ્વગી ધુલ્લુ છે જા વાત તો આવ દેશના વીજમા પડી છે, પરતુ જા ધર્મોપદેશ ય તા માતાના ઉદરમા અધ્યાત્મિક અક્ષર ન મેલવી શકાઈ હોય અને શિક્ષણથી પગ ન મેલવાઈ હોય તો સુધરવાની ઝેક તક છે, અને શાકી વગડી નથી ત્યા મુથી મુધારી શકાય છે કેકેથીઝે વચન તો માગ્યુ પણ રાજાઝે જગાવ્યુ કે, ઝેક વસ્તુની શાદવાકી કરવી પડશે, મેં જે વલ્લતે વચન આપ્યુ તે વલ્લતે તુ વધુ ઝેડવાના તૈયારીના સ્થિતિમા નહોતો, ઝેટલે તે માટે તુ રોધી શકશે નહિ આજ તો સઘારમા પર માઢનારા મોહની અક્ષરમા માઢતા હ્ય, પગ મોહમા વિચારેલી ધીજ મોહ શિવા યની સ્થિતિમાં વધનકર્તા ન વની શકે અગાઠ તો વચન સ્વાતર પ્રાણ આપતા, રાજાઝે પગ આપેતુ તે પાલ્લવા તૈયાર હતો અને વચન તો પાલ્લવા આપ્યુ જ હતુ

ટિકીટ પણ મફત મેલવાની દાનત —

કેકેથીની માગણી સમય રમ, તેમની માતા, લક્ષમ વધા હતા ગાદી આપવાની આઢે આવવાનો કોઈને દક્ક નહોતો, પણ કેકેથીની માંગણીની કોઈ ઉપર અક્ષર યહ નહિ આમ સઘાર કેવી રીતે ચાલે ! શાતિમા કે અશાતિમા ! ઝેક શાસ્ત્ર દશરમ યોગની પહેલી ભૂમિકાઝે જવાનો નિર્ણય કરી મરતને ગાદી સોંપે ઝે, અને આપેલુ વચન પાલે છે પરતુ આ વધી ચિંતા વચન પાલ્લુ હોય તો હોયન ! રાજાને આ સ્થિતિમા નવરત યાય, પણ કઈ જ યતુ નથી રાજાનો રામ ગયો હતો તેનાથી વધાને ચિંતા યઈ પણ તેને નહિ, રાજા રાજગાદી છોડીને જાય તે તો પરપરા છે તમે તમારા પુત્રને પેટા સોંપી જાઓ હો !

हु आ रामायणना चर्चा पात्रोनी चर्चा अटला माटे कर छुके आर्य सस्कृतिनु दर्शन प्रतिबिंब थाय अने तेनो ख्याल आवे ता पण ते सस्कार प्रमारामा रेडाय परदेशमा आज्ञे छापा बजारमा खुला मूकाय अने पैसा नारी अेक अेक लई जाय, तने कोई जोनारज नहि केवी प्रामा- णिकता ? हिंसामां नहि अटकनार जेवा अनार्य देशोमा आ परिस्थिति छे, आर्य सत्य अने अहिंसाने मार्ग चालता आर्य प्रदेशमा ता रेल्वेनु भाइ अत तेनां खास करीने तो युवानोज नपी आपता, टिकीट पण मफत भेळवानी दानत मरता मुधा घर छाडु नहि अे आदर्श केवो ? कोई आय सस्कृतिमा क्याय अेवो आदर्श छे के मरता मुधी घर न छोडु !

दशरथना वचनपी कैकेयी खुश थई, पण भरत राजगादी स्वीकारवा तैयार नहोता अेटले राज न लेवानी तरार थई अहिं तो राज लेवानी तरार चाले छे आ दरम्यान राम आया तमने जोई सहु खुश यया

रामराज्यनी बात—

हये रामराज्यनी बात अहीथी शर थाय छे राम ता प्रजाप्रिय हता, ते गादी भेळववा धारी सशक्त पिताना आयाय अने अपरमातानी वैरवृत्तिनो विचार तेमणे कर्षा हात तो आज्ञे रामायण खुदु ज लप्तात आज्ञे तो तमाह आकर्षण रामराज्यनु छे रामनु नहि, परतु तम रामना आदर्शमां क्या काम आयो छ ? आज्ञे तो रामनु नाम लेनारा पण तेमना आदर्शो पाळता नपी जो जामज चाले तो शरसहार देवाळियो ज होय पडी कई घासलेट टाटीनेय बळी मरे रामना अेक अेक जवाबमां आर्य सस्कृति भरेली छे दशरथ ता त्यागनी प्रथम वधाअे हता, अेटले तेमनामा आर्य सस्कृति होय ज, अेटले रामनी माता कौशल्या पाळ्ळथी आवेली कैकेयी सामे कइ बोल्या नहि बाकी आज तो बातवातमा अभिप्रायो भापी देगय छ आ तो बने शोको छता वेनोना जेवु हेत हत,

એને એક-બીજાને-નાનામોટાને જાલબતા અને ત્યાગી-હોય-છતા તમે ધાર્મિક જિવો છો તે જાણવાની ઇચ્છા છે મુજબ તો ધારા સસ્કાર હોય-પડી મહે સૂકો રોટલો મહે તેમા છે માલપુવા પકવાનમા-અસસ્કારિતામા મુજબ નથી. આજે વધા પ્રશ્નોમા કાયદા ને તમારા સંધારણુ પ્રતિબંધ છે, નહિ તો કોઈની શુ હિંમત છે કે, કોઈની મા-વહેન કે દિકરી માટે બીજા વાત કરી શકે કે વિચારા શકે, તથા વિધવાને બીજે પરણાવવાની વાત કરી શકે ! અ ત્તા દેશના નાણામંડળીની વાત છે વિધવાની વાત કરવાનો બીજાને શુ અધિકાર છે ! કૈકેયીને રામે કે દશરથે વગોરા નથી, શોકાએ વગોવી નથી, તો પારકી વાતો કરનારાઓન તમને વગોવવાનો શુ હક છે !

—૦૦—

— [વ્યાખ્યાન ૮] —

આજે ભોગલાલસા વધુ જાગી છે, અને
ભોગનુ પુણ્ય પરવારી ગયુ છે

—૦૦૦૦૦⊕૦૦૦૦—

(પ્રેમાભાઈ હોલ, અમદાવાદ રવિવાર તા ૭/૧૦/૧૧)

ઉપકારી મહા પુરુષોએ જે-જોને માનવ જીવનની કિંમત સમજાઈ હશે, અને જે જન્મદ્વારા જેઓ પોતાના પરમ આદર્શને મેલ્લવવાના સાધ્યને સિદ્ધ કરવા આતુર છે, એવા જીવાને જે રીતે જીવવુ જોઈએ એમી સસ્કૃતિ મળી શકે એ હેતુથી જે જે મહાપુરુષો યથા કે જેમના જીવન સામે જોઈ યોગ્ય આત્મા પોતાના જીવનને સુધારી શકે, એવા મહાપુરુષોના જીવન-કૃષ્ટાવ શાસ્ત્રોમા ઠાઠી ઠાઠીને મરેલા છે, અને જે પ્રસંગો આવળે વર્ણવી

हु आ रामायणना यथां पात्रोन्नी चर्चा अटळा माटे कर छु के आर्य
 सृष्टितु दान प्रतिवित्र थाय अने तेनो, ख्याल आवे तो पण ते सस्कार
 तमाराना रेडाय परदेशमा जाजे, छापां बजारमां खुळा, मूकाय अने सो
 पैसा नाही अेक अेक लई जाय, तने कोई जोनारज नहि केवी प्रामा-
 णिकता ? हिंसामा नहि अटकनार जेवा अनार्य देशोमा आ परिस्थिति छे,
 ध्या सत्य अने अहिंसाने मार्गे चालता आर्य प्रदेशमा ता रेल्येनु भाइ
 अने तेमां खास करीने ती सुवानोज नधी आपता, टिकीट पण मफत
 मेळयानी दानत मरता सुधी घर छाड्यु नहि अे आदर्श केवो ? कोर
 आय सृष्टिमा स्याय अेवो आदर्श छ के मरता सुधी घर न छोड्यु !

दशरथना वचनधी केकेयी खुश थई, पण भरत राजगादी स्वीकारवा
 तैयार नदाता अेटवे गज न लेवानी तकरार थई अहि तो राज लेवानी
 तकरार चाले छे आ दरम्यान राम आया तेमने जोई सहु खुश यया-

रामराज्यनी वात—

हवे रामराज्यनी वात अहीथी शर थाय छे राम सा प्रजाप्रिय हवा,
 ते गादी मेळयगा धारी सशस्त विताना अयाय अने अपरमातानी
 वैरहृदिनो विचार तेमने क्यो हात तो आजै रामायण जुदुज लखाव. आजै ता
 समाह आकषण रामरायणु छे, रामनु नहि, परतु तम रामना आदर्शोमा क्या
 काम जाके छै ? आजै तो रामनु नाम लेनारा पण तेमना आदर्शो पाळता
 नधी जो आमज चाले तो गृहसघार देवाळियो ज होय पछी
 काई घासलेट उठीनेय बळी मरे रामना अेक अेक जवाबमा आर्य
 सृष्टि मेरेली छे दशरथ तो त्यागनी प्रथम कथाअे हवा, अेटले
 तेमनामा आर्य सृष्टि होय ज, अेटले रामनी माता कौशल्या पाछळथी
 आवेगी केकेयी सामे क्रुह बोल्या नहि बाकी आज तो वातवातमा
 अभिप्रायो आपी देवाय छ आ तो वने शोकी उता बेनोना जेवु हेत ह्य,

અને એક બીજાને નાનામોટાને જાલજવા અને ત્યાગી હોવા છતાં તમે સર્વ જિનો છો, તે જાગવાની રૂઝા છે મુજ તો સારા સસ્કાર ક્ષાય-પડી મઠે મૂકા રોટલો મઠે લેમા છે માલપુવા પક્ષવાનમા-અસસ્કારિતામા મુજ નથી આજે વધા પ્રશ્નોમાં કાયદા ને તમારા સધારાનું પ્રતિબિંબ છે, નહિ તો કોઈની શુ રિમત છે કે, કોઈની મા-વહન કે દિકરી માટે બીજા વાત કરી શકે કે વિચારી શકે, તથા વિધવાને બીજે પરણાવવાની વાત કરી શકે ! અ તો દેશના નાભામકીતી વાત છે વિધવાની વાત કરવાનો બીજાને શુ અધિકાર છે ? કૈકેવીને રામે કે દગરચે વગોવા નથી, શોકાએ વગોવી નથી, તો પારકી વાતો કરનારાઓન તમને વગોવવાનો શુ હક્ક છે ?

[વ્યાખ્યાન ૮]

આજે ભોગલાલસા વધુ જાગી છે, અને
ભોગનુ પુણ્ય પરવારી ગયુ છે

(પ્રેમામાઈ હોલ, અમદાવાદ રવિવાર ઠા ૭/૧૦/૧૧)

ઉપકારી મહા પુરુષોને જ્ઞાને માનવ જીવનની કિંમત સમજાઈ રહે, અને એ જન-મદ્રાણ જેઆ પોતાના પરમ આદર્શને મેલ્લરવાના સાધ્યને શિદ્ધ કરવા આવુર છે, એવા જીવાને જે રીતે જાગવું જોઈએ એવી સસ્કૃતિ મઠી શક એ દેતુષી જે જે મહાપુરુષો યયા કે જેમના જીવન ઠામે જોઈ યાગ્ય આત્મા પોતાના જીવનને મુધારી શકે, જેવા મહાપુરુષોના જીવન દ્વારા શાસ્ત્રોચ્ચા ઠાઈ ઠાઈને મોઢા છે, અને એ પ્રસંગો આપને વગરી

દુ આ રામાયણના વર્ષાં પાત્રોની ચર્ચા ઊંટલા માટે કરવા, કે ભાર્ય સ્મૃતિનુ વગન પ્રતિબિંબ થાય અને તેનો, ક્યાલ આવે, તો પણ તે સ્ફાર મારાના રેઢાય પરદેશમા આજે છાપા બજારમા પુલ્લા મૂકાય અને છો વેશ નાસી એક એક હઈ જાય, તને કોઈ જોનારજ નહિ કેવી પ્રામા- ગિકતા ? હિંસામા નહિ અટકનાર એવા અનાર્ય દેયોમા આ પરિસ્થિતિ છે, બ્યાર સત્ય અને અહિંસાને માર્ગે ચાલતા આર્ય પ્રદેશમા તા રેલ્વેનુ માઈ અને તમાં શાસ કરીને તો પુરાનોજ નથી આપતા, ટિકીટ પણ મપત મેલ્લવાની વાનત મરતા સુધા ઘર છાડુ નહિ એ આદર્શ કેવો ! કોઈ આય સ્મૃતિમા વ્યાય એવો આદર્ય છે કે મરતા સુધી ઘર ન છોડવુ !

દશરથના વન્નનથી કેકેયી ખુશ થઈ, પણ ભરત રાજગાદી સ્વીકારવા તૈયાર નહોતા જેટલે રાજ ન લેવાની તકરાર થઈ અહિં તો રાજ લેવાની તકરાર ચાલે છે આ દરમ્યાન રામ આયા તમને જોઈ સહુ ખુશ થયા
રામરાજ્યની વાત—

હવે રામરાજ્યની વાત અહીંથી શરૂ થાય છે રામ તા પ્રજાપ્રિય હતા, તે ગાદી મેલ્લવા ધારી સશસ્ત્ર પિતાના અન્યાય અને અપરમાતાની વૈરવૃત્તિનો વિચાર તેમણે કર્યો હાત તો આજે રામાયણ શુદુ જ લક્ષ્મણ આજે તા તમાર જાવણ રામરાજ્યનુ છે રામનુ નહિ, પરતુ સમે રામના આદર્શોમા ક્યા કામ આવા છો ? આજે તો રામનુ નામ લેનારા પણ તેમના આદર્શો પાલના નથી જો આમજ ચાલે તો ગૃહસંહાર દેવાલિયો જ હોય પછી કોઈ ઘાસલેટ છાટીનેય વઢી મરે રામના એક એક જગાવમા આર્ય સ્મૃતિ મરેલી છે દશરથ તા ત્યાગની પ્રથમ કક્ષાએ હતા, એટલે તેમનામાં આય સ્મૃતિ હોય જ, જેટલે રામની માત્રા કૌશલ્યા પાલ્લથી આવેલી કેકેયી ઇમે વઈ થોલ્યા નહિ બાકી જાજ તો વાતવાતમાં અભિપ્રાયો આપી દેવાય છ આ તો વને શોકો છતાં બેનોના જેવુ દેવ શુદુ,

अने एक बीजाने नानामोढाने जाळयता असे त्यागी होवा उता असे चार्ज
जिवो छे ते ज्ञानवानी इच्छा छे मुख तो सारा सस्कार होय-पडी मळे
सूको रोट्यो मळे तेना छे माळपुवा पकवानमा-असस्कारितामा मुख नथी.
आजे वधा प्रभोमां कायदा ने तमारा सवारानु प्रतिविब छे, नहि तो कोइनी
शु हिंमत छे के, कार्दनी मा-बहन के दिकरी माटे बीजा वात करी शके
के विचारी शके, तथा विषवाने बीजे परणाववानी वात करी शके ! अ
ता देखना नाछायकीती वात छे विषवानी वात करवानो बीजाने शु अधि-
कार छे ! कैकेयोने रामे के दशरथे वगोवा नथी, शोकोअे वगोरी नथी,
तो पारकी वातो करनाराओन तमने वगोववानो गु हफ छे !

—००—

- [व्याख्यान ८] -

आजे भोगलालसा वधु जागी छे, अने
भोगनु पुण्य परवारी गयु छे

—००००⊕००००—

(प्रेमाभाई हॉल, अमदावाद रविवार सा ७।१०।५१)

उपकारी महा पुण्योअे जे-ओने मानव जीरननी किंमत समजाइ हये,
अने अे अ-मद्वारा जेथो पोताना परम आदशने मेळववाना साध्यने सिद्ध
करवा आतुर छे, जेवा जीवाने जे रीते जीवतु जोइअे जेरी सस्कृति
मळी शक अे हेतुपी जे जे महापुण्यो यथा के जेमना जीवन सामे जोइ
योग्य आत्मा पोताना जीवनने सुधारी शके, जेवा महापुण्योना जीरन
इक्षत धाओना ठापी ठापीने भरोळा छ, अने जे प्रसंगो आपणे वर्गवी

रक्षा छीबे योगनी त्रीजी भूमिका पर बेठेला दशरथ राजा साम्राज्यना मालिक होवा छता ऐनी असर नाबे आब्या विनाना वीतराग परमात्माना भक्त हता माटे साम्राज्यने तरणासमु लेखता हता तने तबी योगनी पहिली भूमिका पर आरुढ़ यई परमपदने नजीक पहुँचबु तेना परथी आला रामायणनु सजेन घयु छे.

दशरथ राजाबे सहुने अकप्र करी दोले निवृत्ति लवानो निगय जाहेर करी वीतराग शासने जे दृष्टिबे दशरथ राजा अन रामने जोया छे ते दृष्टिबे हु मुकु घु आ अग अनेक दृष्टि बालु छे देमा आ दृष्टि पण आवे छे दशरथ राजाबे जे व त मूडी, तेनी बीजा करता भरत उपर उच्च फाटिनी असर यइ, अने दशरथ राजा जेबो ज भार तेमनामा जन्मा हनो पहिली अन त्रीजी भूमिका उपर रहैला जीवो उपर मोह कह राते स्वारी करे छे ते जापणे कैकेयीना पात्र उपरथी जोयु ते भरते दशरथ जोडे जरानी विनति करी हती तेपने लाग्यु हनु के सधारमा रहेता पितानो विरह वेठवो पढने अन सधारनु तपण करबु पढने तमे सधारनु तर्पण गू जे जाणो छो ? तमे आरती जईदगी सधारना तर्पणमा वसार करी छे, तमे सधारनो भोग आपो छो के महापुरुषोना सिद्धान्तोना केटलाक सिद्धान्तोना भोग आपो छो ? भरते पिता साथे जवानी नागणी करता कैकेयीने थयु के पति जसे अने पुत्र पण जसे, अटल भरतने राखना माटे तेने दशरथ राजा पासे भरतने राज आपवा बचन माग्यु दशरथ अने कैकेयीबे वीतराग भगवानने बीजाओनी जेन वद्या नथी जेन परमादनी इच्छा होय अवा आत्मा मोहमा आवी न करवानु कटे, पण जेमने योग के परमपदनी किंमत नथी तेवाओ परलोक विषया छे, अने आ लोकनी साधनामा सर्वस्व मान्यु छे, तेमना पर मोह जे रीते स्वारा करे छे, तेनी स्वारी आमना पर यती नथी

सदाचारो याद छे के ?

कैकेयीजे बचन माग्यु तयारे दशरथे कहु के बचन आपती बलते जे

माटी पासे न्होतु ते शिवाय बसु माग ! पहेला तेमनी पासे पहेली भूमिका पर जवाना उत्साह न्होतो, ते हवे आव्यो हतो, जेठले ए शिवाय तेओ बसु आपवा तैयार हता तमने आ जन्म शा माटे छे ए याद छे ! सदाचारोना नाम बोली जाओ खरा ! ए याद नथी, केम के तमार साधना विभानु ध्येय छे अनेक मरे तेमा अमारे गु ! बीजा गुहो करे, पकडाय, फलेती थाय, पण आपणे पकडावाना नथी जेवी वृत्ति छे जगतमा जे थाय छे तेनी असर तमारा उपर थाय छे खरी, पण “ करे ते भोगव ” जेवी वृत्ति होय तो तमे करो अने भोगवो त्यारे जगतनी मान वता परवारी गई छे अम कहेशो नहि !

दृष्टि बदलाय तो—

जो दृष्टि बदलाय तो जीवन बदलाय, शक्तिना प्रमाणमां जीवन बद लाय तोय बस मुख गन्ति भोगरी शकाय जेवो आजनो काळ नथी अने जे मुखे जीवतो नथी, ते मुखे मरतो पण नथी अनेक दु खोमां मुखे जीवतु एज खरी मानवता छे ए त्यारेज शिखाय ज्यारे दशरथ जेथा महा पुरुषनु चित्र नजर समक्ष होय महा साम्राज्य जेमणे चलावतु अने मूक चानी वेळाने आटलु मोटु राय केम मूकाय जेवो विधार सरसो न आव्यो कैकेयीने प्रतानोध विना तमने वचन मागवातु पह्यु कैकेयीने विदास हतो के पति रोकाशे नहि, तमारा पर तमारा घरानो आवो विदास खरो ! तमारा वचन पर दुनियानो व्यवहार चाले ! कैकेयीने वचन लेता दशरथ राता पासे सही न्होती करावी आजे ए चाले ! अने न चाले तोये जेम नथी लागतु के मानवता सही गई छे ! व्यवहार वचने चाले के दस्तावेज ! पण आजे तो दस्तावेजेय व्यवहार नथी चालतो दस्तावेज लखती वेळा कायदानी बारीकी जोवाय छे, अने ए कायदानी बारीकीजे ज होळी छे कैकेयीने भरत माटे राजगादी मागी हेतु ए के भरत तमारे राज धाम्यु तमने यशे के

अटले आप्यु पण न छोड्यु होत ने मागत तो ए न आपत ? पोताने मळळी धीज धीजाने उपयोग होय, क्षेमाथी बीजाने शांति थता होय तो ते तमे आपो खरा ?

रामनो हक हतो, छतां—

राज उपर रामनो हक हतो, दशरथ ए समजता हता, छता तेमने विश्वास हतो के हु भंमे तेने राज आपी दउ अने राम हकनो दावो करतो भावे ए असंभवित छे दशरथे ससार चलावेलो हतो अने ए सुदर जीवननी असर सहु पर हती दशरथे रामने बोलावी विगत कही अने साम्राज्य छोडा समय तेनानो पोतानो निणय जणाव्यो, कैकेयीअे मागेला वचननी हकीकत पण कही भरतने राज आप्यानी बात सामळ्या पछी तमने लागे छ के शान्ति रहे ? अने आ जमानामा ? न रहे केम, आ जमाना शिक्षित नथी ? वधु शिक्षित छे ने ! ए शान्ति आ जमानामा न रहे, अनेो जर्म ए के ते काळे जे भणतर हतु ते आज नथी ने ? रामे ता पितानी बात सामळी आनद अनुभव्यो, जन कैकेयी माताअे भरत माटे राज माग्यु ए माटे सारु क्युं जेम कछु, आवो प्रसंग जाजे बने तो धाधळ मच्या विना रहे ! आजना समयमा कैकेयी शु बोले तेनी कल्पना आवे छे ? रामायणमा सस्कृतिनो शु आदर्श हतो ते जेना पात्रे पात्रे लावयो छे रावणने पण लावयो छे ए रावण तमारा करता खराब हतो जेम मानवु भूल भरेतु छे रामायणना पात्रो विषय के कथायना गुलाम नहोता राम पात्री पुत्र हता, रायना हक विषे जेमने कदि कल्पना आवी न हवी केम के पितानी चरणसेवामा वैभव अने राज्य करता तेमने मन बधु मुख हतु रामनु प्येय हतु पोताना तरफथी पिताने आनद मळ्या करे हु पूछु के घर कोनु, तमारु के तमारा मा बापनु ? आर्य सस्कृति शु छे ए समनो ! प्यारथी लेभागु अने ब्याडोअे आर्य सस्कृतिनी वातो करवा माही छे त्यारथी आय सस्कृति हीन बना गई आज तो पुत्र वहेथे मा-बापना दोष-कहेयामा वाधो शु ? मात्र न वहेनाय दोष जेना अने अनी धायडीना !

घरमा रामनी दखल शी ?

घरनी ह्छा हती के पोताने कारणे मा-बापने दु ल न याय एमे दसरथनु वचन आवकार्यु, अने केकेपीने शेर छोडी चढनु, केकेपी धार-मान माता हती, प। रामने मन अचो भेद नहोतो दसरथने अनेक श्रीधो हती, पण तेमनो परस्परनो वर्ताव, तेमना बालकोनो एक भीजा दगला वर्ताव ए अक जीवन जीववानी कळा हता, सस्ति हती एव पदु के आपे मने पूछनु ते महेरवानी ! पण मने दु ल ययु के खिन्ना ह्छा अविनयी कहेवाइश के दसरथने पण रामने पूछनु पडनु ह्छा शिने श्छा पूछनु पडे ए पुत्रनो अविनय गगाय

घरनी बधी चाज मा-बापनी हाजरीमा कोनी गगाय ? श्छा क्छा क्यो कायदो ! राजनो कायदो छे ! त्तमारे घरमा राज ह्छा पदु छे ! आजे तो कोइ मा-बापने पूछीअे तो कहेये ' भाई ' न श्छा अने क्छा सारी रीते जीवन जीबे तो राज वचमा न आसी क्छा, श्छा दगला क्छा वचमा न आवी श्छे आ दघना सस्कार जीमग श्छा क्छा श्छा ह्छातो नजर सामे राखवा जोईने, पिता प्रयय श्छा क्छा श्छा, एव पुत्रने मागवानो ह्छा नथी पुत्र समजे के मा-बाप क्छा श्छा क्छा क्यो छे आ रीते घर चाल्यु होय तो बराइ श्छा ह्छा

आजे बडील जेजु कार्र रहनु छे सब ! श्छा क्छा श्छा क्छा माता पिताना चरणमा सपळा सगचि मान्य श्छा क्छा श्छा छे पुत्र अ्यारे माता पिता तरफया आदर श्छा क्छा श्छा वात थती तोज विरोध करता श्छा क्छा श्छा क्छा श्छा दीकरा अने बहुनी आशामा खेपु पडे ह्छा, श्छा क्छा श्छा बापने आभारी छे त्तमे कोई शिख श्छा क्छा श्छा आप्यु छे ! के ते ठगाय न्छा न्छे श्छा क्छा श्छा परना मला भाटे छे, अने श्छा क्छा श्छा क्छा करवानी होय श्छा वातो ह्छा श्छा

रामायणनो शिक्षापाठ

रामे तो कह्यु के हु अने भरत अेक छीअे, अने आपने मन पग अ
बने सरसा छीअे दशरथ राजातु मन जा जवाबथी प्रसन्न थयु अ
रामायणनो मोटो शिक्षापाठ छे, मोटो आनद छे

श्लोक ए श्लोक —

दशरथना परमा धनी राणीओ हती, ए श्लोक हती अने श्लोक अेटले
श्लोक हु तो लारी वात फरनारने पूछु के एरुथी बीजी नथीने ! त
बधा ता अेरुवाळा ज छाने ? अगाऊ अनेक स्त्रीओ होवा उता धर ससा
आजना अेरुवाळा करता सारो चालतो

कैकयीअे भरत माटे राज मायु, त्यारे लक्ष्मणनी माता काइ न बोली,
अने रामनी माताअे पग कैकयी सामे दात न कचकरुचाव्या जामा त्याग
कोनो वराणयो, रामनो के बधानो ! पटराणीपदे रामना माता हता,
राजगादीना इक्कदार राम हता, छता कौशल्या काइ भाल्या नहि केम के
रेमना ससारनो पायो मजबूत हतो तमारा ससारनो पायो आयो मजबूत
करो ! कैकयीअे भरत माटे राज मायु, तैथी अयोध्या ऊचीनीची गई
गई दशरथना राज्यमा राज लेगानो नहि, प्रथ राज न लेवानो कजीयो ऊभो
थयो हतो तेजो मानता क राज मानव माटे तरणा जेहु हलहु, अने धन
करडा मानवजीवन किमती हतु तमे मानवता माटे बनेना भोग आपी
शको सरा ! जाजे तमारा पाखे मानवता शु मागे छे ! आज्जे आरयो दैर्घ्य
आपछिमां छे, माटे मानवता धन लोभनो त्याग मागे छे, आज्जे भोगलालसा
बधी छे, पहिला महा पुरुषोनी भोगलालसा मरी हती, अने भोगपुण्य थयु
हतु जाजे भोगतु पुण्य जोहु अने भोगनी भूल थयु छे

भरतनो त्याग —

दशरथ भरतनो राज्याभिवेक करवा मागता हता, पग भरतनो ते सामे

बाधो हवा, ते तो दशरथ साधे ज जवा तैयार हवा, कैकेयी मोक्षपरवश
 हती, पण पुत्र मोक्षपरवश नहातो रामे भरतने कश्यप हत के तने राज-
 गादीनो गव नथी, पण पिताना वचननी धरळता खातर ए लेनी जाईये-
 पिता-माता-बडीलमाइ बधानी समति होय तो पछी भरतने राजगादी
 लेवाया बाधो हतो ! धावी तक तमने मळे तो ! पण भरत तो रामना
 चरणमा दळी पळ्या हवा, अने कश्यप के हु गादी छुट ता आ बापनो
 दीकरो अने तमारो भाई न गजाठ भरत राज लेवानी ना पावता हवा, तो
 शु राज शाह होवु ! रामने लाग्यु के मारी हाजरी दशे त्यां सुधी भरत
 गादी नहि रे, भेटळे रामे जगलमां जवानो निगय कर्यो

अथे आचार्यश्रीजे जगल्यु हतु के रामायणना पात्रोने अने जे दृष्टिजे
 मानीजे छीजे ते रीते रजु करीजे छीजे

आजे मानवी जेटली नीतिनी यात बोले छे, जेटली तेने हेये होय छे
 सरी ! रामने हेये अने हाटे नीतिनी यात हती रामे अगलमा जवानो
 निगय कर्यो, अने भरत मुक्तकठे रोयो दशरथने चकर आव्या, कैकेयीने
 आशानो सचार थयो, पण दशरथने लाग्यु के वनमा राम दु ल येम छी
 दशरथे ! रामने लाग्यु के वचन पाळवु होय तो स्नेहना मोक्षमा लेंचावु न
 जाईये ए चांगी नीकळ्या, रामे कौशल्या पासे जइ हकीमत करे रामने
 वनवास, जठा साभळीने ते पण मूछा पाभ्या, रामे माताने समजावी के तु
 मारा पिताना धर्मपत्नी छे तो कायर छीने उचित आ शु ! वीरनी पत्नी
 वीर जोईये राम सिद्धनो दीकरो छे अने वननो भय थो ! रडती भूजती
 माताने रामने रजा आवी आमा कोने महान् मानवा दशरथने, रामने,
 कौशल्याने ! बधाज महान् हवा

राम आ रीते वनवास जवा तैयार थया तमण छीताने पूळतु नहोतु
 मने लुगे छे तमारो आ सामे विराध ऊठे खरो ! तमारो राम के दशरथ
 जेना थु छे के ! रामे छीताने पूळतु न हतु तनो छीताने आघात नहोता

(૧૧૨)

પણ આ સમાચારથી તેઓ આદ' પામ્યા, અને 'રામ પાછલ' જ્યાં
યયા વર્તમાનમાં આવુ હોય તો 'શુ બને ! ઘેરઘેર' દશરથ જેવા નાવ,
જેવા પુત્ર અને કૌશલ્યા જેવી ઘાતુ હોય તો સવાર સ્વર્ગ બની જાય'

— [વ્યાખ્યાન '૯] —

પારકા મા-વાપ પોતાના કરી શકે એવુ શિક્ષ
દિકરીઓને કૉલેજમાં મલ્લે છે કે ?

— ૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ —

(પ્રેમભાઈ હોલ, અમદાવાદ રવિવાર તા ૧૪/૧૦/૧૧)
માનવજીવન કિંમતી છે—

અનત ઉપકારી મહાપુરુષોના વચનને અનુસરીને અને વચન સાંભલવાના,
વિચારવાના યોગે જેમના હૈયામાં એ વાત નિશ્ચિત છે કે આ સવારમાં માનવ
જન્મ એ કિંમતીમાં કિંમતી વસ્તુ છે, એ દ્વારા આત્માએ પરમપદને સાધવું
જોઈએ અને એની સાધના માટે આત્માને પરમપદનો રાહ યોજી આપે એવા
યોગનું આરાધન કરવું જ જોઈએ અને એવી જેમની સ્વાધી છે, પણ યોગની
પરેલી-બીજી ભૂમિકા ઉપર પહોંચવાની શક્તિ નથી એવાઓ બીજી કે ત્રીજી
ભૂમિકામાં રહેલી યોગની ભૂમિકામાં અગર તો પરેલી-બીજી ભૂમિકામાં
રહી તેઓએ જીવન કેમ જીવવું તે માટે આર્ય દેશના પુરુષોએ પદ્ધતિ પૂરી
પાડી છે અને એને આપણે સસ્કૃતિના સ્વરૂપે જોઈએ છીએ

રામાયણના પાત્રોમાં દગરથ, રામ અને રાણીઓ વગેરેને 'વીતગમ' મમ
વાને કઈ રીતે જોયા છે એનું વર્ણન ચાલે છે જેટલે જે ચિઠ્ઠીઓમાં પ્રભો'

જાવે છે, તેના બવાબો પડીથી આવીયુ. રામાયણ અને વીતરાણે જે દષ્ટિ કરી છે તે અહીં કહેવાન છે

જીવન, જીવવાની કલા—

આય તરીકે જીવવાની સુદર કલા રામાયણના પાત્રો પૂરી પાડે છે દશરથ મહા સામ્રાજ્યના માલિક હતા છતાં રામ્યની પકડ તેમના પર ન હતી રામ્ય જેના પર પકડ કરે તેવા રાજાઓને નર્કના અધિકારી કહ્યા છે અહીં બેઠેલા એઓ શુદ્ધીવન જાવે છે તેઓ આર્યોને ઉદ્દેશીને કહેલી સસ્કૃતીને બોલેલે નહિ તો આવતા અને વધુ નુકસાન પામ, ખેટલે એ જીવો વધુ નુકસાન ન પામે એ માટે ઘરવાસમાં બેઠેલા લોકોને આ જીવવાની કલા આર્ય સસ્કૃતિ અનેક કયાઓમાં આલેલી છે, તેમાં આર્ય સસ્કૃતિનું દર્શન કરાવ્યું છે

રામ ત્યાગી હતા—

વૈષ્ણવીને જો વચન માંગવાનો વિચાર ન સૂઝ્યો હોત તો રામાયણ રચાત સહ! દશરથ વચન આપી શક્યા અને પાછી શક્યા એ રામના નામ હતા, તમારા જેવાં નામ હોત તો તે ન આપી શકત રામે દશરથને જે વચનો મહેલા ત ન કહ્યા હોત તો ગમને આજે યાદ કોણ કરત ! રામની માજક પુનગ બાબે ત્યાગના તૈયારી કરવાના તમે વિચાર કર્યો છે ! સામ્રાજ્યના માલિક હોવા છતાં રામ ત્યાગી હતા દશરથે અને રામે ભરતને રામ્ય આશુ આપુ તે ઉદારતા, પણ ન લુભુ એ ખીલારીવેદા નથી ! ભરતે કહ્યું, “ રાજ આપો એમાં આપની મોટાઈ પણ હુ લઉ એના મારી છુટુતાઈ ” પિતાને આ રીતે વચન આપવાનો અધિકાર છે, એવો વિચાર રામને આવી જાય તો ! પણ એ વિચાર આવ્યો જ નહિ, અને એ વનમાં જવા તૈયાર થયા, દશરથ પર જરાક માંહની ખસર થઈ, પણ શલુકુ ન પર એવે એમનો મક્કમ રામ જાય છે, ભરત સ્વે છે,

लेवानी आवा तमे बने तो घरघरार पेवो चाले ! सहु आपवा तैयार न्हा होय, आ आर्य ससृति छे तमारा हफनी भीतिक चीज्धी बीजानु महु यहु होय तो आपवा माटे तमे तैयार खरा ! अने कोई अे रीते आपवा तैयार याय तो ते लेवानी आतुरता पण खरी-के ! बघाने दिकरा राम जेवा जोईजे छे, पण स्वार्थे वरते बहु भूली जाय छे आर्यो घरमां धेठा पण केम. बीरे तेनी कळा आ ससृतिअे बतावी छे

ए रीते जीवो—

सीता दशरथने नमन करी कौशल्या पासे आधीं सासु तो बहुनी मां ने ! सासुने मन दीकरी किमती के बहु ! तमारा घरमा पण कोकनी सासु तो छे ने ! आज्जे केम चाले छे ते तो जाणो छो ने ! तमे ससारमा ए रीते जीवो के तमारा सपर्यमा आवनारनी दुर्गति न थाय सीता कौशल्याने “ तमने शु इक ” अेम कहेवा न्होती आधीं आज्जे हफनी बात तो धणी चाले छे, पण आय देशमा सहु सहुना हफ हता, पण कोइना पर हफ ठोकी बेसाइवानी बेरकूरी न्होती आपणे त्या खीओनु जे गौरव यहु ते हवे मरी गयु छे तमारा सधारमा फाई कळयु नथी अेटले पण त्यागनी जहर छे अने ससारमा छे गु, भोग तमने पूछता नथी छता तेनी कडे पड्या छो आज्जे ता खावाय नथी, झगडा ऊभा छ पति आवे त्यार पत्नी वारण आगळ ऊभी रहेती, अने पेटे जमाइती आज्जे तो सामज्यु छे के पण धेठीआभोने रसोया जमाइ छे आ हसवा जेवी बात नथी पति—पति एक बीजाना साथी अेमनी अेक चीज् प्रत्ये कोई परज पण खरी रामने, सीतापर अपार स्नह हतो पण ए परज जुगावे जेवो न्होती

अशुभ भने तो बहु कमभागी !

सीताअे कौशल्या पासे वनमा जवा रजा मागी कौशल्याअे राम वनमा गया अेनी आरोप सीता पर न मूखयो तमारे त्या कोई सराब भने तो

बहु कममागी ज कोबाय ने ! बाकी बपा घोळापगा खर ने ! तने दीकरानी बहु रावो छो, तेना उपर तमारा घरबार जना उे बेची छार पडे
 जेम बरौ छो ! तमार घर तमारा दीकरानी बहु माटे पारकु के पाठीकु !
 बाजा वो खर बगडावो छो पग एनो कह अय जातो छो ! आरने
 त्या छोकरो मर्चा पछी वहुना खर्चा बाध्याना बनार बनेता छे
 वहुन बराबर साचरी होय वो ते सहराना भरने पोतानु माने, वानु
 सहराने साचा मा-बाप माने, परनी माछिकी पोतानी समज, आ
 वातो समजवा जेनी छे ससार समजे नहीं तेमने माडवो नही, अने
 अगसमये माडेलो ससार छोडवामा बाधो नहि रीतराय परन, गृध्रयो
 अने गुस्ने मान्दार बेरी रीते ससारमा रहे उे के बीजाने बदन करानु
 मन पार कौशल्यार्थे छीताने दीकरी करी हती. केम के दीकरी ता पारके
 धेर जवानी होय छे त्यारे बहु कायम. पोतानी पाछे रहवानी होय छे कॉले-
 जमा भगवा मोकलो छो ते अयु शिध्दग छे छे के पारकाना मा-बार
 पोताना करी शके ! पाणी खीओने तो रसोइ करता पग आरबती नथी
 कॉलेजमां भणी जेटले रसाई न आरडे, वासग मांजता पग न आरडे कोई
 छोकराने बरार क नोकरि करता न आवडे तो ! आ हु भेटला माट कहु
 छु के धर्म तमारा मुधी पहोचतो नथी राणीओ राजाने पीरसती, दीकर-
 राने मा पीरसती अने सूके रोटले धेर लारी चढायती मादगीमा पतिनु
 माधु पत्नीना खोळामा रहेतु आ आपत्ति वेळा बनतु, बाकी बेइचीजानी
 आडे न ऊतरे बेची आम या रहेती आज्ञे तो आ न चाले ने ! तो पछी
 होटेलमाथी भाणा मगावजो ! पश्चिममां अम चाले उे, आज्ञे तो सामान्य
 माणसने पग नोकर जाईने न वातवातमां डॉक्टर जाईन भांड पर होय
 तो केमीली डॉक्टर जाईने, पग काईभे केमीली धर्मगुरु राफ्या छे ! मुहु
 भले वधु भणेला न होय पग सस्कार जाईने बसा। कह नोकर माकर-
 वाळा घर मठवाना नथी दीकरीने कन्यापगु, सधवारगु अने विधवागु
 जिविता आवडे अयु शीलवानु उे कोइनी छोटी गुणगीमां प शुभं प्रीति

स्त्री-पुरुषना शरीर अने लागणीमा फेर छे ए समजवु जोईअे स्त्री एकि
 'छे बाकी समज्या विना शास्त्रे स्त्रीने अधम कही छे अेवी वातो नका
 छे शास्त्रोअे स्त्रीने ऊही बुद्धिथी जोई छे अने ऊचा मानथी नीरखी छे
 अेवी सासु छे खरी ? —

कौशल्याअे सीताने कहु राम पुरुषसिंह छे, अेने वनवासनु दुःख नथी,
 पण तु देवा छे, मुकोमळ छे, जन्मथी सुपमां उछरी छे वनमां पगे चाल-
 वानी पीडा वेठाअे ? वहुनी चिंता करनारी सासु तमे भाळी छे ? अने न
 होय तो घर छोडवु ए तमारो निर्णय खरो ? सीताजी तो पति पाछळ
 जवा रजा लेवा आवी हती, पण कौशल्या जगलना कष्टना विचारे रजा
 आपती न्होती पत्नी सुखी पिताने त्याथी आवी होय ते अेज रीते पतिना
 घरे जीवना मागे तो ते स्त्री कदेवाय के शाकण ? सीताने पिताना घरनो
 सुखनो विचार आव्यो होत तो सीता माटे शु लखात ? सीताअे तो
 कौशल्याने कहु के आपना तरफनी भक्ति वनना सकटोमा पण कल्याण
 करअे सीता वनमा जवा नीरख्या पण कोइनेय केकेथी माटे दुर्विचार
 आव्यो न हतो सीताने नीरखी रहेली अयोध्यानी नारीअेने लाग्यु के
 सीताअे पतिभक्तिनु अनोपु उदाहरण आप्यु छे सीताअे पोताना उच्चम
 आचार अने शीलथी उच्चम बुळने उदर्यो छे

आजे तो भाई अेटले भागीदार —

राम-सीता वनमा जवाना समाचार लगणने मळ्या अने तेमने क्राध
 अनुभवो ए माता-पिता बधु अने बधुपत्नीना भक्त हता तमारा
 सत्कारमा जामज छे ने ? पण आजे तो भाई अेटले भागीदार, अेमज
 लागने ? लगणने क्रोध आव्यो, अेने लाग्यु पुरुष स्वभावे धारो होय छे, स्त्री
 स्वभावे बाकी होय छे, केम के केकेथीने साचरी राखेउ वचन जाये वखते
 लाग्यु ह्यु भरते राज लीधु के नहि जेरी तेमने पत्तर शोती अेमने भरत

કષમ લામ્યો એમને યુ કે દુ રામનો અભિપ્રેક કરે, પણ આતરે તો ઇ દશરખનો પુત્ર હતો વિચારો ધમાવી દઈ રામ ત્રોડે જ્યા નિર્ણય કર્યો લક્ષ્મણ દશરખની અનુમતિ સર્દ મુમિત્રા પાલે આખ્યા, એમને કહ્યુ, “ રામ મસાદા પુરુષોત્તમ છે, એમને છોડી દુ રહી નહિ શકુ ” લક્ષ્મણના વચનથી મુમિત્રાને આપાત લામ્યો પણ અતરમાં આનદ થયો એને હૈયુ મજબૂત બનાવી કહ્યુ સરેલર, તુ મારો દિફરો છે, આ સ્ત્રીએ સ્વાયં દાન્યો એવો સ્વાયં પુરુષને દાબતા આવદશે સરો ! આવદે તો જગતને મોટો આદર્શ પૂરો પઢી જાય, મુમિત્રાએ કહ્યુ રામ દમ્પણા આવીને ગયા, ક્ષટ તૈયાર યા, ક્યાક અતર ન પઢે !

પ્રવી મા મલ્લવી મુશ્કેલ છે --

શ્રીરામ રામાવગોમાં પણ કહ્યુ છે કે મુમિત્રાએ લક્ષ્મણને કહ્યુ હતુ કે રામને દશરખ માનત્રે, સીતાને મારા એવી મા માનત્રે અને વનને અયોધ્યા માનત્રે ! દુ સમા મુશ્ક માનવાની સ્થિતિ ત્યારે આવે જ્યાર આવી મા હોય આવી મા મલ્લવી મુશ્કેલ છે

સ્ત્રી ધીર રને છે ત્યારે --

લક્ષ્મણ કૌશલ્યા પાલે ગયા કૌશલ્યાને રામ્યુ કે લક્ષ્મણ છે એટલે જાયે મારો રામ અહીં છે, પણ લક્ષ્મણે કહ્યુ ‘ દુ રામની પાછલ જાડ છુ ’ પણ કૌશલ્યાએ કહ્યુ “ રામની ગેરદાજદીમા તને જોદ રામના ચિરદતુ દુ સ મૂઢીશ એટલે તુ અહીં રહી જા ” લક્ષ્મણે કહ્યુ, તુ રામની મા’ છે, તારાથી આવી અધીરાઈ ન લકાય આપને ત્યા સ્ત્રીને ક્ષુદ્ર વળવી છે, પણ જ્યારે ઇ ધીર રને છે ત્યારે ઇ માનસીને વટાવી જાય છે

આ પછી રામ, સીતા, લક્ષ્મણ વનમા ચાલ્યા પાઠલ આસી અયોધ્યા ડલટી હતી વચને શાગત્ત હતુ, અયોધ્યાડુ સર્વસ્વ ચાલ્યુ, કેકેચીના દિલમા તુપાન મન્થ અને દૈયામા પરિરતન થરા માંકિતું અયોધ્યા નિર્વન બની

हती रामे समजावी सद्गुने पाऊ वाळ्या, भरतनो निणय अचल ह्यो,
 जेटले मन्त्रीओ रामने लेवा गया, पण रामे कस्य वचन अकज होय,
 मन्त्रीओ पाछा आब्या आ पछी भरत अने कैकेयी रामने लेवा गया राम,
 सीता, लक्ष्मण नदी वटावी झाड नीचे बेठा हता भरत अने कैकेयी त्या
 आब्या, राम, सीता, लक्ष्मण सर्वे कैकेयीना पगमा पळ्या आपणे आवा
 राम, आवी सीता, आवा लक्ष्मण पेदा करवा छे ने ?

-[व्याख्यान १०]-

अध्यात्मवादमा तमाम वादोनु पृथक्करण समायेछु छे

साम्यवाद आवे त्पारे रडजो !

उत्तम जीवन अे आर्य देशनो शणगार छे

—०००३०००—

(प्रेमाभाई हॉल, अमदावाद ता २१-१०-५१)

आ आर्यदेशना माननो के जे आयसत्कृति थी सस्कारिक धयेला होय
 छे तेओने मन मनुष्य जन्म ए अेवो अेकज जन्म छे के जे द्वारा ते
 आत्मानो सपूर्ण उन्नति साधी शके छे, अे जन्मद्वारा ए उन्नति साधी
 शक्या ते जन्ममां जेओ योगना पहेली भूमिका उपर आरोहण नधी
 यई शकता, तेमणे कइ भूमिका उपर रहीने जीवतु जाईअे तेना बोधपाठ
 मळे ते हेतुथी आर्यदेशमा यइ गयेला योगी नहि पण अनासन्न योगने
 पानी अनी दशमा उन्नतिभर्तु जीवन जीवी बतावनाराओना प्रसंगमाथी

આ પ્રસંગ સર્જાયો છે મૌલિક વસ્તુઓ માટેની મારામારી અને તેનો ઉપયોગ કરવાનું ધ્યેય એ આર્થ-દેશને માટે બહુ મોટામા મોટું કલક છે જે કદ આ દુનિયામા છાટીને જવાનું છે તેની પાઠલ વિદગી પૂરી કરવી એ આ દેશને કલકિત કરનાર છે

પાપો સાથે જીવનને સરસાવો—

આ સર્વો વાતો હૈયામા ન રેસે તો નકામું છે રામાયણના પાત્રોની વાતો એ માટે કહેલી છે કે જેના દૃષ્ટાંતોમાથી કહેલી વાતો હૈયા મુધી પહોંચે, અને ત્યજ સહારમા એ પાપો સાથે આપણા જીવનને સરસાવતા ચાલી ઉન્નત જીવન ખાવી શકાય, નહિ તો સહારમા મૌલિક વસ્તુઓ તરફ લલચાવવા અનેક સાધનો છે તેમા પસાવાનું અજ્ઞાની માટે તો બને કારણ કે પ્રધાન માટે આર્ય દેશ ઢાલ અને વલ નથી પરંતુ કેવલ પરમપદની સાધના છે જેનો દુષ્ટ છે કે મરી જતા પહેલા કેમ જીવવું જોઈએ તેઓ સર્વો મૌલિક વસ્તુઓમા પ્રભાવ એ શોચનીય છે જાંજ મરી જતા પહેલા જ મોગવડું અને મેલવડું એવા વિચાર હોય છે અને તે એટલી દુઃખીની માવના હોય છે કે ચારસામા પણ એટલું મૂકતા જમાની દુષ્ટ હોય ; ચારસદાર પણ તેમાથી છૂટો થાય નહિ, અને તેમા જ મરે ખાંચો મૌલિક વસ્તુઓ પાઠલ દોહનારાઆને મૃત્યુની તો યાદ જ હોતી નથી નથી તો તા કલકિત બને છે એટલુંજ નહિ પણ જાણો દેશ વ્યાપી કલકિત થાય છે અને સ્વાય માટે જે કાર્ય કરે છે તેનાથી તો શાશ માગસોને મરી આવે

પાનથી શ્રવણ કરતાં તન્મયતા આવે છે

રામાયણના પાત્રો વિષે જે કહેવાય છે 'મનુ શત્રુ સુ નહિયી તન્મય ધર મુધી લઈ જાઓ છો ? અને એ પાત્રોની કાવ્યામની તમારા પાત્રો કરી સુઓ છો ? કારણ કે જે ધરમ શત્રુ જે ચિત્તન કલક

ચિંતનમાથી મનન અને પછી તમયતા આવવો જોઈએ આ દેશના માનવોએ પ્રથમ તો ધાર્મિક માળસોના શ્રવણ ગુમાયા છે આજે ત્યાગીઓને પ્રવચનો સમઢારવાનો શાસ્ત્ર થાય છે, અને અનત જ્ઞાનીઓની આજ્ઞા પ્રમાણે અને યોગ્ય ધાતા હોય તો શ્રવણ કરાવીએ છીએ, પરત્તુ ધોતાને શ્રવણ કરવું એવો ધર્મ લાગે તો નહીં ધ્યાન શિવાય સામઢે અને ચિંતન ન થાય તો તન્મયતા ન આવે, તે શ્રવણ જિવનમા ન ઉતારે તો કયાના ગુણો શુ તેનું જ્ઞાન ન થાય, અને જીવન સુધારવાનો ઉત્સાહ ન જાગે

ત્યાગની વૃત્તિથી સર્જન

વનમા જતા રામ, લક્ષ્મણ અને સીતાને વઢાવી સી પાછા ફરે છે, કારણ કે તેમને પિતા પુત્ર જેવો સંબંધ હતો રાજદુ રે પ્રજા ડુ સ્ત્રી હતી, તેઓ વનમા જાય છે પ્રજા તેમનો સત્કાર કરે છે તમારે તો હૈયુ સાકઢ્ઢ અને પૃથ્વી પણ સાકઢ્ઢી શાસ્ત્રોમા મૂળથી લખાઈ ગયુ હશે કે "વસુધૈવ કુટુંબકમ્" હૈયુ વિશાલ ધતુ નથી દિવ્ય જ્ઞાનની યાતો જીવનમા ઉતારનારા યોઢા હોય છે આ વધી યાતો હૈયામા વધે તેવા પ્રયત્નો કરવો તો દષ્ટિ વિશાલ વનશે પિતાના વચનને સ્વાતર રામ વનમા ગયા, માદીનો હક્ક ન માગ્યો આવા હક્ક માગ્યો હોત તો આ ફાલનો દરિદ્રાસ લલાત, જેમા સી હક્કનો ધાપલ ચલાવી રહ્યા છે સૂપઢીમાં વેઢેલા પણ જામ્યા છે, અને સી હક્કની યાતા કરે છે પણ કોણ કોના હક્ક ચૂકવે ! આમા તો વઢ, વૃદ્ધિ અને લાગવગતુ નાટક ચાલ્યુ છે, અને તે પરદેશમા ચૂટ્યાંજોની યાતો ધતી હતી તે તમારે અહીં આવી છે એક ત્યાગની વૃત્તિ માટે સંચાયેલો દેશ આ પ્રવૃત્તિ માદરે છે જાથી જો કે તમને તો જ્ઞાનદ જ ધતો હશે જમારી યાતો તો તમને નહિ ગમતી હોય, કારણ કે અમ તો સંસારવઢાર ગવેલા એટલે વઢામ્યા ન વઢવું એમ તમે માની વેઢેલા છા આ મોટી દિસાલ તુટે અને અમને એમ લાગે કે અઢ અમારો માર્ગ છે, તો માર્ગ નિકલે

जीवता तो शु मरता पण—

आज्जे तो जे भौतिक वस्तुओ पाछळ जगत् दोडी रहु छे तेने पणा जीवता वा नयी छोडता पण मरता पण तेमने छोडवानुं नयी गमतु अे तो मरता मरीने छोडे छे जेभो भौतिक वस्तुओ छोडनारा छे तेभो जान-दयी मरे छे, अने कुडवने हिंमत आपवा साथे धारसोने चेतवणी पण आपता जाय छे के, तेभो तेमा न पणाय

राम तो भरतने गादी सोंपी चाळी नीकळ्या हता, तेमने तो सतोप हवो, सारी वस्तु सारा माणसने सोंपाय भेटले सारी चालरो आपणे अहीं तो सारा माणस ज मळता नयी सारो मानीने राज्य चलाये ते सारो के साव मानीने राज्य पचाधी पाडे ते सारो ?

बिबेकीओ जोखमदारी न छोडे

रामने पाठा लेवा जाय छे त्या वनमा अण जगा धानद भागे एक शाह नीचे भेटेला दखाय छे तेभो अयोध्याने याद करी गाठा म्हाता देण के खेद नहोता अनुभवता कैकेयी वत्स, वत्स ! कही राम गिरे छे छे राम तेमने पगे पडे छे आ केरो माय ? तमा तो रूइछे तो शु पण मरता पण कहेता जायो के रामाया मय कहे अणवनाव छे तो तने घेर न जता ! या मदानुभाषणके कहे छे अने अने भरत मूर्छित थाय छे त्या मदन के मया मदीले उल्लेख बीहणाधी राम मूछा वाळे छे, भगत मज्जा मय कहे छे मरते मरे ए व मारी शु अभक्ति यद के धनशामा वमल के मरते मरे अने आख्या आ साभळीन पण राम कहे छे - मरते मरे अने कित करो अेम लागे छे

मरते गादीनी लाड्यानी शीत हत मय मरे ते तो मरते मरे वात राम पाठे मूछे कहे छे मरते मरे अने मरते मरे

સ્થિતિ જાણતું નથી જેટલે રામને વિનતી કરી કે તમે ગાદી છોડો ! જગન્નિમિત્ર લક્ષ્મણ મહા અમાત્ય બને, હુ પ્રતિહારી બનીશ અને શત્રુન છત્ર ઢાલશે, આમ ચારે ભાઈઓ શોભીશુ

અમને કલ્પિત ન કરો—

લક્ષ્મણને જગન્નિમિત્ર વહા, કારણ કે એમણે જગત્ પાસેથી વહ લેવાનું ન હતું બ્રહ્મચારી હતા તેમને તો જગત્ને સેવા આપવાની હતી કેકેયા રામને ભરતની માગણી સ્વીકારવા ધિનવે છે, અને વધો દોષનો ટોળો પોતે માથે લે છે, કેટલાક દોષો પુરુષો અને સ્ત્રીઓના જાતિસ્વભાવથી હોય છે તે પરે તેમ નથી આ દોષો સાથે અમુક ઉત્તમતા પણ હાય છે કેકેયા કહે છે કે સ્ત્રી જાતિમા કુટિલતા શિવાયના વધા દોષો માર મા આવેલા છે આ અનર્થ મારાથી થયો છે

સ્ત્રીએ પુરુષ પર સામ્રાજ્ય જમાવ્યું છે !

સ્ત્રી જ્યારે નિર્દય બને છે ત્યારે તેની સામે પુરુષ એટલો નિર્દય નહિ બની શકે, એટલું જ નહિ પણ સ્ત્રી-પુરુષને નિદયતામા આટી જાય કેકેયાથી આટલો અનર્થ થયો ત્યાં સુધી સ્વાર્થના મોહમા નિર્દય રહી, આમ છતાં વાતચાતમા રહી જઈ ઓતું લાવનાર સ્ત્રી છે આ એનામા કહ્યા છે આ કહ્યાથી પુરુષ ઉપર એણે સામ્રાજ્ય જમાવ્યું છે, તેની વધુ સેવા કરવી એવી પુરુષ ઉપર છાપ પાડેલી છે એટલે તે વધાને અવગણી શકશ, પણ સ્ત્રીને નહિ સ્ત્રીને મર્યાદા જેવી મર્યાદા નહિ જડે અને સ્ત્રી મર્યાદા ઝાંઝે તો તે જોઈ પુરુષને ધરમાડુ વડે

સીતા જેવી સતિશ્રોથી સારી કહેવાઈ —

કેકેયા અને ભરતની યાતો રામને ગમતી નથી રામ કહે આજ સુધી તો પિતાએ અમને વચન આપેલું જેટલે તે વચન પિતાનું હતું, હવે મારા અનવાકનું વચન તે રામનું વચન બને છે, અને તે મારાથી જ કેમ ઉત્પાપાય ?

वचन आसनार बनेय जीयता होय ता वचननो भान थाय, आ यन्ते सीता
 मरुते अभिप्रेक करानवानो हतो अटले पाणी लेवा गया हता तेमने तो
 रावना अचन्दा माटे धरदा हती, जेट्टुव नहि पण गौरव हतु. ते जागता
 हता क, जे पिता नथो करी शस्यो त भरतना मोटा भाई राम भरतने
 राज्याभिषेक करानये ठमारी मायक सीता राजगादीना स्वार्थी न्होता
 राणी ज्रीओना समजाव्यासी पुरुषोजे जगतमां शु शु उल्कापात मचाव्या छे
 उनाथी इतिहास अन्त नथी स्त्रीओ सारी कहेवाइ ते आवा सीता जरी
 सताओथी, अने पुरुषा राजा कहेराया होय तो ते आवा राम जेवा महा
 पुरुषाने लीधे, ठमारी जातने ल्हने नहि

आशा फळी पण भारे जुलमथी—

कैथेयीने प्रतीति हती के राम जे राम ज जे राम कसु पावे तिज्ज
 वचन माटे अल्प्य तेम भरत मारा वचन माट अल्प्य छे नटा ते ह
 मारा वचनाने उत्थापी शक्ये नहि आम भरत रामन थ्या आया हता, त
 तेमने तो राजा न्हने पाळा जवानु थयु भरत ऊचु नथी कण, अ
 बोळते नही भरतना राज्याभिषेक करानता कैथेयीने पोठानु कानु थ
 काणु पण साथे साथे अम पण थयु क भारे अनय थयो भरतन क
 वानु हतु उठा तने आनद नहातो राजा दशरथने अभिषेकी हत ह
 तेमने तो कइज ह्यथोक न थयो, कारण तेनी तो वही हत ह
 भरते सारी रीते लावा वखत राज्य चलायु क जे वरिण क हत ह
 हतो दशरथना त्याग समयनो उत्सव ऊत्रव्यो या हत हत हत ह
 पायो हता घर न हूटे तोय घर न अडे, जेट्टु के क हत हत ह
 अलिप्त रहेवानी सवृति रामायणमा ठापी हत हत हत ह
 ऊचनीचना मतभेद अगे आचायथीधे न्हने हत हत हत ह
 जगानु हतु के धेगिक राजा पासे नेपाली क हत हत हत ह
 राजाने सरीदवानु कहेता तेनी किमत पुरी ता हत हत हत ह

राजा करकसरीओ हता प्रजानी प्रीडा देखे हती तेणे कसु सवा लाख पाठळ खर्चु तो तेनु भळु करी शकाय वेपारीओ निराश थया के जे आ न खरीदी शके तेनी प्रजा शु खरीदे ! उदास यथेला वेपारीओ दया ते वखतना धनपति शालिभद्रनी 'मा' ने जावी अने तने वेपारीओ बोळावी किमत पूछी, तो १६ रत्नकचळना २० लाख रुपिया कदा मोभानी दृष्टिओ आपी कचळ खरीदी रत्नकचळ सोळ हती शालिभद्रनाश राणीजा हती, अने तेने पाढी बन्ने डुकडा करी वहेची अजगा-यु के आ डुकडा शरीर लूठाना काममा लई पेंका देजो वेपारीओ आश्चर्य पाय्या, के ररो वट राख्या

राजाने मोभानी खातर खरीदवा वात करी शालिभद्रनी माजे खरीदवा ज चिना बनी ते जगावता सवा लाख रुपिया लई आवेलो कासद पाछो गय अने वात कडा तो राजाने आश्चर्य थयु हु तो तमारी पासे प्रतिशा ले जाववा मागु छु, के आजधी तमारी पासे अध्यात्मवाद शिवाय कोई बीज वादनी वात करे ता साभळशो नहि साम्यवादमा बुद्धि प्रमाणे स्थान अ बधाने रोटीनो आदर्श छे अेम ध्याच्या कह्याय, पण हु कहु छु के अध्यात्मवादमा शु नथी ! महा पुरुषोओ तेमा थयु कहु छ जेने नेटउ पचे तेटर खाय तेमा बीजाने गु वाधो ! कोईने वधु मळे-मेळवे ते सामे आपणने वाधो नेम होई शके !

आध्यात्मवादमा रथा वादानु पृथकरण छे—

अगाउना समयमा राजा-प्रजानी स्थिति हती ते जावयी होय तो आपणे समजी लीधा शिवाय सूटको नथी आध्यात्मवादमा गु नथी ! सधळा वादोनु काग आपी, पृथकरण करी स्थिति प्रमाणे वधद ओछु मेळधी जीवन बगडे नहि अने ज्येव उपर पहोचवानी स्थिति वेदा करवाना ध्येयनो तेमा निर्देश करेछो छे ह्ये राजाने बदळे युध्दनो प्रसंग केवी रीते पाय छे अने रावणनु पात्र कवु छे अे ह्ये पछी कहेवानु जगावी प्रवचन पूरु करुं ह्यु

- [व्याख्यान ११] -

मानवी सत्सारमा उच्च जीवन जीवे तो आ
मानवलोक देवलोकनी इच्छा न रहे अथवा वने-
वाणीओ वात वातमा चप्पा उदावे ए कृपणशर्वांनी वात छ-

(प्रेमामाई हॉल, भमदायाद वा. २८।१०।११)

जन्मनी सार्थक्या—

अनंत उपकारी महापुरुषोत्रे मानव जन्म के मळे ए महामाग्यशास्त्री
लेख्या छे अने ए महामाग्यनी सफळता, आ धननां के परमाद विना
बीज कोइ साध्य नहीं, जेवु जेना अतरमा बन तारेत्र राव, परि वा भा
आर्य देवमा पण अनेक साध्यविशेषा अनेक जानाओ अन्त वार जन्म्या
अने मटक्या आ आर्य देवमा कमतु सायक त्रो व राव को साधना निधय
कराय, अने मात्र साध्यनो ज विचार छे नहि चाहे, पण परमादने
येजी आपे अवा योगने साध तो त्र परमादनी नहीक उइ शक्या, आधी ज
पहेली, बीजी अने त्रीजी भूमिकाका विवेकपूर्वक्या त्याग, सर्वस्वनो त्याग
अने विवेकनी प्राप्ति वगैरे मेळवचानु कपु छे आरी भूमिकानी सायक त
पामवा माटेनी चोधी भूमिका कही छे आ भूमिकाने पामेला मो त्र
अद्वैती बने अने विवेक पडी त्याग, ए मळे सर्वत्याग, अने ते बाद त्र
मानवी परमादनी नजीक पहोंची शक

आ बीजी त्रीजी भूमिकावाळा सगळामा रहेवाना जेमना जीवना
रना अनेक प्रसंग जाववाना अने कर्मां रही योगनी

पहेली भूमिकाने नजर समस्त रात्री सावधानतापूर्वक जीवे तेज परमपदनी मनीक
 पशोची शके आ सायचेती केवी होय तनी जा रामायणा पात्रो द्वारा घर्चा
 करी छे हवे आपणे रावणने जोवानो छे धीतराग शासने रावणने कइ रीते
 ओळखाव्यो छे त वात करीअे दशरथ राजा अने तेमनु कुट्टब घट्ठी
 हनु तंजो वधा त्यागी नहोता, भोगी हता छता वधा योगनी भूमिका पर
 जीवनारा हता पहेली भूमिका जेमनो आदर्ध छे तेओ कदाच मोहना सपा
 टामा आपे पण तेमना अतरनो दीवो तो सळगतो ज होय छे ते अवसरे
 प्रकाश आपे छे रामायणा पात्रोमा पिता-पुत्र, माता-पुत्र, भाई-भाई,
 शोक विभेरेनु जीवन जोयु आ जो याद रात्रीअे तो धा ससर जे
 सप्राम छे तेमा जराय नीचा पळ्या विना उच्चु जीवन जीवतु अे सहेड
 नथी भूलवनारो मोह नानोसूनो नथी योगनी भूमिका पर बेटेलाने पण जा
 मोह भूलावे तो योगनु स्वप्नु पण अेने न आव्यु होय तनी शी हालत
 थाय, ए समजी शकाय अेनु छ आ वधा पात्रोनो ससर आपणे सामळ्योने ?
 अपसर आवे तो तमारो ससर पण आमज चाले ने ? कैकेयी मापक
 कोई स्त्री विप्लव ऊभो करे तो, तु थाय ? आ तो दशरथनु कुट्टब हनु
 अेटले खुनामरकी न यई, पण ए वधा माहने आधीन होत तो ? भरत गादी-
 पनि यात ? अने दशरथ वचन पालन करी शकत ? ए वधा भोगमा खरा,
 प्रदिविदिमा ररा, पण ए प्रदिवि-विदिवि के भोग तेमने खाइ न जाय
 त्यारे आ जगतनी चीजो तमे खाओ छो के ते तमने खाई जाय छे ?
 भोग तमने भोगे छे के तमे भोगने भोगवो छो ? शाखे तेने भोगपुख
 कसो छे ते विवेकी पुष्यनु जीवन भोग छता मजानु होय छे अने जेमनु
 अतिम जीवन पण सुदर हाय छे

एवा प्रसंगे धीरज राखवी घटे—

आपणे ककेयीने मुधरेली जोई अेना जेरो पल्लो कोई स्त्रीमां भाग्ये ज
 जोता मळे भरतने जेणे राज रेवा कसु ए हती मोहनी पाणी, पण

अतरनी बात तो बीजी हती भरत राजगद्दी लेमानु स्वीकारतो नहोतो, ए बात व्याजवी ठे एम ए अतरथी मानती हती, तमारा जीवनमा आवो कोई प्रसंग आवे अने कोई तमारी आशा न माने तो धीरज राखो-
खरा के ?

महापुरुषो जगलमा मंगल करे छे—

राम अगल्मी गयो महापुरुषो जगलमा जाय तोय मंगल होय छे-
अने कहेवत पण छे के, राम त्या अयोध्या राम अेवा पुरुष हता के जेमनी
ठेवा करवानु देवोनेय मन थाय राम-लक्ष्मण पासे अतुल शरीरशक्ति
पण हती आ शरीरबलनो ख्याल आजना विशानना जमानामा तमारा
मगजमा घुसाइयो मुश्केल छे आर्य देशोमा जे महापुरुषो थया तेमगे जे
वस्तुस्थिति हती ते जगत् समग्र मूकवा प्रयास कर्यो छे पण खोटा मोहमा
के भ्राति जगावदानो प्रयास कर्यो नथी राम, लक्ष्मण, सीता विगेरे पात्रोनु
वर्णन ससारमा बेटेला जीवोनु वर्णन छे मरवानु स्यारे ठे ए जागता नथी,
अेटले आवा पात्रोनी जीवन सामळाने ए मुजब चीववानु शरु कर्यु छे ?
तमे तो जेटलु छे अेटलु मोगव्या विना मराय नहि अेम चिंतामा जीवो
छे ने ? आ पात्रोनी हकीकत सामळवानो हेतु ए के तेओ पहेली भूमिका
पर अइ शक्या नथी तेओ ससारमा रहीने पण मुदर जीवन जीवे तरे
आ माननलोक देशलोकनी इच्छा न रहे जेवो बनी जाय

शब्दशब्द न उराय—

जाचायत्रीने अत्रे जगलव्यु हतु के आ तो कळिकाळ छे लोरो सारा
न बनी जाय अेनी धराने चिंता रहेवानी छ आपणे जे रीते चालता
होइअ अे रीते चालिअे आ तो महापुरुषानी बात छे सभव छे के
जेमनी बातो जगलमा न पण मूका शक्यअे, पण तेया कइ महापुरुषोना
सामळवा अने न विचारवा अेम कहेवु ठीक नथी अमारु व कछा-

કનુ પ્રવચન છાપામાં શબ્દશબ્દ નજ આવે અધુરુમ રહે, પણ એમ તો નિમ્ન્ય કર્યો છે કે આપને તો આગલ વધુ જ ગાલો સ્વાર્થ અને આગલ વધુ શબ્દોમા આઘાપાછી યત્ન કોઈ અનર્થનો સમ્ભવ થાય, પણ વાચનારે તેની સાધવેલી રાક્ષી લેવી ઘટે.

તો સસાર કેવો ચાલે ?

મરત રાજ્ય ચલાવતા હતા, રામ વનમાં હતા, મરત માનતા કે રામ જેવા માઈનો હુ માઈ છુ, અપર માતાઓ પણ અદ્ભૂત હતી પોતાના દીકરાનો હક્ક ગયા છતા જેની તેમને અસર નહોતી, આવી અસરવાલા બધા બન તો સસાર કેવો ચાલે ? વેપાર કેવો ચાલે ? વેપાર કે ધરાક ઠગાય નહિ ઓરમાન માની આલે ઓરમાન છોકરાના ગુણ ચંદે સ્વરા ? પણ આ મરતની ઓરમાન માતાને મરત રામયીય સવાયો હતો

રાવણ ક્યા હતો ?

રામ-લક્ષ્મણ અને સીતા દરકારણ્યમાં આવ્યા હવે આવે છે રાવણ રાવણ જેટલે સારી સ્ત્રી જુએ એટલે હાથ મારવો પ સસાર માણસ નહોતો રાવણ રાક્ષસ તિહ, પણ રાક્ષસદ્વીપમા જ મેલો એટલે રાક્ષસ કહેવાતો હનુમાન્ આદિ વાનરદ્વીપમા જ મલા વાનર કહેવાતા તેમ

શસ્ત્રોના પ્રતિકારની શક્તિ હતી—

અમાકુ જે શસ્ત્રો હતા તેના પ્રતિકારના અને તે શસ્ત્રો પાછા વાલ્કવાના સ્પાયો પણ હતા આજના શસ્ત્રોમા પ્રતિકારની કે પાછા વાલ્કવાની શક્તિ નથી આજના શસ્ત્રો મારક્યા છે અને વાહનોય મારક્યા છે રાવણ ત્રણ રાક્ષસો માલિક હતો બધા પર એની આજ વર્તેતી, અને પોતાનુ મોલ રામના હાથે ચયે એવી સ્વર હવી અનહ રાજા અને દશરથ રાતના નાશ માટે એણે પ્રયત્નો પણ કરેલા, પણ તે નિષ્ફલ નીચડલા રાવણની પ્રવિષ્ટા હતી તે પરછી જે

तेने ह्मन्हे नहि, तेनु प्राणाते सेवन न करयु, रावण सामान्य मायस नहोतो
ए पण वीतरागनो उपासक हतो अने सद्गुणो सेवक हतो

दडकारण्यमा रावणनी न्हेननो पुत्र सूर्यहास खड्गनी साधना करतो
हतो आ साधना धार वर्ष सुधी करवानी कठण हती आ सिद्धिने आडे
धन दिवस बाकी हता, त्या राम, सीता, लक्ष्मण दडकारण्यमा पहोंच्या
लक्ष्मणजी पेळी उपासकनी गुफामा गया, खड्ग ऊतर्यु अने लक्ष्मणे ते
हायमा लीधु ए वासनी जाळ उपर पेरवता पेला साधकनु डोकु कपाई गयु
लक्ष्मणने ए माटे आघात थयो राम पासे जई खड्ग बठावी विगत कही रामे
कह्यु आ सूर्यहास खड्ग ले, अने कोई साधकनो बध थयो छे लक्ष्मणे अपराध
कबूल कर्यो हतो, अटले रामने गुस्ठो न आव्यो कोइ नानो मागस अप
राध करे-भूल करे तो तमने क्रोध आवे खरो ? अने भूठ करनारा अेनो
जेकरार पण करे खरो के ? आजि तो नाना बाळक पासे भूल कबूल
करावनी मुश्केठ पडे छे आज ससारमाना अमारी पासे आवे छे,
अने आवी फुटेयवाळा पण अमारी पासे आवे, अमारे तेमने सभाळया
पडे अने कोइ सारी वात नालायक जात्माने जत्ते पण नहि हवे पेला
साधकनु मायु कपायेउ जेनी माताजे जायु, अेने शोक थयो पडेला
पगलेपगळे जे राम बेठा हता त्या जावी ए शोक भूला गइ अने
अेने काम जाग्यो कन्यानु स्म लई ए राम पासे जावी, बनावटी वात
करी पोते राजपुत्री छे अम जणाची पोताने पत्नी तरीके स्वीकारवा
रामने कह्यु राम आ बनावट समजी गया जेमन कह्यु क मारे तो ज्ही
साथे छे, लक्ष्मणने नथी, ता त्या जाव ! लक्ष्मणे कह्यु के, तें एकरार
रामने थित्या अेटल हु ता खरो सेवक छु, भोजाह साथे माराथी एम केम
कराय ? आम एनु जपमान थता ए गई पोताना पत्रि पासे पुदना
मृत्पुनी वात करी जेवी अेनो पति मोट्ट लष्कर लई राम साथे लडना
गया लक्ष्मण अेकला आ लष्कर साथे लडवा गया रामने लक्ष्मणनी

શક્તિમા વિશ્વાસ હતો લક્ષ્મણમા અજ્ઞેય વાલ્મીકી હવે તમારી પાસે જાવું
 વાલ્મીકી હોય તો ? એ નથી છતાં આજે વાલ્મીકી વાતનાતમાં ચપ્પા ઉઠાવે
 છે એ કેવી વમનશીલી છે ? આજે માનવી વનસ્પતી કરતા વધુ ક્રમાય છે,
 ઠંઠાં આતરઢી ફરવતી નથી વાલ્મીકી વાલ્મીકીનું રૂન કરે, વાતવાતમાં
 ગુસ્સો કરે એ નિર્બલતાની નિશાની નહિ તો વીજુ શુ ?

સીતાહરણ—

વેડી સ્ત્રી પડી તો રાવણ પાસે ગઈ અને રાવણ આગળ સીતાના રૂપનું વર્ણન
 કરી તેને લાલચા ઉચ્ચેયો રાવણ સીતા હરણ માટે આજ્યો, પણ રામને જોઈ
 દર લાગ્યો, રામને સીતા પાસેથી દૂર કરવા યુક્તિ કરી લક્ષ્મણના અવાજ
 જેવો સિંહનાદ કર્યો લક્ષ્મણ વિપત્તિમા છે માની, રામ લક્ષ્મણની વ્હારે ગયા
 અને રાવણે સીતાનું હરણ કર્યું

લક્ષ્મણે રામને જોતા ન આયાને અકલી મૂકા કેમ જાયા ? એમ પૂછતાં
 રામે તેનો સિંહનાદ સામંથ્યાનું જગા પુ, પણ લક્ષ્મણે સિંહનાદ કર્યો નથી
 એમ જાણતા ના કપટ થયું છે એમ લાગ્યું રામ પાછા આવ્યા તો સીતા
 ન હતા રામ મૂર્છિત થઈ ગયા, મૂઝામાથી જાગતા જોયું તો એક પક્ષી પાલ
 કપાયેનું પથનું હતું તેને સીતાહરણ વેળા રાવણ પર ટુમલો કર્યો હતો,
 અને રાવણે તેની પાસે કાપી નાલી હતા વનુવધીને તાલીમ મળે તો તે
 માનવી કરતા વધુ વધારા રહે છે, પણ આપણે તો માણસ માણસ મટી
 જઈ વનુવધીને પણ સરાવ કરી નાહ્યા છે આ પડી રામ-લક્ષ્મણ, સીતાની
 શોધમા નીકળ્યા રાવણ સીતાને લઈ જતો હતો ત્યારે રાવણે સીતાને પૂછ્યું
 કે હવે રાવણે વિપત્તિ કેમ ? પણ સીતાને હાય ન લગાડાય ઘવા તેનો
 વિચાર હતો, એ પ્રતિજ્ઞાબદ્ધ હતો, એ સીતાને ભૂમિ પર રાવણના માનવીની
 પત્ની મટી થઈ રાવણના રાજસીની પટરાણી બનવા કશું પણ સીતા તો
 ઝૂંચી આંસુ નહોતા કરતા, તે તો પર પુષ્પને ઝૂંચી આંસુ જોવામાં પણ
 માનતા, પણ આ સ્ત્રી ભાર્ય સ્ત્રીની ઘાતો તમને ગાઢી લાગ ને ! રાવણ

साहन आधीन हतो, पण नियमभंग करतो नहोतो सीताने उद्यानमा मूकी रावण गयो पण ज्या राम-छ्मगना समाचार न मळे त्या सुधी अन्न-वाणी न लेवानी सीतानी प्रतिष्ठा हती रावणनी नगरीमा अनेक भोग सामग्री छता सीता तो निर्भय रद्धा हता राम-छ्मगने पाताळलकाना मानरीना तेमत्र बीजा वानरोनो साप मळ्यो हतो, रामे तेओने पाताळ-लकानु राज्य आप्यु महा पुष्टीनां हाथमा त्रण लोकनु राज्य होय छे अगाउ राजाओनी सेना शोमा माटे रहेती अने भुजबळ भेज राज्यबळ गगानु आजि सैन्यबळ ए राज्यबळ गणाय छे

वानरोनी मदद—

अनेक वानरो रामनी मदते आब्या सीता शोधी काढवानु सुप्रीव षगे रवे नाथे लीधु, अने हनुमानने आ घोधनु काम सोंप्यु हनुमान् अपार बळिया हता जन्म्या के तरत निमाननी सुधरी लेवा आकाशमा ऊड्या हता, अने त्याधी बेक शिला पर पडतां शिलाना टुकडा थया हता, पण हनुमानजीने काई असर यह नहोती रामे पोतानी मुद्रिका हनुमानने आपी अने सीताजी पासेथी मुगट लायवा पण कहु हनुमानजी ऊपड्या सीता शोध माटे रस्तामा पोतानी मातानु गाम आब्यु पोतानु पराक्रम मोशाळ-पभने पण बताव्यु, अने पोतानी ओळख आपी ते सीने रामनी मदते जवा जगाव्यु

4

5

